

T.B.M.M

DDC:
YER: 74-1995
YIL:
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 74-3854

KÜTÜPHANESİ

د آثار اسلامیه و ملیه تدقیق انجمنی ، تسبیانی

کتاب دره فوز و زد

علی لسان طائفه اوغنوزان

مشترک

کلیسلی معلم رفت

د آثار اسلامیه و ملیه تدقیق انجمنی ، اعضا سندن

استانبول — مطبوعہ عاصمہ

۱۳۴۲

كتاب دده قورقود

علي لسان طائفة اوغوزان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

رسول عليه السلام زمانه يقين بيات بريندن [بويندن] قورقوت اتا ديرلر بر او
قوپىدى اغوزك اوّل [اول] كنى تمام بيلجىسىدى نه ديرسه اولردى غايىدندى
درلو خبر سوپىلدى حق تعالى انك كوكىنه الهايم ايدردى .
قوقوقوت اتا ايتدى : آخر زمانده خانلىق كرو قايىه دكە كمسە اللرىندن الميه
آخر زمان اوبل قيامت قويىنجە .

بو ديدوکى عنان نسلىدر ايشىدە سورىلوب كىدە بودر .
ودخى نىچە بوكا بىزىز سوز سوپىلدى .

كورقوت اتا اغوز قومنىڭ مشكىنى حل ايدردى هەنمايش اوسلە قورقوت اتايە
طانشىنچە ايشلىزلىرىدى هەنەكە بىورسە قبول ايدىلردى سوزىن طوب تمام
ايدىلردى .

دده قورقوت صوپىلش :

قادر تكىرى ويرمىنچە اربابن (?) [اربايماز]
اجل وعده ايرمىنچە كىسە اوملز اولن آدم
برىكىدىك قره طاغ يو مر سنجە مالى اوسلە يفردىر
طلب ايلر نصىندىن ارتوغۇن يېبلز تكىرىك
ايلىنى تكىرى سومن كوكىلن يوجە طون ارده دولت اوملز ياد اوغلۇ صاقلىمغله
اغول اوملز بىويندە سالور كىدر كوردم ديمز كل «كول» دېجىك اوملز
قرە اشك باشە اويان اورسەك قاتر اوملز قراوشە طون كىورسەك قادىن اوملز
پاپا قارلار يفسە يازە قالنر يپااغلو (۱) كوكچە چىن كوزە قالنر اسکى بىبوق بىز
اوملز قرى دشمن دوست اوملز قره غۇچە قىيىنجە يول ئىنز قره بولاد
اوز قىلىجى چالىنجە قرىم دونمىز ار مالە قىمىنچە آدى چىقىز قز اناندىن كورمىنچە
اوكت آماز اوغل اناندىن كورمىنچە صفرە چىكىز اوغل اتامك يېرى در

اکی کوزینک برى در دولتلو اغول قوبىه او جاغنک کوزىدر او غول دخى نىلسون ببا اولب مال قالسىه ببا مالدىن نەفائىدە باشده دولت اولسىه. دولت سز شرتىدن الله صقلسون خانم سزى.

دده قورقوت بى دخى صوپىش :

صرب يوردىكىن قاصلق^(*) اتا «آله» نامىرى يكتېتىپلىز بىتجەنەمىسىك چالوب كسر اوز قىلىجى محنتلر [محنتلر] چالتجە جالسىه [جالسىه] يك چلاپىلەن يكىدە او قەقەنلىكىن قۇنىقى كەلەن قەرە اولر يقلسىه يك آت يەين آجى او تىرىتىسى يك آدم ايجىز آجى صولر صىزنجە صىزمىسىك اتا ادىي يورتىن خويراد او غل اتا بلدىن انجەيەمىسى يك انارحنە دوشنجە طوغىمىسى يك اتا ادىن يوردىنە «يوردونە» دولتلۇ او غل يك يلان سوز بودنىدە [دىيندە] او لىنجە او لىسىه يك كەچكلىك اوچ او تىز او نى ياشنى طولىدرسە يك. او ن او تىز او ن ياشكىدە طولسون حق سزە يمان كىتۈرسىن دولتكىز پايىنە اولسون.

خانم ھى دده قورقوت صوپىش كورەلم خانم نە صوپىش :

كىندىكە يىك او تلاقلرىن كىك بىلور كەنر چەنلىرىن قولان بىلور اىرو اىرو يولىر اىزىن دوه بلىر يىدى درە قىخولۇن دلگۇ بلىر دونلە كروان كۆچدەن تۈرغاى بلىر او غل كىمدىن اولدەن انا بلىر ارك اغزىن بىنى سىن [آغىرىن بىنى سىن] ات بلىر اغىر^(*) يوكلى زەمن [زەخىن] قاتىر بلىر نە يىردى صو بلىر^(*) وارسە چىك بلىر غافل باشك اغىرىسىن بىنى بلىر قولچە قۇپۇز كوتىپ ايلدىن ايلە بىكدىن بىك او زان كىزد اد [ار] جومىرىدىن او [ار] تاكىسىن او زان بلىر. ايليو كوندە [ايل و كوندە] چالوب ايدن او زان اولسون آزب كەن قضاى [قضايا] تىكىرى صاوون.

خانم ھى دده قورقوت كىنه صوپىش كورەلم خانم نە صوپىش :

اڭز آچوب او كىر اولسىم او سىمىزدە تىكىرى كوركلى تىكىرى دوستى دىن سرورى محمدى كوركلى محمدك صاغ يانسىدە نازقلەن ابوبكر صديق كوركلى آخر چبارە [سى پارە] ياشىدە عم كوركلى محمدسىن «مەجانىلەيىن» دوز او قىسە يىس كوركلى قىلىج.

چالدى دين آچدى شاه مردان على كوركلى علينك اوغللى پيغمبر نواللرى
 كربلا يازىسىنده يزىديلر اللە شەيد اولدى حسنە حسین اکى قرداش بله كوركلى
 يازلب دوزلب كوكدن ايندى تكرى علمى قرآن كوركلى اول قراتى يازدى
 دوزدى علمالر او كرتوجه كويدى (٤) بچىدى عالملر سرورى عثمان عفان او غلى كوركلى
 الجق يوده يابلويدر تكرى اوى مكته كوركلى اول مكته يه صاغ وارسه اسن كلسه
 صدق بستون حاجى كوركلى صاغش كىتىدە اينه كوركلى اينه كونى او قياندە
 قطبە [خطبە] كوركلى قولق اورب دكلىندە امت كوركلى منارەدە با كلىندە
 فق كوركلى ديزن باصب او تورنە حلال كوركلى دولىندن اغارسە بىا كوركلى
 اغ سودىن طويھ امىزرسە انا كوركلى يناسوب يولە كرنە قره يغىر [يغىز] كوركلى
 سوكلى قىدش كوركلى سڭال الله او ياندە دكلسە كردىك كوزكلى او زنجىھ تىنى
 [تىنى] كوركلى اوغل كوركلى قوسنە بىزىمى جىلمە عالملىرى يرادن الله تكرى
 كوركلى . اول او كىكم يوجە تكرى دوست اولوبىن مدد ايرسون .

خانم ھى اوزان ايدر :

قرى لر دورت درلودر بريسى صولدەن صويدر بريسى طولەرن طوبىدر
 [طوبىدر] بريسى او ك طايقدىر « طاياغى در » بريسى نچە سوپىرسك بىانى در .
 اوزان او ك طاييق [طاياغى] اولدركە يازىدىن يياندەن اوھ برقۇنق كلسه ار آدم او دە
 اولسە [اولسە] اول آنى يدرر ايچىر اغىرلۇر عزىزلىر كوندرر اول عايشە فاطىمە
 صوپى در . خانم انوك بىكلىرى يتسون او جاغكە بونجلىن عورت كلسون .
 كىلدك اولكەم صولدەن صويدر سپادنچە (؟) [سبادنچە] يىندەن اورو طورى
 الين يوزىن يومدىن طقوز بازلىچ ايكن [ايلىن = ايله] بىر كولك يوغىردى كوزلۇر طوپىچە
 طقه بىصە ير الين بىركنە اورى ايدر بو اوى خراب اولىسى ارە وارلەن برو
 دخى قىنم طويمىدى يوزم كىلدى « كولمىدى » اهاغم پىشىق يوزم يشىق كورمىدى
 دىر اه نولىدى بى او لىدى بىرىنە دخى وارىدم او مارمەن يىخشى او بار (؟)
 [ئۇ، بارق] او لىدى دىر . انوك كېنىڭ خانم بىكلىرى يتسون او جاغكە بونجلىن
 عورت كلسون .
 كىلدك اولكەم طولەرن طوبىدر دېدتجە (٥) يىندەن اورو طوردى الين يوزىن

یومن اویانک [اویانک] اول او جدن بو او جنه (بو او جدن) اول او جنه چار پشد ردی
قُوو قلدى دك دكلىدی « دىكلاه دی » اویله دنجه کزدى اویله دن سکره
او نه کلدی کوردىكم او غری کويك يگه طاهه « ييه ، طاهه » او نی « نه و نی » بربريته
قاپش تاوق کومسيته صغر طامنه دُرتمش قونشلىته چاغر رکه قىز زَلَه [زَلَخَا]
زېيده اورويده [رويده] جان قز چان (°) پشا اينه ملك قوتلو ملك اولىكە يېتكە
كتىشىم ياتاچق يرم كنه بو خراب او لسىدى نولىدى بن او مه بىر لحظه بقايد كز
قوکشى حق تکرى حق ديو سوپلار . بونك کي نك خانم بىكلرى يتسون
او جاغنكه بونك کي عورت كلسون .

كىلدك اولكە نجمسوپلرسك بيا غىدر او نه يازىدەن ياباندىن براودلو قوائق كلسه ارادم
او ده او لسە اكا ديسە كه طور اتىك كتور يېلم بوده يسون ديسە بشمشى انكۈك بقاىى
ماولىز يەك كرڭىدە . عورت ايدر نىليلام بويقلاچق او ده او ن يوق ائىقىق دوه دكىمىتىن
كىلدى دير نەكلورسە نېم صفر مە كلسون دىوالىن كۆتە اورر يۇن اكار و صفرىن
أَرْنَه دُونْدَرْرَ پك [بيك] سوپلرسك بىرنى « بىرىنى » قويمز [طۇمىز] ارڭى سوزنى قولاغە
قويمز او نوح پىغمېرك آشى اصلى در . اندىن دنخى سزى خانم الله صقلسون
او جاغنكزه بونجلىن عورت كلسون .

دو سە خان او غلى بقاچ جان (؟) [خان] بونى [بويى] بىان ايدر

خانم ھى بىكۈن قامغان (؟) [خان] او غلى جان (؟) [خان] بايندر يىندىن
طۇردىشى شامى كونلىكى يېر يوزنە دكىرىمىشى الا صىوانى كوك يوزنە
باشانىشى بىك يېرده اىپك خالىجەسى دوشۇمىشى خانلىخانى خان بايندر يىلدە
بركە طوى ايدوب اغۇز بىكلىرىن قونقلەرى كنه طوى ايدب آتىن آيفردىن دوهدىن
يېغىرە قىوندىن قوچ قوردىمىشى [قردىمىشى] بىرە آغ او تاغ بىرە قزىل او تاغ
بىرە قرە او تاغ قوردىمىشى .

كوك كە او غلى قزى يوق قره او تاغه قوندرك قره كچە [كچە — كچەيى]
الشە دوشك « دوشك = دوشەيك » قره قيون يخىسىندىن [يختىسىندىن] او كنه كتوردك

پرسهیسون یمزسه طوراً سوکتسون دیمشدی او غلی اولانی آغ او تاغه قزی اولانی
قزل او تاغه قوندرک او غلی قزی اولیانی الله تعالی قرغاً بیدر بزدخی قارغرز بللو
بیلسون دیمش ایدی .

اغوز بکلری بریره کلوب یفتاق اولمه باشلا دی .

مکر دیرسه خان دیرلردی بر بکوک او غلی قزی یوغدی . صویلش کوردم خام
نه صویلش :

صلقوم صلقوم طاک يللری اسد کنده

صلقلو بوز آج تورخای سیرادقده

صلقی او زن تات اری بکلقده

بدوی آتلر اسّنی کورب عقرادقده [او قرادقده]

اقلی قراالی سچان؟ [سچیلن] جاغده

کوکسی کوزل قیه طاغلره کون دگنده

بک یکتلترا جلاسنلر بربرنه قیولن جاغده [چاغده]

الار صباح درسه خان قلقوئی یزندن اورو طورب قرق یکیدن بویته الوب بایندر
خانک محبتته کلوردی .

بایندر خانک یکتلترا درسه خانی قرشوللر کتورب قرم او تاغه قوندردلر قره کیجه
[کجه] الشه دوشدلر « دوشە دیلر » قره قیون یخنسنندن او کنه کتوردلر بایندر خاندن

بویرق بویله در خام دیدلر .

درسه خان ایدر : بایندر خان نم نه اکسکلکم کوردی قیلمجندنی کوردی
سفرامدنی کوردی بندن الجق کشیلر [کشیلری] آغ او تاغه قزل او تاغه قوندردی
نم صوچم نه اولدیکم قره او تاغه قوندردی دیدی .

ایتدیلر : خام بوکز بایندر خاندن بویرق شویله در کیم او غلی قزی اولیانی تکری
تعالی قرغاً بیدر بزدخی قارغرز دیمشدر دیدیلر .

درسه خان یرندن اورو طوردی ایدر : قالقوئی یکتلام یروگزدن اور و طورک
بو قرایب [قاره عین] بکا بایندر دن [بایندر دن] یاخاتوندن دن دیدی .

درسه خان اونه کلدى چاغرب خاتوننه صوپىلر كورمۇ خام نەسوپىلر . صوپىلە :

بِرُوْ گَلِ كِل باشىم بِخْتى اُوم تختى
 اوْ دن چقوپ يورىند سلۇي بولۇم
 طُبُوغندە صار مىشندە قره صاجلم
 قُورُلو يايە بَكزىر چائە قاشىلم
 قوشە بادم صەمىن طار اغَزىم
 كوز الماسە بَكزىر آل ياكا قلم
 قادۇنم ديرەكم دُولكىم

كوررسىن نلر اولدى : قالقۇنى خان بايندر يىندىن طوردىش بىرىرە
 آغ اوْتاغ بىرىرە قىزل اوْتاغ دىرىدىش اوْغلارلىرى «اوغۇللىرى»
 اغ اوْتاغە قىزلىرى [قىزلىرى] قىزل اوْتاغە اوغلى قزى اوليلانى قرم اوْتاغە قوندرىك
 قره كىچە «كىچەيى» آلتە دوشك قره قيون يەخسىندىن اوْكە كىتورك يرسىسون
 يېزىسى طورسون كتسون انوكىم اغلى قزى اوليلە تکرى تىلى انى قرغايىبدىر بىز
 دىخى قارغىز دىمىش . كالوبى قوشلا دىيلر قرم اوْتاغە قوندرىدىيلر قره كىچە
 التومە دوشىدىيلر قره قيون يەخسىندىن اوْكە كىتوردىيلر اوغلى قزى اوليلانى تکرى
 تىلى قرغايىدىز بىز دىخى قرغىز بىللى بىللى دىدىيلر .
 سندىنى در بىندىنى در تکرى تىلى بىزه بىرتقان اوغل ويرمن ندىن در
 دىدى صوپىلدى . صوپىلە : ايدر :

خان قزى يەمدەن طورايىمى
 يقا كله بوغىز كدن طوتوبى [مۇتايىمى]
 قبا اوْچىم آلتە صلاينى
 قورپولات اوْز قىلجم الومە الابىنى
 اوْز كودكىن باشى كىسينى

جان طنوسن بکا [سکا] بلدرینی
 آلهه قانک یریوزینه دوکینی
 خان قزی سبی نهدر دیکل مگا
 قتی قضب [غضب] ایدرم شمدى سکا

دیدی .

درسه خانک خاتونی صویش کورهلم نه صویش و ایدر : های درسه خای بکا
 قضب ایمه اینجنب آجی سوزلو سویله یرکدن ادو طورغل آلهجادرک یریوزینه
 دکدرکل آندن [آندن] ایغرن دوهدن بفرا قیوندن قوج اولدرکل ایچ
 اغوزک طاش اغوزک بکلرین استوکه « اوستکه » یعناقاتکل « ایتکیل » آج کورسک
 طُوِرْغَل يالتعق کورسک طوناتغل بورجلوی بورجندن قورترغل دپه
 کبی آت [ات] نیغ [یبغ] کول کبی فز صاغدر « صاغدر » اولی « اولو » طوی ایله
 حاجت دله « دیله » اولا کم بر اغزی دعالی نک القشیله تکری بزه بیمان عیال
 [اوغل] ویره دیدی .

درسه خان دشی « دیشی » اهلنک سوزیله اولو طوی ایلدی حاجت دیلدی
 آندن آیغرن دوهدن بوغره قیوندن قوج قرددی ایچ اغوز طاش اغوز بکلرین اوسته
 یعناق اندی آج کورس طوی دی یالک کورس طوناتدی بورجلوی بورجندن
 قورتردی دپه کبی ات یغدی [ییغدیردی] کول کبی فز صاغدر دی ال کتور دیلر
 حاجت دیلدیلر بر اغزی دعالی نک القشیله الله تعالی بر عیال ویردی خاتونی حامله اولدی .
 بر نجه مدت دن صکره بر اوغلان طوغردی اوغلان بخونی دایله ویردی
 صقلتدی . آت ایانی کولک (*) اوزان دلی جوک [چوک] اولور ایکولو اولا لور
 قپرگانی بویوب اوغلان اون بش پاشنه کیردی .

اوغلانک باباسی بایندر خانک اوردسته قرشدی مکر خام بانی در
 [بایندر] خانوک بر بوگاسی واردی بر داخی بفراسی واردی اول بوغا قق
 طاشه بویز اورسه اون کبی اوکدردی بربازین بر کوزین بوغایله بوغرابی صواشد رلردی
 بایندر خان قالن « قالین » اغوز بکلریله تماشایه باقردی تفرج ایدردی .

مکر سلطانم کنه یازین بوغای سرایدن چقردلر اوچ کشی صاغ یاندن اوچ
کشی صول یاندن دمور زنجیرله بغلی طوئشلردى . کلوب میدان اور تاسنده
قیو ویردیلر .

مکر سلطانم درسەخانك اوغلنچى اوچ دخى اوردى اوشانى اشوق
اوینزىلدى . بوغاي قيو ويردىلر اوغلنچقلره قاج ديدىلر .
اول اوچ اوغلان قاچدى درسەخانك اوغلنچوغى فېمىدى اغ میدانك
اور تاسنده باقدى طوردى .
بغا دخى اوغلانه سوردى كلدى دلدى كه « دىلەدى كه » اوغلانى هلاك قىلىنى
[قىلە ايدى] .

اوغلان يومرىغىلە بغانك آلتە قيا طوب چالدى . بغا كوتى كىتدى .
اوغلانه سوردى كرو كلدى .
اوغلان ينه بغانك آلتە يومرىغىلە قاتى اوردى . اوغلان بوقانلە بغانك آلتە
يومرىغى طيادى سوردى ميدانك باشنه چىردى .
بغايىلە اوغلان بر حملە چكشىدىلر اكى طالوسنڭ اوستە بغانك طوردى نە
اوغلان يكىز نە بوغايىكىز (?) [نە اوغلان يكىز نە بوغايىكىز] .

اوغلان فىكىر ايلىدى ايىر : بر طامە درىڭ اۇرۇلر اول طامە طايىق اوپور
بونك آلتە ينه [نىه] طانق [طايىق = طايىق] اوپورىن طوررىن دىدى . اوغلان
بوغانك آلتىدى يومرۇن كىدردى بولىدىن صاولدى بغا آياغ اوستە طورەمدى
دۇشدى دېسىنىڭ اوستە يقىنلى .

اوغلان بچاغنە ال اوردى بغانك باشنى كسى .
اڭوز بىللىرى كېب اوغلان اوستە يفناق اولدىلر تحسىن ديدىلر . ددم قورقۇت
كلسون بواوغلانه آدقۇسن « قوسون » بېلەستىجە آلوب بباشنى وارسون
بېكىك استسون تخت [تخت] ال ويرسون ديدىلر .

چاغىرىدىلر . ددم قورقۇت كلور اولدى اوغلانى آلوب بباشنى واردى .
دده قورقۇت اوغلانك باشنى صوپىش كورەم خام نە صوپىش . ايىر :

هی درسخان اوغلانه بکلک ویرکل تخت [تخت] ویرکل اردملی در بُویى
اوزن بدوى آت ویرکل بیز [بینت] اولسون هنلى در اغایلدن [آغیلدن]
تومن قيون ویرکل بواوغلانه شپشلک اولسون اردملی در قیباندن قیزل
دوه ویرکل بواوغلانه یوکلت اولسون هنلى در آلتون باشلوپان او ویرکل
بواوغلانه کولک اولسون اردملی در چکن [چیکن = اوموزى]
قوشلى جه طون ویرکل بواوغلانه کیر [کیت] اولسون هنلى در بایندر
درسخان آغ میداننده بو اوغلان جنك ایتش در بر بغا اولدرمشن سنك اوغلڭ
آدى بُوگاج اولسون آدى [آدى] بن ويردم ياشنى الله ويرسون ديدى .

درسخان اوغلانه بکلک ویردى تخت ويردى اوغلان تخته چيقدى
باباسنك قرق يكىدەن آكىز اولدى .
اول قرق يكت حسد ايلديلر كلوڭ اوغلانى باباسنه
قوليلوم او لاكم اولدەر گە بزم عزىز حرمىز الوك [آنک] باباسى ياننده
خوش اولا ارتق اولا ديديلر .
واردى بو قرق يكىدە يكرمىسى بىريكا يكرمىسى دخى بىريكا اولدى .

اول يكرمىسى واردى درسخانه بوخرى كتوردى ايدر : كوررمىزىن درسخان
[خان] نلر اولدى يارمسون () يارچسون () سنك اوغلڭ كور قوبىدى
ارجل قوبىدى قرق يكىدەن بويىنە آدى قالىن اغوزك اوستە يورىش اندى
نېردى كوزل قوبىيسە چكوب الدى اغ سقللو قوجانك اغزىن سوڭدى اغ
بر چكلر [پرچكلو] قزىيىك [قرىنەك] سودىن طرتىدى اقىن « آقان » طورى
صولىدىن خېر كىچە [كېھ] ارقۇدى [ازقورى] يitan الاطاغىدىن بىر () اشا « آشە »
خانلىر خانى بایندر (خانە) خېر وارە درسخانىك اوغلى بويىله بىدۇت اشلىملى دېلەر
كىزدىك دن [كىزدىكىكىدەن] اولدەك يك اولا بایندر خان سىنى چاغىرە سكاقى
قزاب « غصب » ايلە بويىله اوغل سنك نك كرك بويىله اوغل اولقىدىن اولىمۇنى
يىك دىر اولدزىكە « ئولدورسەنە » ديديلر .

درسهخان وارك كتورك اولدريم ديدى .

بويله ديچخ خانم اول نامىلرك يكىمىدىخى چيقە كىلى وبر قوو انلر دخى
كتوردلر ايىر [ايىرلر] : قلقۇجى درسهخان سنك اوغلك يىندىن اوروطوردى
كوكسى كوزل قبا طاغە اوھ چىدى سز وار ايکن آو آولدى قوش قوشلىدى
اما سنك يانسە الوب كىلى ال شرابك ايتسىندىنىڭدى [ايچدى] اناسىلە محبت
ايىلدى اتاسە قىصىد اىلدى سنك اوغلك كور قوبىدى ارجىل قوبىدى
ارقورى يitan الـ «آلا» طاغىن خېرىچە خانلىخانى بايندر (خانە) خبروارە
درسهخانك اوغلى بويىلە بىدۇت ايلش دىھلەرنى چاگىرلار بايندر خانك قاتىنە سكا قزاب
اولە بويىلە اوغل نىك كىرك اولدرىشك دىدىيلر .

درسهخان ايىر : وارك كتورك اولدريم بويىلە اوغل مكا كىز ديدى
درسهخانك نوڭىلرى ايىر : بىز سنك اوغللىكى نىجە كتورم سنك اوغلك بزم سوزمىز
المز بزم سوزمىز لە كىلز قالقۇجى ير كىن اورۇ طورىغۇل يكىتلەك اوختىغۇل
بويىكە الغل اوغللەك اوغرىاغل يانكە الوب اوھ چىقل قوش اچوب آو اولىيوب
اوغللىكى اوخلىپ اولدرىھ كوركلى . اكىر بويىلە اولدرىمىز سك بىردىلۇ دخى اولدىرىمىز سىن
بىلۇ بىلکل دىدىيلر . صويمە :

صلقوم صلقوم طان يللرى اسدكىنە
صلقلۇ بوزاج تورغاى سيرادقدە
بدوى انلر اسین كوروب عقرادقدە
صالى اوزون تات ارى پاكلەدقدە [باكلەدقدە]
اقلى قرالى سچىلىن [سچىلىن] چاغىدە
قالان اغوزك سكلىنى [كلىنى] قزى بىزنى چاغىدە
كوكسى كوزل قبا طاغىلە كون دكىنە
بىكىتلەر جلاسلىر بىرىتىن قىولن چاغىدە

الار [الا] صباح درسهخان يىندىن ارو طوردى اوغلن جوغۇن يانسە آلوب قرق
يەكىدىن بويىتە صالحى آوھ چىدى .
آو الدىيلر [آولادىيلر] قوش قوشلادلر اول قرق نامىدك ير قاچى

[برقاچى اوغلانك يانه كلدى ايدر : بابك «باباك» ديدى كىكلرى قوسون «قووسون» كتورسون «كتورسون» بىم اوكمىدە دېلسون «دېلسون» اوغلنىڭ ات سىكىدىش قىچ صالحىش اوقاتشىن كورەيم سونايم «سوينەيم» قوانايم «قوانەيم» كوانايم «كۇوهەنەيم» ديدى دىدىيلر .

اوغلاندر نېيىلسون كىكى قواردى كتوردى [كتوردى] باباسنك اوكتىنە سىكىلىرىدى «سيڭىرىلىرىدى». بابام ات سىكىرىدىم باقson قوانسون اوخ اتشىمە بقson كوانسون قىچىچ چالشىمە بقson سونسنسن .

اول قرق نامىدلار ايدرلر : سەخان [درسهخان] كوردىمىن اوغلانى يازىدە ياباندە كىكى قوار سىن اوكتىنە كتوردى كىكە آتاركىن اوقلەسىنى اورى اولدرر . اوغلنى سنى اولدردىن سن اوغلنى اولدرى كوزكە [ثولدورى كور . كە = كل آ] دىدىيلر . اوغلان كىكى قواركىن باباسنك اوكتىنە كلوب كىدردى . درسهخان قورقۇت سىكىلى قاتى يابىن ئەنالدى اوزىنکوئىه قالقب قىچىكى اوزادى اوغلانى اكى طالو سنك اراسىنده اورب چىدى يىقدى [يىقدى] اوچ طوقىدى الجە قافى شورلادى «شورلادى» ، قو [ا] طولادى «طولاپى» بدوى اتسك بويىن قوجىلىدى يىرە دىشدى .

درسهخان استىدى كم اوغلانك شىنك [٢] اوستىه كورلىپ دوشىدى . اول قرق نامىد قومدى اتنك جلاوسبىن دوندردى اردوسنه كلور اولدى .

درسهخانك خاتونى اوغلانجىفەك الڭ آوى در ديو اتدىن اىقىردىن دوهدىن بىرا قىوندىن قوج قىدردى قىلو (°) اغوز بىكلرىن قوبىلمايم [توبلاپىم] ديدى يو مرلب يىرندىن ارو طوردى قرقچە [قرقاينجە] قزى بويىن ئەدى درسهخانه قارشوواردى قىق قالدردى درسهخانك يوزىنە باقدى صاغلىن صولە كىزدردى اوغلنچوغۇن كورمىدى . قره بىرى صىرىنىدى دوم يوركى اوينادى قره قىمە كوزلىرى خان ياش طولدى . چاگىر بىرى درسهخانه سوپىلر كورەلم خانىم نەصوپىلر :

[١] بوكلەتك اىكىنجى يارىسى چىقماش فقط لامك اوچى كوزوكىور بناه علە [قولن = تقولى] اولقى لازم سلىپور .

[٢] بوكلەتك يىرنى يارىسى چىقماش فقط قرىنە ايلە اكلاشىلىپوركە [اولەشك = ئۆلەشىنك] يېنى [لاشىنىك] اوەجىدىر .

برو کلکل

باشم بختی او م تختی
 خان بابامک کویکسی
 قادین انامک سوکسی
 امام انام ویردکی
 کوز اچوبن کوردمک
 کوکل ویرب سودمک
 درسه خان

قالقو بی یرندن [یرکدن^۲] اوری طوردک
 یلیسی قره فاضلق آتوک بطون «بتون» بندک «بیندک»
 کوکسی کوزل قبا طاغه اوه چیدک
 اکی واردک بر کلورسن . یاوروم قنی
 قره کردونده بولغم اغول قنی
 چقسون بنم کوز کوزم درسهخان یمان سکر یر
 کسلسون اوغلان امن سود طمارم یان صزلر
 صرو «صاری» یلان صوقادین انجه نم قالقوب شیشر
 یالکوزجه اغول کورنمز بغرم ینار
 قورقره «قورو قورو» چایله ره صوجو صالم
 قره طونی درویشله نذرلو ویردم
 اج کورسم طویردم یالنجق کورسم طوناتدم
 دبه کبی ات بندم [ییندم] کول کبی قیز صاغردم
 دیلک «دیلهک» ایله بر اغول کوجله بولدم .
 یالکز اوغل خبرین درسهخان دیلک مکا
 قرسو یاتن اله طاغدن بر اغول اجوردکسه دیلک مکا
 قامن اقان یوکرک صودن براوغل اقتدکسه دیلک مکا
 قره طونلو ازغون دینلو کافرلوه بر اغول الدردکسه دیلک مکا

خان بابامك قاتنه بن وارمهيم
اغن [آغبر] خزنه بول لشکرالاين
ازغون دیتلو کافرلره بن وارمهيم
ياره توب فاضلاق ايمدن [آمدن] ايبيجه [ايبيجه]
بکومله [يکمله = يکم آيله] الجه قائم سليمانيجه
قول بود اوپ پير اوسته دشمنيجه
يالکوز اوغل يولرندن دوئيایم [دونيایم]
يالکوز اوغل خبرين درسه خان ديكيل مکا
قره ياشم [باشم] قربان اولسون بوکن « بوکون » سكا
ديدي . زاريلىق ايلدى اغلدى .

بويله ديكچ درسه خان خاتونه جواب ويرمدى اول قرق نامرد قرسو
كلدى ايدر : اوغللک صاغدر اسندر اوهددر بوکن يارين قنده ايسه كلور
كورقه قايرمه بك سرخوشرد جواب ويرهين [ويره من] ديديلر .
درسه خانلک خاتونى قىتىدى كرو دوندى قىلاندى قرقىچه قزى بويته
الدى بدوى آنه بىنوب اوغلنجوغۇن استيو كىتىدى قىشىدە يازدە قارى بوزى
ارىمین قاصلق طاغنە كلدى چىدى الجىدن يوجه يرلره حاپوب [چاپوب] چىدى .
بىسىر كورسە : بىر دىرىنلەك ايچنە قرغە قزغۇن اېنر چىر قونار قالقار .

بدوى ان اوچىلدى اول طرفه يوردى .
مكى سلطانىم اوغلان اول ارادە يقلىمىشدى قرغە قزغۇن قان كورىب اوغلانلەك
اوسته قۇئىق استىدى . اوغلانلەك اكى كلنچوكزى واردى قرغە قوزغۇنى
قواردى قوندرمندى . اوغلان انده يقلىقىدە بوز اتلۇ حضر [خضر] اوغلانە
حضر اولدى اوچ قالله [قاتله] يراسىن « ياره سىن » اليله صفادى بويزادن قورخە
اوغلان اوم « ئۈلۈم » يوقدر طاغ چىچىكى انك « آناك » سودىلە يېنىك ياره كە
ملەمەدر دىدى غايىب اولدى .

اوغلانلەك اناسى اغلاڭ اوستە چاپوب چىقە كلدى . بىسىر كورسە : اوغلنجۇنى الجە
قاڭ بولشىش ياتۇر چاڭ دىن اوغلنجوغۇنە صوپلۇر كورەلم خانم نەصوپلارايدى :

قره قىمه كوزلرك ايجو المئش اچغل اخى
اون اكنجە سكوجىك او زون المئش بىغىر^(۱) اخى
تىكىرى ويرن طتلوبانڭ سيراندەيمىش امدى [اين دى] دخى [اخى]
اوز كوزكىدە جانڭ وارسە اوغل در [وير] خبر مىكا
قره باشم [باشم] قربان او لسون سكا
قاصلق طاغى اقرسىنگ صولرك
اقار كېي اقز او لسون
يت [بيت] سنك او تىرك قاصلق طاغى
يت [بيت] ايكن بىمىز «بىتمىز» او لسون
قىچىر سنك يكلىرك قاصلق طاغى
قىچاركىن قىچىز او لسون. طاشە دونسون .
نه بىلاين اوغل
ارسلامىنى اولدى يوخسە قپلاندىنى اولدى
نه بىلاين اوغل
بر [بو] قىصالر سكا نېرەدن كىلدى
اول [اوز] كودكىدە جانڭ [جانڭ] وارسە انغول خېرى مىكا
قره باشم قربان او لسون سكا
اغزىدىدىن برقاج كله خبر مىكا

دېدى .

بويىلە دېكىچ او غلانڭ قلاوغە سىن طوقىدى باش قالىرىدى يلايدق كوزىن اچدى
اناسىنگ يوزنە باقدى صوپىش كورەم خامن نە صوپىش ايدى :

برو كىكل
اق سودىن امدەم قادۇنم انا
اغ بىرچىكلۇ عن تلو جانم انا
اقار ايدە قار غەمغل
قاصلق طاغىنگ صوپىنگ كناھى يوقدر

بترىيده اوتلرىنه قار غمغل
 قاضلق طاغنڭ صوجى يوقدر
 تىچار كىكلرنە قار غمغل
 قاضلق طاغنڭ كناھى يوقدر
 ارسلانك [ارسلانىه] قىلانىه قار غمغل
 قاضلق طاغنڭ صوجى يوقدر
 قار غرسك بىامە قارغە
 بو صوج بوكناھ بامىدىن در .

دېدى .

اوغلان يىنه ايدر : انا اغلامغۇل مكا بويزادىن اولم يوقدر قورخەمەغۇل
 بوز اتلۇ خىضر مكا كىلدى اوچ كىرە يرامىي صفادى بويزادىن سكا اولم يوقدر
 طاغ چىچكى انالك سودى سكا مىرىمدى دېدى .
 بويىله دېكچى قرق انجه قىز يابىلىدى طاغ چىچكى دېوشىردىلر . اوغلانك
 اناسى اىجىكىن بىر سقدى سودى كىلدى ايكى سقدى سودى كىلدى اوچنجى دە
 كىندۇيە ضرب ايلدى قانى طولدى سقدى سودە قان قريشىق كىلدى .
 طاغ چىچكىلە سودى اوغلانك يراسىنە اوردار . اوغلانى آتا « آتە » بىندردىلر .
 الوبى اووردىنە كىتدىلر . اوغلانى حكىم لە اصمرلىوب درسە خاندىن سقلادىلر .
 ات ايانى كولك اوزان دلى چۈك اولى . خانم اوغلانك قرق كوندە
 يراسى اوكلدى چىاصاغ اولىدى اوغلان آتا بىز قىلىچ قوشانراولدى او اولى
 قوش قوشلىر اولىدى .

درسە خانك خېرى يوق اوغلاننجوغۇن اولىدى بلور .

اول قرق ناسىدىلر بونى طوپىدىلر نەايىلەم دىيە طانشىدلر : درسەخان اكىر
 اوغلاننجوغۇن كوردىسى ارتورمىز بىزى هې قىرىدىدىلر كلوك « كلىك » درسە خانى
 طوپلىم اغلىرىن اردەن بىلايم قىل سىجم اغ بويىنە طفالم الوبى كافر اىللەينە
 يۇنالىم ديو درسە خانى طوتىدلر اغلىرىن اردەن بىلايدىلر قىل سىجم
 بويىنە طقدىدلر اغ ائىدىن قان چىقىجه دوكتىلر درسە خان يىيان بونلۇ اتلۇ
 يورىدىلر الوبى قالن كافر اىللەينە يۇنالىدلر .

درسه خان طتساق اولدی کیدر .

درسه خانک طوتسوق اولداغندن اغوز بکلرنک خبری يوق .

مکر سلطانم درسه خانک خاتونی بونی طویمش اوغلانجوغنه قرش [قرشو] واروب
صویلش کوره لم خانم نه صویلش ایدر : کوره مسین ای اوغل نهر اولدی
صرپ قیال اویتامدی ير او برلدي . ایلهه یاغی یوغنکن سنک بابا کک اوسته بني
[یاغی] کلدى اول قرق نامرد ببابا کک یولداشلری ببابا کک طوتیلر اغ اللرین
اردینه بغلدیلر قیل سجم اغ بوینه طقدیلر کندولر اتلوبابا کک ییاق یورتدار
البني قالن کافر ایللرینه یونلدلر . خانم اوغل قلقوبنی یرکدن اوری طور غل
قرق یکیدک بوبیکه الغل ببابا کک اول قرق نامرددن قود ترغل یوری اوغل بابک سکا
قیدیسه سن ببابا کک قیمغل . دیدی .

اوغلان اناسنک سوزین صهادی : بقاچ بک یزندن اورو طور دی قره پولات
او ز قیلجن بیلنے قوشاندی اغ توز لجه قاتی یابنی الله الی التون جداسین الله الی
بدوی اتی طوتار دی بطون بندی قرق یکیدن بوبیه الی باباستک اردنجه یورت بکتدى .
اول قرق نامر دلر دخی بر یرده قونمشلر دی ال شرابک ایتسندن ایچرلر دی .
بقاچ خان چاپوب یتدی .

اول قرق نامر دلر دخی بونی کوردلر ایتلر : کلوک واره لم شول یکیدی
طوت بک تو ره لم ایکیسی بی ریده کافره یتورد لم . دیدلر .

درسه خان ایدر : قرق یولداشم امان تکرینک بولکنه یوقدر کان
منم الومی شیشك قولچه قوزم الومه ویرک اول یکیدی دوندره م کرک
بنی اولدراک کرک دیر کورک قبو [قویو] ورک دیدی .
الی ششدلر قولچه قوزین الله ویردلر .

درسه خان اوغلانجوغنى ایدوکن بلدى قرشو کلدى . صویلر کوره لم خانم نه صویلر ایدر :

بوینی او زون بدوى اتلو (؟) [آتلر] کیدرسه منم کیدر

سکده ایخنده بندک « بیندوک » وارسه یکیت دیکل مکا

صواشمدین اورشمدين الی ویره م دوتکل [دون کیل] کرو

اغایلدن قومن [تومن] قیون کیدرسه منم کیدر

سَنْكَدَه اِيچِنْدَه شِيشِلَكْ وَارَسَه دِيَكَلْ مَكَا
 صَوَاشِمَدِينْ اوَرْشِمَدِينْ اَلِي وَيرَهِيمْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو
 قِيَتَانَدَنْ قِيزَلْ دُوهْ كِيدَرَسَه نَمْ كِيدَر
 سَنْكَدَه اِيچِنْدَه يُوكَلَكْ وَارَسَه دِيَكَلْ مَكَا
 صَوَاشِمَدِينْ اوَرْشِمَدِينْ اَلِي وَيرَهِيمْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو
 التَّونْ باشَلوْ بَانْ اوَلَرْ كِيدَرَسَه نَمْ كِيدَر
 سَنْكَدَه اِيچِنْدَه اوَرَكْ [اوَدَاكْ] وَارَسَه يَكِيتْ دِيَكَلْ مَكَا
 صَوَاشِمَدِينْ اوَرْشِمَدِينْ اَلِي وَيرَهِيمْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو
 اغْ يُوزَلو الاَكُوزَلو كَلنْ لَرْ « كَلِينَلْ » كِيدَرَسَه نَمْ كِيدَر
 سَنْكَدَه اِيچِنْدَه نَشَانَلَكْ وَارَسَه يَكِيتْ دِيَكَلْ مَكَا
 صَوَاشِمَدِينْ اوَرْشِمَدِينْ اَلِي وَيرَهِيمْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو
 اغْ سَقَالَلو قَوْجَلَرْ كِيدَرَسَه نَمْ كِيدَر
 سَنْكَدَه اِيچِنْدَه اغْ سَقَالَلو باَكْ [باَباَكْ] وَارَسَه يَكِيدْ دِيَكَلْ مَكَا
 صَوَاشِمَدِينْ اوَرْشِمَدِينْ قَوْرَتَمِيمْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو
 نَمْ اِيچَونْ كَلَدو كَسَه اوَغْلَنْجَمْ اوَلَدَرْمَشْ
 بَكْتْ سَكَا يَا زَغَى يُوقْ دُوتَكَلْ [دونَ كَيلْ] كَرو

دِيدَى .

اوَغَلَانْ بُورَادَه بَابَاسَه صَوَيْلَشْ كُورَهَمْ خَانَمْ نَه صَوَيْلَشْ :
 بُونَى اوَزَونْ بَدَوَى اَتَلَرْ كِيدَرَسَه سَنَكْ كِيدَر
 نَمَمَدَه اِيچِنْدَه يَنَندَمْ وَارْ
 قَوْمَاعَمْ يُوقْ قَرْقَ نَامَرَدْ [نَامَرَدَه]

قِيَتَانَدَه قِيزَلْ دُوهْ سَنَكْ كِيدَر
 نَمَمَدَه اِيچِنْدَه يُوكَلَمْ وَارْ
 قَوْمَاعَمْ يُوقْ قَرْقَ نَامَرَدَه

اغايلده قومن [تومن] قيون سنك كيدر

منمده ايچنده شيشلکم وار

قوماغم يوق قرق نامرسدە

اغ يوزلو الا كوزلو كلن سنك كدرسه

منم دخى ايچنده اشانلم وار

قوماغم يوق قرق نامرسدە

التون باشلو بان اولر سنك كدرسه

منمده ايچنده اودم وار

قوماغم يوق قرق نامرسدە

اغ صقللو قوجهلو سنك كدرىنه [كىدرسه]

منم دخى ايچنده برعقللى شاشمش

يلكى «بىلىكى» يەتمش «يەتمش» قوجه باپام وار

القوماغم يوق قرق نامرسدە .

دىدى .

قرق يكىدنه دلبند صالحى ال ايلىدى قرق يكت بدوى ان اويناندى
اوغلانك اوزرىنه يفناق اولدى .

اوغلان قرق يكىدنه بويىه الدى ات دبدى جنك وصواش اندى كىمنوك
يوىن او ردى كىمنى طتساق ايلىدى باپاسنى قورتردى قايتدى كرو دوندى .
درسه خان بوراده اوغلانچى صاغ ايدوئين يە بدلى .

خانلر خانى اوغلانه بىلك ويردى تخت [تخت] ويردى .

ددم قورقوت بوي بويلىدى صوى صوپىلدى بواغۇزنانە [نامەنە] دوزدى
خوشدى بويلىه دىدى :

انلر دخى بودنياھ كلدى كىدى كروان كې قوندى كوجدى انلىنى دخى
اجل الدى ير كزىلدى فانى دنياھ [يەنە] قالدى .

قره او لم كلدكىنده سخت ويرسون صاغلغله صاغىچىن (*) دولتك حق ارتورسون
اول او كدكم يوجه تكرى دوست اولوبى مدد ايرسون .

يوم ويردين خانم يرلو قره طاغلرك يقلمسون كولكليجه قبا اجاجك كسلمن
قامن افان كوركلى صويك قوريمن قنادرلر اوجلرى قرلىسون چاركىن اغبوز اتك
بدرلىسون چالشندە قره پولات اوز قىلېجك كدىلىسون دورتىرىكىن الا كوندرك
اوغانلىسون اغ بىرچكلو اتك [آناك] يرى بېشت اولىسون اغ سقالالو بياڭ يرى
اچاغ اولىسون حق ياندرن چراڭك يينا «يانه» طورلىسون قادر تكىي سنى نامىردى
محاج ايللىسون [ايلىسون].

خانم هي سالورقزانك اوى يەمالدىيغى بۇنى [بوئى] بيان ايىد.

بركون اولاش اوغلى تولوقوشك ياورسى بزه مىكىن امودى امت صويىتك
اصلانى قره حوغۇت قىلانى قوكر آتك اياسى خان اوروزك اغاسى بايندر خانك
كويكوسى قالان اغوزك دولتى قالمىش يكت ارخاسى سالورقزان يىرندن طورمىشدى.
طقسان باشلو بان اوپورىن [مۇلۇرىن] قره يركا اوزىزنه دىكىرىمىشدى طقسان يىردى
اله قالى اىپك دوشمىشدى «دوشەمىشدى» سكسان يىردى بادىھەلر قورلىمىشدى اتۇن
اياقە سراھى لر دىلمىشدى.

طقوز قره كوزلۇ خوب يوزلۇ صاچى اردنه اوزلۇ (*) كوكسى قىزى دوكمەلى.
اللى بىلگىندىن قالى بىر مقلۇي نكادىلى [نكارلى] محبوب كافر قىزلىرى قالان
اغوز بىكىرنە صىرق سورب اىچىرلىدى.

ايچوب ايچوب اولاش اوغلى سالورقزانك التە شرابك اىتىي چىدى قىدادى
[دىزى] اوزىزىنە چوکىدى ايتىدى : اونم اكڭىك بىكىر سۈزم دىڭىك بىكىر يىتا
يىتا ياتىز [يامىز] اغىرىدى «آغىرىدى» طورە طورە بىلۇمىز قوردى يورىم آيڭىر
[آيڭىر] آۋاولىم قوش قوشلىيام صەن كىك يقلىم قىدام او تاغىزە دوشىم
يىلام ايچىم خوش كېھم.

قيان سلچوک اوغلى دلى طوندار ايىد : بلى خان قزان مصلحتىدر.

قره كونه اوغلى قره بوداغ ايىد : ا GAM قزان مصلحتىدر.

آنلار ايلە «مۇىلە = اوپەلە» دېكىچ آت اغنى لو اوروز قوجە ايىكى دىزنوڭ اوستىنە

چوکدی ایدر : ا GAM قزان ساسی دینلو کرجستان اغزنده او توررسن اوردك
او ردوك = او ردوك « او سته يك [كيمى] فورسن .

قزان ايدر : اوچ يوز يكيدلن او غلم او روز منم او م « هويم » او سته طورسون
ديدى . قوکور آتن چکدردى بطن بندى .
پتل (^) قشنه ايغرنە طوندار بندى .

كوك بدويسن طرتردى قزان بکوك قرنداشى قره كومنه [كونه] بندى .
اغ يدويسن [بدويسن] چکدردى بايندر خانك ياغيسين باصن شر شمشالدين
[شير شمسالدين] بندى .

ياره صاوك [صارك] باي سورد حصارىن دن پارلىوب (اوچان) بايرك يوز [بوز] ايغرنە بندى .
قوکوز (^) [قوکور] انلو (^) [آتلو] قرانه (^) [قزانه] كشيش دين « ديهن »
بک [بک] بکنىڭ طورى ايغرنە بندى .
صايە وارسم دوکنمه او لىز . قالن اغوز بکلرى بندى .
الله طاغى الله لشکر آوه چىدى .

كافرك جاسوسى جاسوسلىدى واددى كافرلار ارغونى (^) [آزغونى] شوكلى
ملکه خبر ويردى .

يدى بيك قفتانىڭ اردى ير نجتىلو (^) يارمندن (^) قره صىجلو ساسى دينلو
دين دشمنى الاجه اتلۇ كافر بندى يلغادى (^) دون بوجىندىن قزان بکك او ردنسه
كىلدى التون بان او لىرين قافرلار (^) چايدلر قازه بكرز قزى كلى چقوشىردىلر تولە تولە
شەباز اتلرىنى بىنلىرى قطار قطار قىز دوه لرنى يىتدىلر اغىر خزىئەسى بول اچەسنى
يىغىمىالدىلر . قرق اىنجە بىللۇ قزىلە بوى [بويى] او زون بورلە خاتون يىسرى كتدى .
قزان بکوك قريجق او لمىش اناسى قره دوه بويىنده اصلو كتدى . خان قزانىڭ او غلى
اوروز بک اوچ يوز يكيدلن الى بغلۇ بويى بغلۇ كتدى . ايلك قوجە او غلى صارى
قلماش قزان بکوك اوى او زىئە شەيد او لىدى .
قزانىڭ بوايشىلدەن خبرى يوق .

كافر ايدر : بىكلر قزانىڭ تولە شەباز اتلرىنى بېشۈز التون اچەسنى
يىغىمالشۇز . قرق يكيدلن او غلى او روزى طقسان [طوتىساق] اىخشۈز قطار قطار

دوه لرنی يتشوز قرق اينجه بيللو قزلن قزانك حلالنى طوئىشز يو [بو] حيفرلى
بر [بز] قزانه ايتتشوز . ديدى .

كافر ك برى ايدر : قزان بىكده بر حيفرلى قالدى .

سوكلى [شوكلى] ملك ايدر : سره ازناور نه حيفرلى قالدى .

كافر ايدر : قزانك قپولر دروندە [دروندە] اوں بىك قيونى واردە . شول
قيونلرى دخى كوترسك قزانه اولو حيف ايدردك . ديدى .

شوكلى ملك ايدر : الى يوز كافر وارسون قيونى كتورسين . ديدى .

الى بوز كافر اتلاندى قيونك او زرنە الغار واردى كىچە ياتوركىن قره جق چوبان
قره قيغولو واقعه كوردى واقعه سىرىدىن سر مردى اور [اورو] طوردى قبان كوجى
دمور كوجى بوايىكى قرداشى يانسە الدى . اغيلك قپوسنى بركتدى اوچ يرده
دې كې طاش يغدى الله قوتلى صبان [صبان] الله الدى .

نكاهندن «نا كهاندن» قره جق چوبانك او زرنە الى يوز كافر قيولى .

كافر ايدر :

قرنقو اخشم او لىدە قىغلو چوبان

قارله يغمور ياغنده چقمقلو چوبان

سودى پىرى بول قىمقلو چوبان

قزان [ايدر] بىك دنلوكى التون بان او لرنى بز يقمشوز قرجىق اناسى بز
كتورمىشز اغز [آغىر] خزىنه بول اچقسى بز يغىملە مسوز [يغىمالىشز] قازە بىكزىر
قزى كەنى بزيسىن [يسير] ايتتشوز بره چوبان ارا غىندىن [ايرا غىكىدىن] يقىتىندىن [يقىنگىدىن]
برو كلاكل ياش [باش] ايىدروب بغير يىصل بز كافره سلام ويركل او لدرميم
سوكلى [شوكلى] ملكه سى التلوم سكا بىكلك آلى ويرەم .

چوبان ايدر :

الله قرى (*) سويىلە سره ايتوم كافر

ايتومىلە بى يلاقدە يوندم ايجىن ازغۇن كافر

التوبىكىدە غى الاجه اتك [آتك] نه او كرسن

آله بىشلو كچە « كىمى جە » كلىز سكا [مكا]

باشکدغۇي توغلۇغۇكى نه اوکرسن مەرە كافر
باشمەدەغۇ بوركىچە كلىز مكا
الىتش طوتام كوندرىكى نه اوکرسن مەردار كافر
قىرلۇق دەنكىمچە كلىز مكا
قىلچوگۇكى نه اوکرسن مەرە كافر
اڭرى بشلو چوكتىمچە كلىز مكا
بلوكىكە طقسان اوچك نه اوکرسن مەرە كافر
الله قوللىي صېالمىچە [صېانچە] كلىز مكا

ايragىكىن يقىنەكىن برو كىلكل يېكتىركى ضربىنى كۈزكىل اندىن اوتكىل دىدى.

بى تىكىل كافرلىر آت دېدلر اوخ سېدلر.

اوئلر [ارنلار] اورنى «ئۇرانى» قىره چوق چوبان صېانىك اياسنه طاش قودى آتدى

برىن اتائىدە ايكسن اوچن يقىدى ايكسن اتائىدە اوچن دوردىن يقىدى. كافرلىرك كۈزە قورخۇ دىشى.

اىكى قىداشى اوخە دىشى شىهد اولدى.

چوبانك طاشى دوكتىدى قىيون دىمىز كېجى [جىجى] دىمىز صېانىك اياسنه قور اتار كافرى يقىر.

كافرلە كۈزى قورقىدى دنيا عالم كافرلە باشىنە قراڭى اولدى. ايدر: ياردىمىزون ياردىمىزون بوجوبان بزم ھېمىز قرار «قىرار» اولىي دېدلر دىخى طورمىب قاچدلر.

چوبان شىهد اولن قىداشلىرىن حقنە قودى كافرلىر لىشىن بىر بىك «بويوك» دې

يغدى «يىغدى» چىمق چىقۇپ اواد ياقدى دىخى كېنگىنەن ترۇمىسى ايدوب ياداسنە [يادەسەنە] بىسىرى يولك قىسن [قىيىسىن] آلوب او توردى اغلىدى صىقلدى ايدر:

ساڭۇز [ساڭور] قزان بىك قزان اولومىسىن درىمىسىن بو ايشلىرىن خېرك يوقىدەر دىدى.

مكىر خانم اول كېجە قالن اغۇزك دولتى بايندر خانك كويكوسى اولاش اوغلۇ سالۇز قزان قره قىلغۇ واقعە كوردى سر مەردى اورى طوردى. ايدر:

بىلورمىسىن قىرنداشم قره كونە دشىمە نە كورنىدى قره قىلغۇ واقعە كوردىم

یوم رغمده طالین [طالابی یه] شاهین نم قوشی الور کوردم کوکدن ایلدرم اغیان [اغیان] اوام اوزرنه شاقر کوردم دوم ؛ [دولو] قره ؛ [قار] پوساریق او ردمنک اوزرنه توکلو [توکلور = دوکلور] کوردم قودز تورتلر اویی دلر کوردم قره دوه اکسدر [دیر] قرور کوردم قارغۇ کې قاره صاحم اوواز کوردم او زانین [اوزا] نوبن [کوزمى اوتر کوردم بلکومدن اون برماغى قاندە کوردم . نچە کیم بو دشی کوردم شوندن برو عقلم او صدم دیرە بن خانم قرداش منم بو دشی یورغل مکا دیدی . قره کونه ایدر : قره بولت دیدک سنک دولتکدر . قاریله یغمور دیدک لشکرکدر . صباح [صاج] قیغودر . قان قره در . قلانسن [قالانی سین] یوره بلز [بیلمن] الله یورسون دیدی .

بویله دیکچ قزان ایدر : من آومی بو زمه لشکرمی طقتمه « طاغیتمه » بن بوکن « کون » قیکر اتا قاقرم اوچ کونلک یولى بر کوننه الورم اویله اولمادین یوردم اوسته واردم اکر ضاغ [صاغ] در آسن [اسن] در اخشم اولمدين کنه بن سکا کلورم . او ردم ضاغ [صاغ] اسن دکل ایسه باشکوزه چاره ایدک من دخی کتدم دیدی . قوکر اتن مهموزلدى .

قزان بک مهموزلدى یوله کتدی کلی کلی یوردنک اوزرنه کلدی کورديکم او چارده قوزغون تازى طولشمش یورنده (*) قالمش .

قزان بک بوراده یوردلن خبرلشمش کوردم خانم نه خبرلشمش . قزان ایدر :

قوم قلامیم قوما یوردم
قولانله صفن کیکه قوکشی یوردم
سنی یاغى نیزه دن داریمش کوزل یوردم

انغ بان اوام دکنندە یوردى قالمش
قاریحق انام او لورنده یرى قالمش
او غلم او رز اوچ [اوخ] اناندە پوته قالمش
اغوز بکلری ات چاندە میدان قالمش
قره موديق [موديق - مطبخ] دکنندە او جق قالمش

بو حلالری کوردکنندە قزانک قره قیمه کوزلری قان یاش طولدی قان طمرلوری

قىندى قره بغرى صرصلدى قوکور آنى اوچىلدى كافر كېجهكى (۰) يولا دوشدى كتدى.

قزانك اوكته برصو كلدى. قزان ايدر: صو حق ديدارن كورميش در بن يوصولىه خبرلىشيم ديدى. كورمە خامن يىجە خبرلىشدى. قزان ايدر:

چغم چغم قيالىدن چقىن صو
اگاج كىلىرى اوينادن صو
حسينلە [حسنه] حسینك حسرتى صو
باغ وبستانك زينتى صو
عاليشە ايلە فاطىمەتك نكاھى صو
شەباز اتلر ايىجدى كىچىنىڭ كەنەپىنلىك
قىزلى دولار كلوب كىچەكى صو
آغ قيونلار كلوب چودە سىنە [چورە سىنە] ياندۇغى صو
اوردىمك خ'Brien بلور مىسىن دىيكل مەكا
قره باشم قربان اولسون صومىم سكا

دیدى چىن خبر ويرسە كرك .
صودن كېچدى. بوڭزى بر قورده طوش اولدى. قورد يوزى مبارڪدر قوردلەن
بر خبر لاشيم ديدى كورمە خامن نە خبرلىشدى. قزان ايدر:

قرانقو اخشم اولاندە [اولاندە] كۇنى طوغان
قارىلە يغمور يغاندە ار كېي طوران
قره قوج اتلرى كىشنىشىرن
قىزلى دوه كىردكىندە بو تىرىلىشىرن
انجە قيون كوردكىندە قىرقىز چىپوب قىچلاين
ارقاسىن اوروب يرك [يرك] اغىلىك اردىن سوکن
قارمه يوكج سموزىن الوب طوتان
قانلو قىرقىز اوزب چاب چاب يودان

اوazi قابه کوپکلره غونغا صلن
چقمقلو جنه (۰) چوبانلىرى دونله يوگىردىن
اوردمك خبرين بيلورمىن دىيكل مكا
قره باشم قربان اولسون قوردم سكا

دىدى .

قوردىچىن خبر ويرسە كرك .

قورتدىن دخى چىدى [چىدى] . قره جه چوبانك قره کوپكى قزانە قرسو
كىلى . قزان قره کوپكىم [کوپكىم] خبرلىشدى كورەلم خام نەخبلشدى . ايدر:
قرنقاواخشام اولنده [اولاندە] واف واف اورن
اجى ايران توكلنده چاب چاب ايچىن
كلن خرسوزلىرى قورقۇدن
قورقۇدون شەماھىسيلە اوრكىن
اوردمك خبرين بيلورمىن دىيكل بكا
قره باشم صاغلغىندىن ايلوكلر ايدم کوبك سكا

دىدى .

کوپكىچىن خبر ويرسە كرك .

کوپكى قزانك آتنك اياغنىه چاب چاب دوشىر سك سك سكلر . قزان بر تومارايلىه
کوپكى اوردى . کوپك چكلىدى كلدۈكى يولە كتدى .
قزان کوپكى قولايى قره جه چوبانك اوزرزنه كىلى . چوبانى كوردو كنده خبرلىشدى.
كورەلم خام نەخبلشدى . قزان ايدر :

قرنقاواخشام اولنده [اولاندە] قىغلو چوبان
قارالە يغمور يغاندە چقمقلو چوبان
اوئم اكله سوزم دكە
اغ بان اوام شوندىن چىمنى كوردىكى دىيكل مكا
قره باشم قربان اولسون چوبان سكا

دىدى .

چوبان ایدر : اولىشميدك يەشميدك قزان قىنده كىزىدەك بىزه دىدك « دىيەايدئه »
قزان . دون يوق اوتكى « اوتكى » كون اىوك بوندن كچدى قرىيچق اناك قره
دوه بويىتىدە اصلو كچدى قرق اينجە بىللىو قزىلە « قىز ايلە » حلالڭ بوبى اوزۇن بورلە
خاتون اغلىيون شوندن كچدى قرق يكىدىن اوغلۇك اورۇز باشى اچوق يالن اياق
كافىرلارك ياتىجە طقسان [طتساق = طوتساق] كىتدى تاولە تاولە شەباز اتلەرك كافر
بىمش قطار قىزىل دوهلرك كافر بىمش التون اچە بول خزىنەكى كافر المىش .
چوبان بويىله دىيىچ قزان اه اىستى عقلى باشىندىن كىتدى دىنيا عالم كوزنەقرانكىو
اولدى . ايدر : اغزىك قرييسون چوبان چورىيسن چوبان قادر سىنک التوكە
[آلتوكە = آلتىك] قده [قضا] يازسون چوبان . دىدى .
قزان بويىله دىيىچ چوبان ايدر :

نە قاقرسن بىكا ا GAM قزان
يوخسە كۆكۈدە يوقى درايمان

الى يوز كافر دىنى منم اوزىرمە كىلدى اكى قىداشىم شىيد اولدى اوچ يوز كافر
اولدرم [ئۇلدوردم] غزنا اىتىم سموز قيون ارق توقلى سىنک قۇكىدىن كافىرلە وير-
مدم اوچ يerde يارەلتىم قره باشىم يوكىلدى (*) [بوكالدى] يالكوز قالىدم
صوچىم بومىدر دىدى .
چوبان ايدر :

قوكز [قوکور] اتك ويركل مكا
النىش طوتام [طوتام] كوندركى ويركل مكا
ات ؟ [اپ] الاجە قلقانكى ويركل مكا
قرە پولات اوز قىيىجىك ويركل مكا
صاداغكىدە سكستر ؟ [سكشن] اوچك ويركل مكا
انغ توزىلە قتى يايىك ويركل مكا

كافرەمن ورائىن يكىدىن طوغايىن اولدرەين يكىمەلە انۇم قانىن بن سلين اولرسىم
سىن اوغرىكە بن اوليم الله تعالى قورسە اوکى « ئەويىكى » يىن [بن] قورتارائىن دىدى .
چوبان بويىله دىيىچ قزانە قەرە كىلدى الدى يورىي ويردى .

چوبان دخى قزانك اردىدىن يتدى .

قزان دوندى بقدى اغول چوبان قنده كيدرسين ديدى .

چوبان ايىدر : ا GAM قزان سى ايوك الماغه كيدرسك من داخى قرنداشى
قان الماغه كدارم ديدى .

بوياله ديكج قزان ايىدر : اغول چوبان فارس آج در هيچ نىنك وار مىدى يك ديدى .
چوبان ايىدر : يلى ا GAM قزان كىجه دن بر قوزى بشور بدوردم كل بو اجاج
دبىندە اينه لوم ييالم ديدى .

ايىدلر چوبان طغر جنى چىرىدى ييدلر .

قزان فكىر ايىدى ايىدر : اكىر چوبانله واره جق او لورسم قالن اغۇز بىكلرى
ئىنم باشىمە فاقىچ قىخىلر چوبان بىلە او لىسە [او لىسە] قزان كافرى المزدى دىرلر
دىدى . قزانە غىرت كىلىدی . چوبانى بر اجاجە صەرە « صارە » صەرە « صارە » محكم
ياغلىدى . ايلاندى [آتلاندى] يورپو ويردى .

چوبانە ايىدر : مىرە چوبان فرنك اچقماشىكىن كوزوكه [كوزوك] قادرمىش
[فارارمىش] ايىكن بو اجاجى قوبارى كور يوخسە سى بوندە قور تلىر قوشلىرى ديدى .
قرەجە چوبان ضرب ايىدى قبا اجاجى يىليلە يوردىلە قوبىرىدى ارقاسە الدى
قزانك اردى دوشىدى .

قزان باقدى كوردى چوبان اجاجى ارقاسە الماش كلوو . قزان ايىدر : مىرە چوبان
بو اجاج نەاجاج در .

چوبان ايىدر : GAM قزان بو اجاج او لاجىدر كىم سى كافرى بىرسىن فرنك [فرنك]=
فارنك [آجىقىر] من سكلا بو اجاجە يىك پشوررىن ديدى .

قزانە بوسوز خوش كىلىدی اتىندىن ايتدى [ايندى] چوبانك اللرىن چۈزدى
الىندە بر او بىدى . ايىدر : الله هم ادى [هۇىمى] قور تارە جق [قور تارە جق]
او لىسە سى امير اخور ايليان ديدى . ايىكى بىلە يولە كىرىدى .

بوبكا شو كلى ملك كافىرلە شىن شادمان يىب اىچوب او توررىدى . ايىدر :
بىكلر بلورمىز قزانە نىجە حىف ايلك كركى : بويى او زون بورلە خاتوتى كتوردب صفرقا
سور درمك تىرك ديدى .

بويى او زون بورلە بونى ايشتدى يوركىلە جائىنە او دلر دوشىدى قرق انجە بىللو

قىزوك اىچنه كردى اوكت ويردى ايدر : ققكوزه ياپشودرسه قزان خاتونى
ققى كىزدر ديو قرق يردن آواز ويره سز ديدى .

شوكلى ملکىن ادم كلدى . قزان بىكوك خاتونى ققكوزدر ديدى . قرق يردن
آواز كلدى . ققسىدر بىمامادىلر . كافره خبر ويردلر . بىنه ياپشدق قرق يردن
آواز كلدى بىلمدك ققسىدر ديدلر .

كافر ايدر : مره وارك قزانك اوغلۇ اورۇزى طارتوك چنكلە اصوڭ
قيمه يىتە آغ اتنىن چكۈك قره قاورمه پشوروب قرق بىك [بىك] قزنه ايلتونك .
هركىم يىدى اول دكىل هركىم يىدى اول در اوڭ كلوڭ صغرق سورىن ديدى .
بويى اوزون بورلە خاتون اوغلۇنى ياباجنه كلدى چاغرب اوغلۇنە صوپلر كورما
خاتىم نە صوپلر ايدر :

أوغول أغوول اي اوغول

بىلورمى سن نلر اولدى

سوپىلشدەر فصل فصل « فيصيل فيصيل »

كافر ك فعلن طويدم

دانالوگى التون بان ايومك قىزەسى اوغل

قاژە بىكىز قىزمك كلتۈك [كىنمۇك] چىچىكى اوغول

اوغول اوغول آى اوغول

طقوز آى طار قارىندە كوتىرىك اوغل

اون آى دىننە دنيا يە كتوردۇك اوغل

طولەسى (۴) بشىكە بلدۈك اوغول

كافىلر تىس طانشىتلەر قزان اوغلۇ اورۇزى حىس [حبس] دن چىقاروڭ
بوغازىندىن اورغانلە آصوڭ اكى طالوسىندىن چنكلە صانجۈك قىمه قىمه آغ اتنىن
چكۈك قره قاورمه ايدوب قرق بىك [بىك] قىزنه ايتۈك هركىم يىدى اول دكىل هركىم
يىدى اول قزان خاتونى در چكۈك دوشكمىزە كتوردۇم صغرق سورىرلەم دېمىشلەر .
سېك اتوڭدىن اوغلە [اوغل] [بىيانى] [بىيانى] يوخسە صاسى دېتلىو كافر ك دوشـكـنـه
كىرىنـىـيـىـ اغاـكـ قـزاـنـكـ نـامـوسـىـ صـنـدـرـايـىـىـ نـيجـدـىـنـ اوـغـولـ هـىـ دـىـدـىـ .

اورور ايدر : اغزك قوريسن انا ديلوك چوريسن انا انا حقى تكري حق دلخىسىدى قلقوبى يرمدن طورايدم يقاكله بوغازكден طوتايدم قبا اوچكم الله صلايدم اغ يوزكى قره يره دېيدم اغزوكله بورنكىدىن قان شورلەدیدم جان طلۇسنى سكا كوستريدىم . بو نه سوزدر . سقين قادين انا منم اوزرمه كېيىسىن منم ايچون اغلامىمىسىن قو يىخ [بىجى] قادين انا چىنكاله اورسونلر قو آئىدىن چىكسونلر قره قاورمه اتسونلر قرق يىك [بىك] قىزىنك اوكتىنە ايلتسونلر انلر بىر يدوكتىنە سن اكى يېكلى سىنى كافىلر بىلىمسونلر طويمسونلر تاكىم صاسى دىنلىو كافرك دوشكىنە وارميانس صفراغن سودميانس اتام قزان ناموسنى صمايمىسىن سقين دېيدى . اوغلان بويله دېكچى بولدر بىلدەر كوزنڭ ياشى روان اولدى .

بوبي اوژون بلى (ايچە) بورلە خاتون بويىنلە قلاغان الدى دوشدى كوز الماسى كېي آل يكاغن طوتىدى يرتىدى قرغۇ كېي قره صاجنى يولدى اوغل اوغل دىيون زارىلۇق قىلدى اغلىدى .

اوروز ايدر :

قادين انا

قرشوم الوب نه بوكىرسن
نه بوزلرسن نه اغلىسن
بغىملە يورەكم نه طغلىرسن
كېمىش منم كونى نه اكدررسن

هي انا

عربى ئاتلر اولن يرده
بر قولونى اولمزى اولور
قىز دوهملر اولن يرده
بر كوشى اولمزى اولور
انجە قيونلار اولن يرده
بر قوزىجىنى اولمزى اولور
سن صاغ اول قادين انا

بابام صاغ اولسون
بر منم کبی اوغل بولنزمی اولور

دیدی .

بویله دیکچ آناسنک قراری قالمدی بوریو ویردی قرق اینجه بیللو قیزک اینچه
کردى .

کافرلو اوروزی الوب قاره دیننه کتوردیلر .

اوروز ایدر : مره کافر امان تکرینک بـلـکـنـه يـوـقـدـرـ کـانـ قـوـكـ منـيـ بوـ
اـغاـجـلـهـ يـسوـيـلـشـيمـ دـيـدـيـ . چـاغـرـبـ اـغاـجـهـ صـوـيـلـشـ کـوـرـهـ خـانـهـ صـوـيـلـشـ :

اغاج اغاج ديرسم سكا ارلنه [عارلنه] اغاج

مـكـ اـيـهـ مـدـيـنـهـ نـكـ قـپـوـسـيـ اـغـاجـ

موـسـىـ کـلـيمـكـ عـصـاصـىـ اـغـاجـ

بوـيـكـ بوـيـكـ صـوـلـكـ کـوـپـسـىـ اـغـاجـ

قرـهـ قـرـهـ دـکـیـزـلـرـوـكـ کـیـمـیـسـیـ اـغـاجـ

شاه مردان على نك دلدلینک ایری اغاج

ذوالفقارک قينله [قينيلن] قبضهسى اغاج

شاه حسنله حسينک يـتـکـ اـغـاجـ

اـکـ اـرـدـرـ اـکـ عـورـتـ درـ قـورـخـىـ اـغـاجـ

باـشـکـ الـهـ باـقـرـ اوـلـسـمـ باـشـسـزـ اـغـاجـ

ديـبـكـ الـهـ باـقـرـ اوـلـسـمـ دـبـسـوـزـ اـغـاجـ

منـيـ سـكـاـ اـصـارـلـوـ کـوـتـرـمـکـلـ اـغـاجـ

کـوـتـرـجـکـ اوـلـرـسـکـ يـکـتـلـکـومـ سـنـ طـسـونـ اـغـاجـ

بـنـمـ اـيـلـدـهـ کـرـکـ اـيـدـکـ اـغـاجـ

قرـهـ هـنـدوـ قـوـلـرـمـ بـيـورـيـدـمـ

سـنـ پـاـرـهـ پـاـرـهـ طـوـغـرـيـالـرـدـىـ اـغـاجـ

اندن ایتدی :

تاوله تاوله یغلننده آتومه یازخ
قرطاش صقلیاننده یولداسمه یازخ
یومرس غنده طالبنده شاهین قشومه یازخ
یتر (۰) ایله طوتانده ([...]) یازخ
بكلکه طویمین او زومه یازخ
یکتلکنه او صاندین جانه یازخ

دیدی . یومرس و یومرس و اغلدی یانق جکرجکنی طاغلدى .

بو محلده سلطانم سالور قزانلئم [قزانلن] قره جه چوبان چبار يتدى .

چوبانك اوچ يشار طنه دريسندن چپانك اياسيدى اوچ کچي توبىندن [توبىندن]
چپانى نك قوللىرىدى بركچى توبىندن [توبىندن] چتلايوجىدى . هر آناندە اون ايکى
باتمن طاش اتردى اتدىغى طاش يره دوشمزدى يره دىخى دىشىه توزكىي صاورلردى
اوچق كىي اويرلردى اوچ يلادق «ييلەدك» طاشى دشدىكى يرك اوچى تمزدى
سەز قيون ارق توقلى بايرده قالسە قورت كاب يمىزدى چپانك قورقوحسىندن
[قورقوسىندن] .

ایله اولسە سلطانم قره جه چوبان چپان چانلدى دنيا عالم كافرك كوزنه قرنكىو
اولاى .

قزان ايدر : قره جق چوبان انامى كافردن دليام آت اياغى الشنە قالمۇن
دیدى .

آت اياغى كولك اوزان دلى چوك اولور . قزان كافره چغروب صوپلش
كۈرەلم خانىم نه صوپلش ايدر :
مارە [مرە] شوكلى ملك قلوكى [تلوكى = دلوكى] التون بان او لرمى كتوربىدرىسن
سکاكولكە اولسۇن اغى خزىنم بول اقچىم كوتىبىدرىسن سکاك خرجلق اولسۇن
قرق اينجە بىللو قىزىلە بورلە خاتونى كوتىبىدرىسن ساكا يسيير او لسۇن قرق يكىدلەن
او غلم اوروزى كاتوربىدرىسن قولك اولسۇن تاوله تاوله شەباز اتلوم [آتلرم]
كتوربىدرىسن سکاك بىت او لسۇن قطار قطار دومىرم كاتوربىدرىسن سکاك يوكلت او لسۇن
.

قاريچق انام کتوربدرسن مره کافر انامی ويرکل مکا صواشمدین اورشمدين
قايدايم کرو دونيم کدهيم بلو بلکل . ديدى .

کافر ايدر : مره قازان دنلوک التون بان اوکي کتورمشز بزمدر قرقايچه
بيلو قيزله بوي او زون بورله خاتونی کتوربدر [کتورمشز] بزمدر قرق يكيدلرم
[يکيدلن] اوغللک او روزى کاورمش [کتورمشز] بزمدر تاوله تاوله شهباز اتلرم
[اتلرک] قطار قطار دوهلم [دوهلمك] کتورمشز بزمدر قريچق انامکي کتورمشز
بزمدر سکا ويرمنز ياخات (۰) کشيش او غلنه ويرز ياخات کشيش او غلندن
او غلى طوغى بز آنى سکا غريم قورن [قورز] ديدلر .

بويله ديكج قره جق چوبانك اجي طوتى طداقلرى تىسردى .
چوبان ايدر :

مره ديني يوق عقلسز کافر
اصى يوق درنكىسز کافر
قرشو يتان قارلى قره طاغلر
قرىبدر اوئى بىمىز
قتلو قتلۇ ارمىلر
قرىبدىر دىھ صوبى كلىز
شهباز شهباز اتلر
قرىبدر قلون ويرمنز
قزىل قزىل دوهلم
قرىبدر كوشك ويرمنز
مره کافر قز انك اناسى
قرىبدر اوغل ويرمنز

دولن المقدن صفاك وارسه شوكلى ملك قره کوزلو قىزك وارسه کاتر قزانه
وير مره کافر سنك قىزكدن او غلى طوغسون سز آنى قزان بکه قدىم [قريم]
قويايسز . ديدى .

بومحلاه قالن اغوز بكلرى يتدى . خام کورەلم كملر يتدى :

قره دوه [دره] اغزنده (قادر ویرن) (۴) قره بوغه دریسدن پشکنک یا بوغى اولن .
 اجنب طونانده [طوتانده] قره طاشی کل ایلين بیغن اکسندن، یدی یرده دوکن
 ارنل آورنی قزان بکل قره طاشی [قرطاشی = قرداشی] قره کونه چار یتدی .
 چال قیلچک قرداش قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه کورم کیملر یتدی .

دمور قپو دروندنه کی [دروندنه کی] دمور قپوی دبوب الن المتش طوتام اله .
 کوندرنک اوچنده [اوچنده] ار یوکزدن [بوکردن] قیان سلچک اوغلی دلو دوندا
 [دوندار] چار یتدی . چال قیلچک ا GAM قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه خانم کورم کیملر یتدی :

حمدان (؟) [آمدلن] مردین قلعه سن دبوب یقн دمور یايلی قبچاق ملکه قان
 قوصردن کلوبن قزانک قزین ار لکله الن اغوزک اق صقللو قوجه لری کورنده
 اول یکیدی تحسین لین آل خموزی (۵) شلواولی اتی بحری حوتازلی قره کونه
 اوغلی قره بوداق چار یتدی . چال قیلچک ا GAM قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه کورم خانم کملر یتدی :

دستور سزجه بایندو خانک یقیسن بصن المتش بیک کافره قان قوصردن اغ
 بوز اتنک یامی او زرنده قار طور درن غفلت قوجه اوغلی شر [شیر] شمس الدین چار
 [چار] یتدی . چال قیلچک ا GAM قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه کورم خانم کیملر یتدی :

پاره صارک بایبورد حصان بندن پارلدپ [پارلیپ] اوچان آپ الجه کرد کنه قرشوکلن
 یدی قیزک امودی قالن اغز ایفر جسی [امرنجسی] قزان بک ایساغی بوز ایفرلو
 پیرک [پیرک] چار یتدی . چال قیلچک ا GAM قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه خانم کورم کیملر یتدی :

چایه (۶) چالملو چالقره قوش اردملو قور قورمه قوشقلو قلاعی التون کوبیل .
 [کوبیل] قالن اغوز بکلرنی ببر اتسدن یقجي فاضل قوجه اوغلی یک یکنیک چار
 یتدی . چال قیلچک ا GAM قزان یتمد دیدی .
 بونک اردنجه کورم خانم کملر یتدی :

المتش ارکچ دریسدن کرک ایلسه طویقلرنی [طوبوقلری] اورتین الی اوکچ .

دریسنندن کلاه اتسه قولقلدنی اور تینین قولی بودی خرانجە (۰) او زون بالدرلری اینجە
قزان بکوک طایسی آت اغزلو اوروز توجه چار یتدی . چال قلیجک بکوم
قزان یتمد دیدی .

بونک اردنجە کوردهم کیملر یتدی :

وابن [واربن = واروبن] پیغمبرک یوزنی کورن کلو بى اغوزده صحابه‌سی
اولن اجفی طوتنه بیقلرنندن قان چقن بیغی قالو (۰) بوکدزامن چار یتدی . چال
قلیجک ا GAM قزان یتمد دیدی .

بونک اردنجە کوردهم کیملر یتدی :

کافرلری ایت اردنه براغب خورلین ایلدن چقوب ایفر کوزلو صویندن آت
یوزدرون [یوزدورن] الی یدی قلعه‌نک کلنندن [کلیدن] الن آغ ملک چشمە
قرنه نکاح ایدن صونی صنل ملک [ملکه] قان قوصردان فرق جبه بورن ب
او تزیدی قلعه بکنک محبوب قیزلرنی چالوب برب یوین قوجان یوزنده طداعنده اوین
[اوین] ایلک قوجه اوغلی البارن چار یتدی . چال قلیجک ا GAM قزان یتمد دیدی .
صالیفله اغوز بکلری توکنسه اویز هپ یتیدیلر اری صودن ابدست الدلر
اگ النرن یره قودلر اکی رکعت نماز قدلر ادی کورکلی محمده صلوات کتوردلر
بی تکلف کافره ات صدلر قیلچ جالدلر کومبرکومبر تقاهه‌لر دوکلدى یورمه‌سی
[بورمه‌سی] التون توج بورلر چالندی

اون [اول] کون جکرنده اولن ار یکتلر بلو ردی اول کون موختسلر سپا یر
کوزندی اول کون بر قیامت [قیامت] صواش اولدی میدان طلو باش اولدی
باشدل کسلدی طوب کبی شهباز شهباز اتلر یوکردى نالی دشدى الله کوندردلر
سوسلدی قره پولات اوز قیلچ لر چالندی یلانگی (۰) دوشدى اوچ بلکلی
[یلکلی] قاین او قلر انلدى دمرنی دشدى قیامتک بر کونی اول کون اولدی
بک نوکرندن نوکر بکندن ایرلدى .

طاش اغوز بکلریله دلی طوندان [طوندار] صاغدن دپدی جلاسون یکتلرله قره
کونه او غلى دلی بوداق صولدن دپدی ایچ او غوز بکلریله قزان دوپه (۰) دپدی
شوکلی ملکی بركز دبى (۰) [کوزه دوبى] اندن یره صالحی غافللو جه قرم باش آلوب
کسدی . قاخشدين (۰) الجه قان یر یوزنه دوکدی .

صاغ طرفده قره توکن ملکه قیان سلیجک اوغلی دلی طوندار قرشو کلدی
صاغ یاتی قیلجلدی ير [یره] صالحی صول طرفده بوغاجق ملکه قره کونه اوغلی دلی
بداق قرشو کلدی التي برلى [پرلى] کون (?) [کورز] ایله دېسنه قاتی طوته اوردی
دنیا عالم کوزنه قرا کو اولدی ات بوین قوجقلدی يره دشدى .

قران بىك قر طاشی کافرك توغىلە سنجاغنى [سنجاغن] قیلجلدی يرە صالحی .
درەلرده دېلرده کافره قرغون کردى لىشىنە قوزغۇن اوشدى اون اکى بىك کافر
قیلجدن چىدى بش يوز اغوز يېكتىرى شەيد اولدى .
قچاتى قزان بىك قومى امان دىنى اولدىمدى .

قالن اغوز بىکلى طيوم اولدى .

قزان بىك اوردوسى اوغلاتى اوشاغنى خزىئەسىنى الدى كرو دوندى التون تختندە .
ينه ايونى دىكى قره چق چوبانى ايمراخور ايلدى يدى کون يدى كىچە يېھ اىچمە
اولدى . قرق باش قول قرق قرتاق [قرناق] اوغلى اوروز باشىنە ازاد ايلدى جلاسون
قوج يېكتىرە قلابه اولكە ويردى شلوار جبه چوقە ويردى .

ددم قورقود كلوين بونى [بويى] بويىلە صوىپىدى بو اغوز نامە دزدى .
قوشدى بويىلە دىدى : قىز [قىن] دىدكم بىك ارنلر دنیا منم دىنلر اجل الدى ير كزىادى
فانى دنیا كە [كىنه = ينه] قالدى . كىكىمو [كىلۇ] كىدەيلر [كىد ملى] دنیا
آخر صوك اوچى اولملۇ دنیا .

يوم ويرمەن خانم : قارلى طاغلر كىلەلىجە قبا اغاچك كىلسىسون قامن
اقن كوركلو صوپىك قورىمسون قادر تىكىرى سەنە ناسىدە محتاج ايتىسون چىاركەن اغ
بوزانك [بوز آتك] درمىسون « طورمىسون » چالشىنە قره پولات اوز قىلچك
كىلسىسون درتىزىكىن [درتىزىكىن] الا كوندرك اوائىسون اغ سقلىلۇ بىڭ يرى اوچىق
اولسون اغ بىرچىلۇ اناك يرى بېشت اولسون اخر صوك ارى ايماندىن ايرمىسون آمين
دین لى دىندا [دىندا = دىدار] كورسین اغ التوكىدە بىش [بن] كە دعا قىلاق قبول
اولسون الله دىرن [ويرن] اموتك (*) [او مودك = اميدك] او زىلسون يغىشىرسون
دورشىرسون كناھلىنى [كناھلىكى] ادى كوركلو محمد مصطفى يوزى صوپىه
باغشلىسون .

خانم هی . قام بوره نک [بلک] او غلی بامسی بیرک بونی بیان ایدر

خانم هی قام غان او غلی خان بایندر یرندن طورمشدی قره يرك اوسته اغبان ايون دکدرمشدی الله صیوان کوک یوزینه اشمشدی بیک یرده ایپک خالیجھسی دوشمشدی . ایچ اغوز طاش اغوز بکلری بایندر خانک صحبته درمشدی بای بوره بلک دخی بایندر خانک صحبته کلشدی بایندر خانک قرشوسنده او غلی قره بوداق بای [یاى] طیانوب طورمشدی صاغ یانشده قزان او غلی اوروز طورمشدی صول یانشده قاضاق قوجه او غلی بلک یکنک طورمشدی .

باي بوره بلک بونلری کوردکنده اه ايلدی باشنده عقلی کتدى دستمالن الله الالی بوکرو بوکرو [بوکرو] اغلدی .

بویله دیکچ = ایدیکچ = ایدیکچ = قالن اغوز ارقاسی بایندر خانک کویکسی سالور قزان قابه دیزنه او زرنه چوکدی قیا « قیه » تکوبن « تیکوبن = دیکوبن » بای بوره بلک یوزنه بقدی ایدر : بای بوره بلک نهاغلیوب بوزلرسن .

باي بوره بلک ایدر : خان قزان نجه اغلمايان نجه بوزلیاین اغولده اور تاجم (*) یوق قرطاشده قدرم یوق الله تعالی منی قرغایبدر بکلر تاجم تختم ایچون اغلم برکون اوله دوشم « دوشم » او لم « ئولم » یرمدہ یوردمده کمنه قالمیه دیدی . قزان ایدر : مقصودك بومی در .

باي بوره بلک ایدر : بلى بودر منم دخی او غلم او لسه خان بایندرک قرشوسن السه طورسه قوللوق ایلسه من دخی باقیم سونس قرانس [قوانس] کونسیم [کونس] کونس = کووهنسه [دیدی] .

بویله دیکچ قالن اغوز بکلری یوزکویه [کوک] طوتیلر ال قالدرب دعا ایلدلر الله تعالی سکا بر او غل ویرسون دیدی [دیدیلر] .

اول زمانده بکلرک القیش [آلقیشی] القش فارقشی [فارغیشی] فارقش [فارغش] ایدی دعالری مستحباب اولوردی .

باي یجان بلک دخی یرندن اورو طوردی ایدر : بکلر منم دخی حقمه بر دعا ایلک الله تعالی مکاده بر قیز ویره دیدی .

قالن اغوز بکلری ال قالدردیلر دعا ایلدیلر الله سکاده بر قیز ویره دیدیلر .
بای بیجان بک ایدر : بکلر الله تعالی مکا بر قیز ویره جک اولورسے سز طانق
اولک منم قیزم بای بوره بک اوغلنه بشک کرتمه یاوقلى اولسون دیدی .
بونك اوزرنه برقاچ زمان کاچدى الله تعالی بای بوره بکه ير [بر] اوغل بای
بیجان [بیجان] بکه بر قیز ویردی قالن اغوز بکلری بونی ایشتدیلر شاد اولوب
سوندیلر .

بای [بای] بوره بک بازركانلرنی یانه اوخدی بیورق ایتدى : صره بازركانلر
الله تعالی سکا [مکا] بر اوغل ویردی وارك روم یانه من اوعلم ایچون يخشى ارمغانلر
کتورك منم اوعلم بویونجە دیدی .

بازركانلر دخى کيجه کوندز يوله کردىلر استبوله [استبوله] کلدیلر دان دانشوخ
الله [ایله] يخشى ارمغانلر الديلر بای بوره نك اوغلیجون بر دیکىز قولنى بوز ایفر الديلر
براغ توزلۇ قى ياي الديلر بودخى [بر دخى] اللى پلى کىزز [کىزز] الديلر يول
یواغن کوردىلر .

بای [بای] بوره نك اوغلى بش یاشنە کردى بش یاشنەن اوون یاشنە کردى
اوون یاشنەن اوون بش یاشنە کردى چاھه (۴) بنھه (۵) چالملو چالقره (۶) قوش اردملو
بر لوزل [کوزل] يخشى يكت اولدى .

اول زماندە بر اوغلان باش کىمسە قان دوکىسە اد قومىزلىرى . بای بوره بک
اوغلی اتلندى آوه چىدى آو آولاڭىن باپاسنە تاولەسى اوزرىنە کلدى امرە خور
باشى قرشولىدى ایندردى قونقلدى يیوب ایچوب او توررلرى .

بویکادن دخى بازركانلر کلوبى قره دروند اغزنه قونمشىلردى يارسون يار جسون
اوونك قلمەستىك كافرلرى بونلىرى جاسوسلىدى بازركانلر پاتور ايکن غافلە بشیوز كافر
قيولدىلر چىدلر يغما دىلر بازركانلر اولوسي طوتولدى كېچىسى «كېچىسى» چىارق
اغوزه کلدى بىدى کوردى اوغوزك اوچنده [اوچنده] بر الھ صيون دكشىز بر
امزىزه خوب يكىت قرق يكىدان صاغنە وصولنە او توررلر . اغوزك برىخشى يكىدى
انھق يوريايم مدد دىايم دىدى .

بازركان ایدر : يكت يكت بک يكت سن نم اونم اكلە سونم دكاه اوون اللى
يىلدۈر كم اغوز ایچىندىن كىتمش ايدىك دان دانشوخ كافر مالن اغوز بکلرنه کتورر

ایدک پاسنک قره دروند اغزنه دوش ویرمش ایدک اونك قلاستك «قلعه سنك» بشیوز کافری او زرمنه قویلدی قرداشم طساف اولدی مالمزی رزقزی یغمالدیلر کرو دوندیلر قره باشم کوتدم سکا کلدم قره یاشک [باشك] صدقه سی یکت مدد مکا دیدی .

بوکز او غلان شراب ایچرکن ایچمز اولدی التون ایاغی التدن یره چالدی ایدر : نه دیدکمی یتورک کیونلمن منم شہباز آنمی کتورک هی منی سون یکتلر یتسونلر دیدی .

بازرکان دخی او کلارنه دشدى قولاغز اولدی .

کافر دخی دشوبن بریرده اچه اولشمسکده یدی .

بومحلده ارنلرک میدانی ارسلانی پھوانلرک قیلانی بوز او غلان یتدی یر [بر] اکی دیدمی کافرلره قیلح اوردی باش قالدورن کافرلری اولدودی غزا ایلدی بازرکانلرک مالی قورتردی .

بازرکانلر ایدر : بلک یکت بزه سن ارلک ایشلداک کل امدی بکندک مالدن ال دیدلر .

یکیدک کوزی بر دیکیز قولی یوز [بوز] ایغری طوتدى بردە القى پرلى کوزی [کورزی] بردە آغ توزلو یاپى طوتدى بو اوجنى [اوچنى] بکندی ایدر : ماره بازرکانلر بو ایغری و دخی بو یاپى و بو کورزی مکا ویرک دیدی . بویله دیکیج بازرکانلر سخت اولدی .

یکت ایدر : مره بازرکانلر چوچى ایستدم دیدی .

بازرکانلر ایتیدلر : نه جوغ اولسون اما بزم بر بکومز او غلى وارددر بو اوج نسنه اکا ارمغان اپارسەوز کرک ایدی دیدلر .

او غلان ایدر : مره بکوکز او غلى کم در .

ایتدلر : باى بورەنک او غلى وارددر ادنه نامسى دىرلر . باى بورەنک او غلى او ليدغۇن بله مەدلر .

یکت بر ماغن اصردى ایدر : بوندە منتە المقدن ايسە اندە بابام يانسنه منتىز المى يکدر دیدی . آتن قامچىلدى يولە کردى . بازرکانلر اردىن بقا قالدى والله يخىي یکت مروتو یکت دیدلر .

بوز اوغلان بیاسنک اونه کلدى . بازركانلر کلدی دیو بیاسی سونی جتر [چتر] او تاغاله صیوان دکدردی ایپک خالیجه لر صالحی چکدی او توردی او غلنی صاغ یانه آلدی اوغلان بازركانلر خصوصىدن قى سوز سویلدى کافرلرى قردوغۇن امكىدی . ناكاھى [ناكاھ] بازركانلر کلدىلر باش اىندروب سلام ويردىلر كوردلرکم اول يكتكم باش كسوپدر قان دوكبدر باي بوره بىكىت صاغنە او تورر . بازركانلر يورىدىلر يكىدك اليڭ اوپىدىلر .

بونلر بويله ايدجىڭ باي بوره بىك آجىنى طومدى بازركانلر [بازركانلره] ايدر مىرە قوان [قوات] اوغلى قواتلار اتا طورركن اوغل ئىنمى اوپىلر . ايتدىلر : خام بو يكىت سنك اوغللىكىدى در . بىلە منم اوغلەم در دىدى .

ايتدىلر : امىدى اينىنمه خام اول انوك اليڭ اوپىكىزە اكىر سنك اوغللەك اولىسىدى بزم مالىز كرجستاندە كتمىشدى ھپۇمن طوتىق اولىشدى دىدىلر . باي [باي] بوره بىك ايدر : مىرە بنم اوغلەم باشى كىسى قانى دوكدى . بىلە باش كىسى قان دوكدى ادم اختردى دىدىلر . مىرە بو اوغلانە اد قوياسنجه وارمىدر دىدى . بىلە سلطانىم ارتقدار دىدىلر .

قالن اغوز بىكلرنى جىفردى قو نقلدى ددم قورقۇت کلدى اوغلانە اد قودى ايدر : سوزم دكەلە باي بوره بىك اىله تعالى سكا بىر اوغل ويرىش طوتا ويرسون اغىر سنجاق كوتورىنە مسلمانلر ارخاسى اولىسون قارشىو ياتىدە قىرە قارلى طاغىلردىن اشار اولسە الله تعالى سنك اوغللەك شوت ويرسون قالنۇ قالنۇ صولىردىن كىجر اولسە چېت ويرسون قلا به ليق كافرە كىرنىدە الله تعالى سنك اوغللەك فرست ويرسون سن اوغللىكى باسام (*) دیو او خشارىن بونك ادى بوز اىغىرقۇ باسى يېرىك اولىسون ادنى بن دىيدم ياشقى الله ويرسون دىدى . قالن اغوز بىكلرى الله [ال] كوتىدلر دعا قىدلار بواد بو يكىدە قوتلو اولىسون دىدىلر .

بىكلە هې اوە بىندى بوز اىغىزىن چىكدردى يېرىك بىندى ناكاھندى [ناكهاندىن] اغوزك او زىنە بىسپوردى [سورى= سورو] كىك کلدى يامسى يېرىك يېنى [ېرىنى= برىنى] قوا كىتدى قوا قوا بىرە كلدى نە كوردى سلطانىم كوردى كوك چايرك

اوزرنه بر قرمزی اوتابغ دکلش یازوب (۷) بو اوتابغ کیموك اولا دیدی . خبری یوق که الا جنی الا کوزلی قیزک اوتابغی اولسه کرک .

بو اوتابغلک اوزرنه وارمهه ادبلندي ایتدی : نه اولورسه اولسون هله من او می « آویمی » الین دیدی . اوتابغلک اوکنده ایرشی کلدی کیکی سکرلردی [سیکیرلددی] . باقدی کوردی بو اوتابغ بانی [بانو] چچک اوتابغیمش که ییرک ک بشک کرمه نشا . نلیسی اوخلوسیدی .

بانی چچک اوتابخدن باقردی مره دایه لر بر قوات او غلی قوات منه [بزه] ارلکمی کوس تر دیدی وارک بوندن پای دلک « دیلک = دیله بیکنر » کورک نه دیر دیدی .

قصرجه نیکه [ینکه] دیرلر بر خاتون واردی ایلو واردی پای دیلدی : هی بک یکت بزه دخی بو کیکدن پای ویر دیدی .

ییرک ایدر : مره دادی من او جی دکم بک او غلی بکم هپ سیزه دیدی . اما صورمق عیب اولسون بو او تاق کیموکدر دیدی .

قصرجه نیکه ایدر : بک بکیدم [بکیدم] بو اوتابغ پای [بای] بیجان بک قزی بانی چچکک در دیدی .

ایله اولسه خام ییرک ک قاف قیندی ادیله [ادبله] یاب یاب کرو دوندی .

قیزلر کیکی کوتردیلر کوزلار شاحی [شاهی] بانی چچکک اوکنه کتو ردیلر بقدي کوردی که بر سلطان سوذ [سهو دی] [صفبن] [صفین] کیک در .

بانی چچک ایدر مره قیزلر بو یکت نه یکت در .

قیزلر ایدر : والله سلطانم بو یکت یوزی مقابلو یخشی یکت در بک او غلی بک ایش دیدلر .

بانی چچک ایدر : هی دایه لر (بابام) مکا بن سنی یوزی مقابلو ییرکه ویرشم دیدی اولیا کم بو اولا مره چاغرک خبر لشیم دیدی .

چاغر دلر ییرک کلدی . بانی [بانی] چچک یشمقلندی خبر صور دی ایدر : یکت کلیشك قتند .

بايرک ایدر : ایچ انوزدن .

ایچ انوزده کیموك نسی سن دیدی .

یای بوره بک او غلی با مسی بیرک دیدکلری منم دیدی .
قیز ایدر : یانه مصلحته کلدک یکت دیدی .

بیرک ایدر : بای سیجان بیکوک بر قره وارمش انى کورمکه کلدم دیدی .
قیز ایدر : اول اویله ادم دکلدرکم سکا گورنه دیدی . آما من بانی چچک
دادسیم کل امدی سن کله [سنکله] اوه چیقام اکر سنک امک منم اتویی کیجرسه
اوونک آتی دخی چپرسن . هم سنوکله اوخ اتام منی چپرسک انى دخی چپرسن .
وهم سنکله کوره شلم منی بصرسک انى دخی بصرسن دیدی .
بیرک ایدر : خوش امدی . اتلامک .

ایکسی اتلاندلر میدانه چقدلر آت دپدلر : بایرک آتی قیزک آتی چبدی .
اوخ اتلر : بایرک قیزک اوقن یردی .

قیز ایدر : مره یکت منم اتویی کمه چدوکی یوق اوخمی کمه یاردنی یوق .
امدی کل سنکله کورش طوتلم دیدی .

همان بیرک اندن ایندی فاروشدلر اکی پهلوان اولوب بربرنه صرمشدیلر .
بیرک کوتورر قیزی بیره اورمق ایستر قیوز [قیز] کوتور بیرکی بیره اورمق استر .
بیرک بوکالدی ایدر : بوقیزه باصلجق اولورسم قالن اغوز ایچنده باشمه قاخنج
یورمه [یوزمه] توخنج ایدرلر دیدی . غیره کلدی قورادی قیزک یاغده مسن(?)
[باغدمه سن] الای امکنندن طوتدى قیز قوچنی . بوکز بیرک قیزک اینجه بله
کیردی بغدادی ارخاسی اوزرنه بیره اوردی .

قیز ایدر : یکت بای سیجانک قیزی بانو ججک [چچک] منم دیدی .
بیرک اوچ اوپدی بر دشلدى « دیش له دی » . دکون « دوکون » قللو [قلو] =
قوتلو] اولسون خان قزی دیو بر مفندن التون یوزوکی چقردی قیزوک پرماغنه
چپوردی اور تامزده بونشان اولسون خان قیزی دیدی .

قیز ایدر : چون بولله اولدی همان امدی ایلرو طورمق کرک بک او غلی دیدی .
بیرک دخی نوله خانم باش اوزرنه دیدی .

بیرک قیزدن ایریلوب اولرننه کلدی اغ صقاللو بیاسی قرشو کلدی ایدر : او غل
دان دانسونخ [دانشوخ] بوکن « بوکون » اغوزده نه کوردک .

ایدر : نه کوره یم اوغلی اولن ایوه دیمش [ایوه ریمش = هُوْرِمَش] قیزی اولن
کوچورمش .

بیاسی ایدر : اوغل یا سنه ایورخمنی کرک دیدی .

بلى بس آغ صقللو عنیز بابا ایورخ کرک دیدی .

بیاسی ایدر : اغوزده کیمک قیزین الى ویرمین دیدی .

بیرک ایدر : ببا مکا بر قیز الى ویرک من یرمدن طورمدين اول طور کج کرک
من قره قوج آنه بندین اول بخخ کرک من قریعه وارمدين اول مکا باش کتوردک
کرک . بونک کبی قیزا الى ویر ببا مکا دیدی .

بیاسی بای بوده خان ایدر : اوغل سن قیز دیلزین کندوکه بر حامپا استزمشن
اوغل مکر سن استدکاک قیز بای بجان [بیجان] بلک قزی بانی چچک اوله دیدی .

بیرک ایدر : بلى پس اوست آغ صقللو عنیز بابا منم دخی استدومک اولدرا دیدی .

بیاسی ایدر : ای اوغل بانی چچاکه بر دلی قردائی واردرا ادنه دلو قرچار
دیرلر قیز دیلیانی اولدرا .

بیرک ایدر : یا پس بندمل [نیدمل] :

بای بوره بلک ایدر : اوغل قالن اغوز بکلرنی او داعزه او خیالم نجه مصلحت
کوررلسه اکا کوره ایش ایدمل دیدی .

قالن اغوز بکلرنی هب او خدلر او دالرنه کتوردیلر اغز قونلاق ایلدیلر .

قالن اغوز بکلرنی ایتلر : بو قزی استمکه کیم واره بلوو . مصلحت کوردلرکه دده
قورقوت وارسون دیدلر .

دده قورقوت ایدر : یارنلر چونکه منی کوندررسز بیلور سیز کیم دلو قوچار [قرچار]
قیز قرنداشی دلهینی اولدرا باری بایندر خانک تاوله سندن اکی شهباز یوکرک آت
کتورک : بز [بر] کجی یاشلو [باشلو] کیجر ایغری بر توقلی باشلو طوری ایغری .
ناکاه قاچه قومه او لرسه برسنی بنام برسنی یدم دیدی .

دده قورقوتك سوزی مقبول کلدى واردلر بایندر خانک توله سندن اول اکی آتی
کتوردیلر . دده قورقوت بین بندی بین یتدی یارنلر سزی حقه اصرارلدم
دیدی کتدى .

مکر سلطانم دلو قرچار دخی آغ بان ایونی آغ او تاغنى قره یرک او زرنه

قوردرمنش ایدی يولداشلريه بوته اتوب او تورردي . ددم قورقود اوتهدن برى
كلدى باش اينديردى بغر بصدى اغزدلدن كوركلى سلام ويرى .
دلو قارچار اغزىن كوبكىندردى دوه [دده] قورقودك يوزنه بقدى ايدر :
عليك السلام اي عمل [عملى] آزمش فعلى دونمش قادر الله اغ الله [آلتە] قدا يازمش
ياقليل بورايه كلدكى يوق اغزلى لر بو صويمدن ايجىدىكى يوق سكا نولدى عملكى
اژدى فعلكى ازدى اجلسكى كلدى بورالرده نيلرسن ديدى .
ده قورقوت ايدر :

قرشو ينان [ينان] قره طاغى اشماجه كلشم
اقين دلى « آقيندili » كوركلى صويكى كيچىمكە كلشم
كىك اتكوكە قولنەتكە قىلىماجه كلشم

تكرىنىڭ بىورغىلە پىغمېرك قوللە ايدن آرى كوندىن كوركلى قىز قىرىدىش پانى
[پانى] چچكى بامسى يېركە دېلەكە كلشم ديدى .
ده قورقوت بولىلە دېكىچ دلو قارچار ايدر : مىرە نە دىدكم يىورك قرا اىغلى
يراغلە كتورك ديدى .

قره اىغلى يراغلە كتوردلر دلى قارچارى بىندردلر .
ده قورقوت كوتىكى اوزدى طورمىدى قاچدى .
دلو قرچار اردى دوشدى توقلۇ باشلو طورى اىغلى يورالدى دده قورقود
كىچى باشلو كاچر اىغره سىچىرىدى بىندى .
دده يى قوا قوا دلى قرچار اون يىلك (°) يى اشوردى دده قورقودك اردىنى
دلى قرچار اىردى .

دهنەك انسى (°) انتى (°) تكرىيە « تكرىيە ، صىقىندى [صىقىندى] اسم
اعظم اوقدى .

دلى قرچار قىلجن الله آلدى بى قارسندن [يوقارسندن] اوبيكە ايلە حملە قىلى
دلى بىك دلدىكە دده يى دېرە چالە .
ده قورقوت ايتدى : جالرسك الوككوريسون ديدى . حق تعالى نك امىرلە
دلى قارچارك الى يوقروده اصلوقالدى زىرا دده قورقوت ولايت اسى ايدى دلكى قبول اولدى

دلو قرچار ایدر : مدد امان الامان تکرینیک برلکته يوقدر کان سن منم الومی صاغلدى کوز [صاغالدى کور] تکرینیک بويروغىله پېغمېرك قولىلە قىز قرنداشى [قرنداشى] بىرکە ويرەين دىدى . اوچ كره اغىزىن اقرار ايدى کناھە توبه ايدى .

دده قورقوت دعا ايملى . دلى تك الى حق اصرىلە صبا صاغ اولدى . دوندى ايدر : قىز قرنداشمك يولنه ين [بن] نه استرسىم ويرمىسىن .

دده ايدر : ويرەلم . ددى « دىدى » کورەلم نه استرسىن .

دلو قرچار ايدر : بىك بوغرا كتورلۇك مایە کورىمىش اولا بىك دخى اىغىر كتورلۇك كم هېچ « هېچ » قصراغە اشامش اولا بىكىدەن قيون کورىمىش قوج كتورلۇك بىكىدە قویرقىز قولقىسز كوبىك كاتورلۇك بىك دخى دوه [بورە] كتورلۇك مكا دىدى . اكىر بودىدىك نىنەلرى كتورلۇك سكۈز خوش ويردى اما كتورمىيچىك اوپورىشك بو قانە [بوقاتلە] اوپورىشك اول وقىن اوپورىشك دىدى .

دده دوندى باى بورە اوپورە كلدى .

باى بورە بىك ايدر : دده اوغلانمىس قىزمىسن .

دده اوغلانمى دىدى .

يا پىس نىجە قورتىلدىك دلى قورچارك التىن دىدى .

دده ايدر : اللهڭ عناتى ارنلارك هەتى اوپىرى قىزى الدە ددى .

بىرگەدا اناسە وقىز قىداشلىنە موشتىجى كلدى سوندلار شاد اوپورىلەر .

باى بورە بىك ايدر : دلو نەقدەر مال استدى .

دده ايدر : ياردىسون يارچىسون دلى قارچار ايلە « نەىلە = اوپلە » مال استدى كە هېچ [هېچ] بىتسون دىدى .

باى بورە بىك ايدر هلە نە دىلى كە « دىلەدى » .

دده ايدر : بىك اىغىر دىلەپدر كە قصرەغە اشامش اولا بىك دخى بىغرا دىلىدى كە مایە کورىمىش اولا بىكىدە قوج دىلەپدر قيون کورىمىش اولا بىكىدە قویرقىز قولقىسز كوبىك دلى دىلى بىك دخى خراجە « خراجە » قراجە بورەلەر دىلىدى بونىنەلرى كتورجىك اوپورىشك قىز قرنداشى ويردى كاتورمىيچىك اوپورىشك کوزمە کورغىمىسىن يوخسە سى اوپورىشك دىدى .

پای [باي] بوره بک ايدر : دده من اوچنی بولورسە [بولورسە] ايکسنى سن بولو و ميسين ديدى .
دده قورقود بلى خانم بولسيم « بولاسيم » ديدى .

بای بوره بک ايتدى : امدى دده کوپکله پوره يى سن بول ديدى . دخى
كندوسى توله توله اتلرينه واردى بيك ايغىر سىجدى دوهلىنه واردى بيك بوغرانز
سىجدى قيونلىنه واردى بيك قوج سىجدى .

دده قورقود دخى بيك قيرقسز قولقسز کوپکله بيك دخى يوره [بوره] بولدى .
آلوب بونلىرى دلو قرچاره كتدى .

(دلو قرچار) ايشتدى قوشو كلدى كورهيم ديدكمى كتوردلرمى ديدى .
ايغىرلرى كورىجىك بىكىنى دوهلى كوردىكىنده بىكىنى قوجلىرى بىكىنى
کوپكلارى كورىجىك قص قص كلدى « كولدى » . ايدر : دده ياقانى منم بوره لرم .
دده قورقود هاي اوغل قرچار ادمه اوش بوكلاڭ كېي بوكلاودر (*) اول
بر ياوز جانوددر هېپ بر يerde ديرىدررم كل كىدەم سموzin ال اروغن قو ديدى .
الدى دلى قارچارى بر پەمى يىرە كتوردى دلى قارچارى يالىجق ايلدى آغىلە
قويدى پەھلەر دلى قارچارە اوشدەر .

كوردى سەجري (؟) [سجرى] بلىز . ايدر : مدد دده كرم ايله الله عشقئە
قۇيى آج چىقايىن ديدى .

دده قورقود اوغل قرچار نە قارغشه ايدرسن كتوره « كوتورآ » بو اصمەلە دوغڭ
نسەدر نولداڭ بويىلە بوكلاڭ سموzin ال اروغن قو ديدى .
دلو قرچار ايدر : هاي دده سلطان تكىرى بونك سموzin دە السون اروغنده السون
هان بى قۇدون طشادى [طشارى] ايله مدد ديدى .

دده قۇيى اچدى دلو قرچار چىدى .

دده كوردىكىم دلونك جانسە كچىش باشى قۇسى [قىمىسى = قىغوسى] اولىش
كودەسى پەھدن كورنمىز يوزى كوزى بلورمن .

دەمنك اياغنە دشى الله عشقئە بى قورتر ديدى

دده قورقوقت وار اوغل كندوکى صویە اور ديدى .

دلو قرچار سىكىدرىك واردى صویە دوشى . بوره در صویە اقدى كتدى .

کلدى کیاسى سن کتدى [کیدى] اغىردوکن « دوکون » يراغن کوردى .
اغوز زمانىدە برىكت كە اولنسە اوچ [اوخ = اوچ] اتاردى اوخى يرده
[نزدە = نەزدە] دوشىمە اندە كردىك دكىرى . بايرك خان دخى اوخن اتدى
دىيئە كردىك دكىرى .

اداقلوسىن اركىنك بر قرمى قفتان كلدى بايرك كتدى [کیدى] يولداشلىنە
بۇ ايش خوش كىمىدى سخت [سخت] اولدىيلر .
بىرك ايدر : نېھ سخت اولدوكز دىدى .
ايتدىيلر نجە سخت اوپلىوم سن قزىل قفتان كىرسن بر [بىز] اغ قفتان
ئىارز دىدىيلر

بىرك ايدر : بو قدر نسنه دن اوترى نېھ سخت اولورسىز بکون « بوكون » بن كىدم
يارين نايىم [نامىم] كىسون قرق كونه دكىن « دكىن » صره واردى كايکوز المد
صوکره بر درويشه ويرەلم دىدى .
قرق يكىد ايلن يىوب اىچوب او تورىلدى . يارمسون يارجىسون كافرڭ جاسوسى
بونلىرى جاسوسلىدى واروب باپبورد حصارى بىنە خبر ويردى . ايدر : نه او تورىسىز
سلطانم باى سچارە [باى بىجان] اول سكا ويرەجكى قزى بىرگە ويردى بو كىجه
كردىك كرور دىدى .

يارمسون يارجىسون اول ماعون يدى يوز كافرله يلغادى . بىرك آب الاجه
كردىك اىچىنده يىوب اىچوب بى خبر او تورىدى دون اىخۇسىنە كافر او تاغە قىولدى .
نایى [نامى] قىلىجن صىرىدى الله الدى منم باشىم بىرگە باشە قربان اولسون دىدى .
نایى پارەلنى شەيد او لدى . درين اولسە يانودر (*) قلا بهلق قورخودر آت
ايشلىر ار اوکنور ييان اريك [ارك] امورى اولىز . او تز طقوز يكىدلن بايرك
طنساق كتدى .

طاڭ او توى (?) [آندى] كون طوغدى . بايركك اناسى اناسى بەدى كوردىكىم
رەدك كورنمىز اولىش آه آندىيلر [ايتدىيلر] عەتللىرى باشلىنەن كتدى . كوردىلر كم
وچارده قوزغۇن قالمىش تازى طولۇشىش يوزنە قالمىش كردىك پارەلنىش نایى . شەيد
ولىش .

بىرگە باپاسى قبا صادق [صارىق] كوتروب يە چالدى طرتىدى يقا سن يرتدى

اوغل اوغل دیوبن بوکردى زارلىق قىدى . اغ بورجىلۇ اناسى بولدر بولدر آغلىدى كوزنىك ياشن دوكتى آجي طرناق اغ يوزنه الدى چالدى آل يكاغن طرتىدى قرغۇ كې قره صاچنى يولدى اعلاپىنى [آغلاپىنى] صقلابىنى [سىقلابىنى] اونه كلدى باي بوره بىكۈك دەنلىكى التون بان اونه كردى . قزى كلنى قاص قاص كىنز « كولمىز » اولدى قزل قا اغ الله ياقاز اولدى يىدى قىز قرداشى آغ چىرىدىلر قرمەطۇنلر كېدىلر واي بكم قرطاش مرادنە مقصودنە ايرمەن يالكۈز قرداش دىوب اغلىشدلر بو كىرشىلر .

بىركلەك ياوقلسە خبر اولدى بانى چىچك قەھەر كىدى اغ قفتانى چىردى كوز الماسى كېيىكى ئىكەنلىكى طرتىدى يرتىدى واي آل دوداغم [دوواغم] اياسى واي اولم [آلتوم = آلتىم] باشم امورى [امودى = اوامدى] واي شاه يكىدم واي شەباز يكىدم طوينجه يورنە [يەزىز] بىقىدەن خانىم يكىت قىدە كىتكەن بىي يالكۈز قويىپ جانىم يكىت كۆز اجوبن كوردىك كوكىل الله « ايلە » سپۇدىكىم بىرىسىدەن باش قوداغم يولىنده اولدىك قربان اولداغم واي قزان بىڭىك ايتانىغى واي قالن اغوزك امىنخىسى (٠) بىركلەك دىوب زارى زارى اغلىدى .

بۇنى ايشدوب قيان سلېجىك اوغلى دلو دنداز آغ چىردى قەھەر كىدى . يارو يولداشلىرى انى چىرب قرالر كىدلر . قالن اغوز بىكىرى بىركلەك يەچون غظيم ياس طوتىلر اوامد اوزدلر .

بۇنك اوزرنە اون التي پىك [يىيل] كېجدى بىركلەك اولوسین درىيسىن « دىرىيسىن » بىلمايدىلر . برگون قىزك قرداشى دلى قرجار بايندرخانىك دىوانسە كلدى دىزىن چو كدى يىدر : دولتلۇ خانىك عمرى اوزون اولسون بىركلەك درى اولسە اون التي يىلدەن برو كاولرىدى برىيكت اولسە درىسى خېرىن كتورسە چىرغاب (٠) التون اچقە ويرىدم الوسى خېرىن كتورەنە قىز قرداشىم ويرىدم دىدى .

بويىلە دېكىچ يارمسون يارچىسون يلاننجى اوغلى يىنجوق ايدر : سىلطانىم بن وارهين اولسى درىسى خېرىن كتورەن دىدى .

مكىر بىركلەك « بوكا » بىرگۈملەك بىغىلىمىش ايدى كىمىز ايدى صاقىلدى . واردى كوكىلىق قانه قونە با توردى . بايندرخانىك اوكتەنە كتورب برقى . بايندرخان ايدر : مەرە بونە كومىكىدر .

بیرکی قره دروندده اولدرمشر اوشده نشانی سلطانم دیدی .
کوملکی کوریجک بکلر اوکور اوکر اغلشدلر زارلقلر کردار .

بایندر خان ایدر : صره نیه اغلرسن [آغلارسیز = آغلارسکز] بز بونی قاینیزز
[تانیزز = طانیماز] ادقلوسنے اپرک « آپارک » کورسون اول یخشی بلور زیرا اول
دیکوبدر ینه اول تازر « طانیر » دیدی .

واردیلر کوملکی یانی [بانی] چچکه ایتلتلر [ایلتلیلر] . کوردی قاندی [تاندی
= طانیدی] اولدر دیدی طرتدى یاقسن یرتدی اجی طرق اغ یوزنه الدی
چالدی کوز الماسی کبی ال یکاغن یرتدی . واى کوز اچوب کوردمک کوکل ویرب
سودمک واى ال دواغم ایاسی واى النوم باشم امودی خان بیرک دیو اغلدی .
بیاسنه اناسنه خبر اولدی . آپ الاجه اوردنسه شیون کردی اغ چقردلر قره کیدلر
قالن اغوز بکلری بیرکدن او مود او زدلر .

یلانخی (اوغلى) یانتجق کچی (کیچی) دکونن ایلدی اول [اولو] دکوننه
وعده قودی .

بیرکل باباسی بای بوره بک دخی بازرکانلری قفردی یانه کتوردی ایدر : صره
بازرکانلر وارک اقلیم اراك بیرکل او لسی خبرین کتوربدکز اولی دیر .
بازرکانلر یراق کوردلر کیجه کندز دیمیوب یوریدیلر . ناکاه پاره صارک بایبورد
حصارنه کلدبیلر . مکر اول کون کافرلوك اغز کونلریدی هر بری یمکده ایجمکده
ایدی بیرکی دخی کتورب قپوز چالدرلر لردی .

بیرک یوجه چارتقدن بقدی بازرکانلری کوردی بونلری کردکنده « کوردیکنده »
خبراشدی . کوردم خامن نه خبرلشدی ایدر :

— الاک الجق هوا بیردن کلن ارغیش —)
— بک بابامک قادین امامک سوغاتی ارغیش —)

ایاغی اوزن شهیار آته بین ارغیش
اونم کله [اکله] سوزم دکله ارغیش
قالن اغوز ایچنده اولاش اوغلى صالور قزانی
صورر اوسلسم صاغمى ارغیش

قیان سلجک اوغلی دلی طونداز
 صورر اولسم صاغمش [صاغمی] ازغیش [ارغیش]
 آغ سقللو ببامی اغ بورچکلو انانی
 صورر اولسم صاغمی ارغیش
 کوز اچوبن کوردم کوکله سودم
 پای بجان قزی بانی چچک
 اودمی « هُوده می » ارغیش یوخسے کورده می ارغیش.
 دیکل مکا
 قره باشم قربان اولسون ارغیش سکا

دیدی .

بازرگانلر ایدر :

ضاغ مسین [صاغ مسین] استمسن [اسینمسن] جام بامسی.
 قیان سلجک اوغلی دلی طونداری
 صوررسک ضاغ در بامسی
 قره کونه اوغلی بوداغی
 صورر اولسک ضاغ [صاغ] در بامسی
 اول بکلر اغ چقردی قره کیدی سنکچون بامسی.
 آغ سقللو اتاغی [آتا کی] اغ برجکلو اانا کی
 صورر اولسک ضاغ در بامسی
 اغ چقرب قره کیدلر سنکچون بامسی
 یدی قیز قرداشک
 یدی يول ایردنده اغلر کوردم بامسی.
 کوز الماسی کبی ال بکاقلرین
 یرتر کوردم بامسی
 واردی کلز قرداش دیو
 زارلق ایدر کوردم بامسی

کوز اچوبن کوردک
 کوکل ویرب سودک
 پای بجان قزی بانی چچک
 کیچی دکونن ایلدی
 اولو دکوننه وعده قودی
 یلانجی اوغلی یالنجوغه وارد کوردم .
 حان بايرك
 پاره صاروک بایبورد حصارندن اوچه کوردکل
 ات (آپ) الاچه کرد کوکه کله کورکل
 کلنز اولسک باي بجان قزی
 بانی چچکی الدردک بللو بلکل

دیدی .

بايرك قالدى اغليو اغليو قرق يكيدك يانسە كلدى قبا صارقه (صارقن =
 صاريفن) كوتردى يره چالدى ايدر : هي منم قرق يولداشم بيلورمسز نلر اولدى
 یلانجی اوغلی یالنجوق منم اوتم خبرىن ايلتشىش دنلوکى التون بان اونه بابامك شيون
 كرمىش قازه بىكىزز قزى كلنى اغ چقرمىش قره كىمش کوز اچوبن کوردكم کوکل
 ويروب سودكم بانی چچک یالنجي اوغلی یالنجوغه وارد اولىش .
 بويله ديكچ قرق يكيدى قبا صارقلرن كوتردلر يره چالدلر بوگرو بوگرو اغلىشدرل
 زادىلچ قىدىلر . مكىر كافر بىنك بر بىكىزز قزى واردى هر كون يېرىكى كورمكە كلوردى
 اول كون كرو كورمكە كلدى باقدى كوردى يېرىك سخت اولىش .
 قىز ايدر : نېچون ساخت سن خام يكت كلدكە جە سنى شين كورردم كولردى
 اوستاردىڭ شىدى نولدى دىدى .

يېرىك ايدر : نېچە سخت اوپلىايم اون ئىي يلدركم بابا كىك طتساقىم اتايە انا يە
 قاومە قىداشە حسرتىم وهم بىرقە كوزلۇ ياؤقلم واردى یلانجى اوغلى یالنجوق ديرلىر
 بىكىزز قازى واردى واردىش يلان سوپلىش بى اولدى دىمش اكا وارد اولىش دىدى .
 بويله ديكچ قز يېرىكى عاشقلىمشىدى ايدر : اكى سنى حصاردن اشاغە اورغانە

صالندر جق او لر سم ببا که انا که صاغلله وار جق او لر سك بني بونده کلوب حلال لله
الور ميسن ديدی .

بيرك اند ايچدي : قيلجمه طوغز ناين ارجمه [او خمه] سانجلين يركبي
كر تلайн طوبرق کي صاور لاي صاغلله وار جق او لر سم اغوزه کلوب سن حلال لله
ما زاسيم [المازسم] ديدی .

قيز دخى اورغان كتورب بيرکي حصاردن اشاغه صالندر دى بيرك اشاغه بقى
كتدورين [كندوزين] ير يوزنده كوردى الله شكر ايلىدى يوله دشدى . كيدرك
كافرك ايلىسيه [ايلىسيه] كلدى بر ات بولر سم طوتايم بنایم ديدى . باقدى كوردى
كتدونك دكىز فاونى [قلونى] بوز ايغر بونده او تلوب طورر .
بوز ايغر دخى بايرک كورب تايىدى [تانيدى] اكى اياغنىڭ او زرنە طوردى كشندى.

بيرك دخى بونى او كمش كورم خامن نجه او كمش ايدر :
اچوق اچوق ميدانه بکزر سنك النجوغۇڭ
اکى شب چراگە بکزر سنك كوز جىزك
ايရىشىمە [ابرشىمە] بکزر سنك يلىجىك
اکى قوشە قرطاشە بکزر سنك قولاجىفڭ
ارى مرادنە يتورز سنك ارخاجىفڭ
ات ديمزم سكا قرطاش ديرم
قرطاشىدىن يكت [يك]
باشىمە ايش كلدى يولداش ديرم
يولداشىدىن يك

دیدى .

ات باشنى يوقرو طوتى بىر قلا غن قالدردى يېرکە [بيرك] قرشو كلدى
بيرك ات كوكسۇ قوچىلدى اكى كوز زين او بىدى صىچرادى بىندى حصارك قپوسە
كلدى او توز طقوز يولداش [يولداشىن] اصىرلەدى كورم خامن نجه اصىرلەدى .
بيرك ايدر :

مرە صاسى دىنلۇ كافر

من اغز ومه سوکدررسن دویامدم

قره طکوز اتسدن يخني يدیردك دویامدم

تکری مکا يول ويردى كیدر اولدم مرە کافر

او تو ز طقوز يكيدم اماتى مرە کافر

برين اكشك (بولسم) يرنه او ن او لدوريم

او ن او ن اكشك بولسم يرنه يوزين [يوز] او لدوريم مرە کافر

او تر طقوز يكيدم اماتى مرە کافر

ديدى . دخى الدى يوريو ويردى .

قرق نفر کافرلار انلاندلار اردنه دوشدلر قوا کتدلر يتمادرل دوندلر .

ييرك اغوزه کلدى باقدى کوردى بر او زان کيدر ايدر : مرە او زان نزه يكدرسن .

او زان ايدر : بلک يكت دکونه کيدرم .

ييرك ايدر : دکون کيموك .

يلانجي او غلى يالنجوغى ديدى .

مرە کيمك نه سن الور ديدى .

او زان ايدر : خان بيتكك [ييركك] ادخلو سن الور ديدى .

ييرك ايدر : مرە او زان قوزك مکاوي ركلى اتومى سكا ويرهيم صقله كلم «كلهم»

بها سن کتورم الام ديدى .

او زان ايدر : او زام کدلدين او نم يو غل岷ين بر اندر الومه کردى ايليتىم [ايليتىم =

ايله تەيم] صقليم ديدى .

او زان قوزى ييرك ويردى .

ييرك قوزى الدى باباستك او ردوسنه يقين کلدى بقدى کوردى بر قاج چوبانلر

يولك قتى سن [قي سن = قى سين] المشر اغلرلر [بنم] طور مىب طاش يغىرلر .

ييرك ايدر : مرە چوبانلر بر كشى يولده طاش بولسە ييانه اتر «اتار» سز بو يولده

بو طاشى نچون يغرسز .

چوبانلر ايدر : مرە سن سنى بلورسن بزم حالمىزدىن خېرك يق ديدلر .

مرە نە حالکوز واردە .

چوبانلر ايدر : بکومزك بـ اوغلـي واردـر اون الـى يـلدـركـم الـى دـيرـسـى خـبـرـين
كـسـه بـلمـز يـالـنجـجـي اوـغـلـي يـالـنجـجـقـ دـيرـلـر اوـلسـى خـبـرـين كـتـورـدى اـدـخـلوـسـن اـكـا
وـيرـر اوـلـدـلـرـ كـلـورـ بـونـدـنـ كـجـرـ اوـرـهـلـمـ [ـاوـرـهـلـمـ] اـنـى اـكـاـ وـارـمـسـونـ نـكـنـهـ توـشـنـهـ (?)
[ـبـكـدـشـنـهـ] وـارـسـونـ دـيـدـلـرـ .

بـيرـكـ اـيدـرـ : مـرهـ يـوزـكـوزـ اـغـ اوـلـسـونـ اـغاـ كـوزـكـ آـنـكـيـ سـزـهـ حـلـالـ اوـلـسـونـ دـيـدـىـ.
انـدـنـ باـباـسـنـكـ اوـرـدـوـسـنـ كـلـدـىـ . مـكـرـ اوـلـرـ اوـكـنـدـهـ بـرـ بـيـوـكـ اـغـاجـ وـارـدـىـ دـيـنـدـهـ
بـريـخـشـىـ بـكـارـ [ـبـكـارـ=ـپـيـكـارـ] وـارـدـىـ . بـيرـكـ بـقـدـىـ كـوـرـدـىـ كـمـ كـجـيـ قـيـزـ فـرـنـاشـىـ يـكـارـدـنـ
[ـپـكـارـدـنـ] صـوـ المـاعـهـ كـلـورـ قـرـدـاشـ بـيرـكـ دـيـوـ اـغـلـرـ يـوزـلـرـ طـوـيـكـ دـكـونـكـ قـرـهـ
اوـلـدـىـ دـيـوـ اـغـلـرـ .

بـيرـكـ قـتـىـ فـرـاقـ كـلـدـىـ قـلـامـنـدـىـ بـولـدـرـ بـولـدـرـ كـوزـنـكـ يـاشـىـ رـوـانـ اوـلـدـىـ .
چـاغـرـ وـبـىـ بـورـادـهـ صـوـيـلـرـ . كـوـرـهـلـمـ خـانـمـ نـهـ صـوـيـلـرـ . بـيرـكـ اـيدـرـ :

مـرهـ قـيـزـ

نـهـ اـغـلـرـسـنـ يـوزـلـرـسـنـ اـغاـ دـيـوـ

[ـاـغاـ دـيـوـ نـهـ اـغـلـرـسـنـ يـوزـلـرـسـنـ]

يـانـدـىـ بـغـرـمـ كـويـنـدـىـ اـچـ [ـايـچـمـ]

مـكـرـ سـنـكـ اـغـالـكـ يـوقـ اوـلـدـرـ

يـرـدـهـ كـوـكـهـ (?) [ـكـرـدـكـونـهـ=ـكـرـدـكـنـهـ] قـيـزـ يـاغـلـرـ قـوـيـاـبـدـرـ

قـرـهـ بـغـرـكـ صـوـصـلـوـبـدـرـ

اـغاـ دـيـوـ نـهـ اـغـلـرـسـنـ نـهـ بـوزـلـرـسـنـ

يـندـىـ بـغـرـمـ كـويـنـدـىـ اـچـمـ

قـرـشـوـ يـتـانـ قـرـهـ طـاغـىـ

صـورـرـ اوـلـسـمـ بـيـلاقـ [ـيـيلـاـقـ] كـموـكـ

(ـصـوقـ) صـوقـ صـولـرـىـ

صـورـرـ اوـلـسـمـ اـيـچـتـ كـموـكـ

تاـوـلـهـ تـاـوـلـهـ شـهـبـازـ اـتـلـىـ

صـورـرـ اوـلـسـمـ بـنـتـ كـموـكـ

قطار قطار دوه‌لرنى
 صورر اولسم يوكلت كوك
 أغايىلده اعجە قيون [قيونى]
 صورر اولسم شولن كوك
 قره‌لو كوكلاو اوتناغى
 صورر اولسم كولكە كموك
 اغز [اغز] = اوغوز [دلدن قزكشى خبر مكا
 قوه [قره] باشمه [باشم] قربان اولسون بوكن سكا
 ديدى .

قىز ايدى :

جلله [چالله] اوزان ايمه اوزان
 قره‌لو جه من قىزك نسنه كرك اوزان
 قوشو طاغى يitan [قوشو يتان طاغى] صورر اولسك
 اغام بيركك ييلاسىدى
 اغام بيرك كىدەلى ييلادم [ييلارم] يوق
 صوق صوق صورى صورر اولسك
 اغام بيركك ايجىبدى [ايجىدى]
 اغام بيرك كىدەلى اچرم [اچرم] يوق
 تاوله تاوله شەباز اتلرى [اتلى] صورر اولسك
 اغام بيركك بندىدى
 اغام بيرك كىدەلى يىزىم [يىزم] يوق
 قطار قطار دوه‌لرى صورر اونسك
 اغام بيره كك يوكلىدى
 اغام بيركك [بيرك] كىدەلى يوكلىم [يوكلم] يوق
 أغايىلده اعجە قيونى صورر اولسك

اگام بېرکك شولىدى (شولىدى)
اگام بېرک كىدەلى شولۇم يوق

قرەلو كوكلو او تاغى صورى اولسىك
اگام بېرکك در (..)
اگام بېرک كىدەلى كوجورم () يوق

يە قىز ايدر :

مەھ او زان قىشو يitan قرە طاغىدىن
اشوب كىلدە كىلدە كىلدە
بېرک ادلۇ بىرىكىدە بولشىمىڭى

طشقۇن طشقۇن صولرى
اشوب كىلدە كىلدە كىلدە كىلدە
بېرک ادلۇ بىرىكىدە بولشىمىڭى

آغىز ادلۇ شەپھەردىن كىلدە كىلدە
بېرک ادلۇ بىرىكىدە بولشىمىڭى

مەھ او زان كوردو كىسە دىيكل مەكا
قرە باشم قربان اولسىن او زان سكا

دیدى .

قىز كە ايدر :

قرىشو ياتن قرە طاغىم يقلىپىدر
او زان سىڭ خېرك يوق
كولكە لىجە قبا اگام كىلۋىدر
او زان سىڭ خېرك يوق
دىنە لىكىدە () بىر قىداشىم التوبىدر
او زان سىڭ خېرك يوق
جامىلە (چالىھ) او زان ايمە او زان

قره وجه من قىزك نسنه كرك اوزان

ايليو كده [ايل و كونده] دكون وار دكونه واروب او تكل ديدى .
بىرك بوندن سچدى . او لو قىز قرنداشلىرى يانه كلدى بقىدى كوردى
قرداشلىرى قره لو كوكلو او تورلر . جاغرب بىرك صوبلر كورەم خانم نھصوبلر ايدر :

الان صباح يرندن طوران قىزلر
آغ او تاغى قيوبن قره او تاغه كيرن قىزلر
آغ چقرب قره كين قىزلر
— بغر كې او كىتىدە يوغىردىن نهوار . ()
قره صاقاج () التىدە كومىجدىن نهوار
كىندرىكده [كىندرىكده] آتىكدىن نهوار
اوچ كوندر يولدى كىلم طيورك منى
اوچ كونه وارسون الله سوندرسون سزى

دیدى .

قىزلر واردىيلر يىك كتوردىيلر بىركلق قرن طيوردلر .
بايرك ايدر : اغا كىزك باشى و كوزى صدقەسى كەنە قفتانكوز وار ايسە كىين
دكونه وارەين دكۈنده الومە قفتان ويرور كرو قفتانكوز ويرەيم ديدى .
واردلر بىركلق قفتانى وارمىش بوکە ويردىيلر . الدى كىدى بويى بويىنى بىلى
بىلە قولى قولىنى ياقشىدی .
اولو قىز قرداشى بونى بىركل بىكزتىدى قره قىمه كوزلىرى قان ياش طولدى .
صوپلىش كورەم خانم نھصوپلىش :

قره قىمه كوزلىك چونكىمسىدى
اگام بىركل دىيدىم اوزان سكا
يوزكى قره صاقاج اورنىمىسىدى (اورنىمىسىدى)
اگام بىركل دىيدىم اوزان سكا
قونت قونت بلكلرل كھول مىسىدى
اگام بىركل دىيدىم اوزان سكا

اپول اپول يوزبىش دن [يورىش دن = يورو ييشك دن]
 اصلاح كېي طور ييشك دن
 قا كرلوين (؟) [قا كرلو بن] باقشىك دن
 اغام ييرك بىزىز دورم اوزان سنى
 سوندرك يىندىرمە اوزان منى

دیدى •

قىز بىزىخى صوپىش ايدر :
 بر زمان ايمه اوزان
 اغام ييرك كىدهلى بن [بزه] اوزان كلدوكى يق
 اكنموز دن قفتانوز الدوغى يق
 باشمىز دن كىجه لكومىز الدوغى يوق
 بىنۇزى بورمە قوجلەمىز الدوغى يوق

دیدى •

ييرك ايدر : كوردىكى قىزلار بوقفتانله منى تائىندرل [تائىدلر] قالن اغوز بىكلرى
 دخى تازىلر دیدى • كوردىم اغوزدە منم دوستم دوشىنم كىمدر دیدى قەتانى صىردى
 كوتىدى قىزلارك اوسته آتى ويردى • نە سن نە ييرك قالسون بر اسى قفتان ويركوز
 [ويردىكوز] نەم باشى يېنەم الدكوز دىوب واردى • براسى دوه چوالى بولدى دلدى بويتە
 كچوردى كندويى دولكە برقدى • سوردى دوکونە كلدى •

كوردى : دكۈنە كويكىو اوخ اتار • قره كونە اوغلۇ بوداق قزان بىك اوغلۇ
 اوروز بىكلر باشى يكىنك غفلت قوجه اوغلۇ شىرىمىسىنالدىن قىزك قىداشى دلى
 قارچار بىلە اوخ اتىلدى •

قىنڭىم بوداغ اتسە ييرك الوك وار اولسون دیدى [ديردى] • اوروز اتسە
 الوك وار اولسون ديردى • يكىنك اتسە الوك وار اولسون ديردى • شىرىمىسىنالدىن
 اتسە الوك وار اولسون ديردى • كويكىو اتسە الوك قورىسون پرمقلارك چورىسون
 ھى طكۈز اوغلۇ طكۈز ديردى كويكولاره قربان اول ديردى •
 يلانجى اوغلۇ يالنجوغىك اجى طوندى ايدر : مەرە قوات اوغلۇ دلى قوات

سکا دوشرمى مكا بونك كې سوز سوئتك كل مرا. قوات مۇم يايى چك يوخسەشمدى
بوينك اورورم ديدى .

بويله ديكىچ ييرك يايى الدى چكدى قبضەسدن ياي اكى پاره اولدى كوترى
(كوتىدى) اوكتە برقدى دان () يرده تورغاي آتىغە يخنى ديدى .
يانجى اوغلۇ يالنجق ياي اوقدوغنە قتى فاقدى ايدر : مەرە ييرك يايى واردەر
كتورك ديدى .
واردىلر كتوردىلر .

ييرك يايى كوردكىنده يولداشلىن اكىدى اغلىدى ايدر :

- طول طولاڑه كردىكم - ()
 - طولادارى دوخرلىقۇدۇم - ()
 - يىنى يوردى الومدە فيل كشلم - ()
- [(ايغر مالى)] ايغر ويروب الدوغۇم تۈزۈۋ قتى يايىم
بۇغە ويروب الدوغۇم بۇغە كريشىم
بىكلو يرده قودم كىلدەم
اوتوز طقوز يولداشىم اكى ارغىشىم

دیدى .

اندك ييرك ايدر : بىكلر سزۈوك عشقىكزە چكىم يايى اتايىم اوخى ديدى . مكىر
كويكىنك يوزكە نشان اتىلردى . ييرك اوقلە يوزوکى اوزدى پاھلدى (پاره لدى) .
اغوز بىكلرى بونى كورىمچىك ال الله چالدىلر كولشىدىلر .
قزان بىك باقوب تاشا ايىردى ادم كونىردى ييركى قىردى .

دلو اوزان كىلىدى باش اينىردى بغر بصدى سلام ويىدى ييرك ايدر :
الار صباح سپايرىدە دىكىلندە اغبان اولى اطلاسلە يايلىندە كركىسىم ئاتلۇ تاولە تاولە
چكىلندە شەباز ئاتلۇ چاغرىبن داد ويىنە يول چاوشلو يىقندوغنە ياغ دوكلەن يول
(بول) نعمتلۇ قالمىش يىكت ارخاسى بزە مسكىن اومىدى باينىر خانك كويكىسى
تولوقوشك يازىسى ترکستانك دركى امت صوينك اصلانى قره چوغۇك قىلانى
قوكراڭ اياسى خان اوروزك باباسى خام قزان ! اونم اكە سوزم دكە

الان صباح طورمش سن اغ اورمانه کرمش سن اغ قواغلک بوداعندهن برغیون (۱) چکمش سن جان باجوغۇن (۲) اکمش سن اوچىغۇرین (۳) قورمش سن ادین کردىڭ قومش سن. صاغدە او توران صاغبىلەر صول قولدە او تورن صولبىلەر ايشكىدەكى ايانقلار دېنده او تورن خاڻى بىلەر قوتلو اولسۇن دولتكۈز . دىدى .

بويله دېكچ قزان بىك ايدر : مىرە دلو اوزان دىلەمندن نە دىرسن چىلى او تاقى دىرسن قول قراوشى دىرسن التون اچىمى دىرسن ويرەيم دىدى . يېرىك ايدر : سلطانم منى قوسىك دە شولن يېكىك (يېكىنث) يانە وارسم قرم اج دور طېرسك دىدى .

قزان ايدر : دلو اوزان دولتىن دېدى بىلەر بوكىنى بىلەرك بونك اولسۇن قوك نزە يە كدرسە كتسون نىلسون [نيلرسە] ايلسون دىدى . يېرىك شولن يېكىنث او زەنە كلدى قرن طيوردقىن صىكە قزانلىرى دېدى دو كدى چوردى يەخنى تىك كەنى صاغنە كېمىنى صولبە اتار صاغدەن كىدىنى صاغ الور صولدىن كىدىنى صول الور . حقولى يە حقىدە حىسىز يۈزى قىلغىدە . قزان بىك خبر اولدى : سلطانم دلو اوزان هې يېكى دو كدى ديدلە ، شىندى قىزلى يانە وارمۇق ايسىر .

قزان ايدر : مىرە قوك قىزلى يانە دە وارسۇن دىدى . يېرىك قالقىدى قىزلى يانەواردى صرتاجى لرى [صرتاجى لرى] قوودى نقادە جى لرى (نقادە جى لرى) قوودى كەنى دكدى كېنىك باشنى ياردى . قىزلى او تورن او تاعە كلدى ايشكىن الدى او توردى .

بۇنى كوردى قزان بىلەت خاتونى بۇنى (بۇنى) او زۇن بورلە فاقەدى ايدر : مىرە قوات او غلى دلوقوات سكا دوشىرى بى تكلىف بىم او زەرمە كەھىن دىدى . يېرىك ايدر : خانم قزان بىكىن مە بويرق اولدى مە كەسە طولشىز دىدى . بورلە خاتون ايدر : مىرە چونكىم قزان بىكىن بويرق اولوبىر قوك او تورسۇن دىدى . يە دوندى يېرە كە ايدر : مىرە دلو اوزان يَا مقصودىڭىز .

ايدر : خانم مقصودم اولدرە كە ارە وارن قىز قالقە او يىنا يە من قۇز چالم دىدى . قصرچە يېنكە دېرلىر بىرخاتون واردى اكایا تىدىلەر : مىرە قصرچە يېنكە طورسۇن او يىنا نە بىلور دلى او زان دىدىلە .

قصرجه ينكه طوردى ايدر : صرهدى اوزان اره وارن قىزمىدى. اوينامىه

بىلدى

ييركپوزچالدى صويلدى كورەم خانم نەصويلدى ايدر :

اند ايجىشىم قصر قصراغە بىندىم يوق
 قراواةه (قراواشە) وارد غم يوق
 اوڭز اردندە صروانلر (صىغىروانلر) سكا باقر
 انلر بولدر بولدر كوزلىيىنڭ ياشى اقر
 انلروك يانسە وارغل
 مرادىكى انلر ويرد بىللو بىلكل

سىكلاه مەم ايشم يوق ارەوارن قىز قالقه قول صالوبىن اوينايىه من پوزچالەم دىدى
 قصرجه ينكه - بوى بوزوال كىلچىك - (٤) دلوي كورمىش كېيى سوپىرىدىدى .
 واردى يىرنىداوتىرى .

يعوز (٥) بغازجه فاطىمە دىرلىر بىرخاتۇن واردى قالق سن اوينادىدىيلر .

تىزك ققتاتىي كىدى چال مەرە دلواوزان ارە وارن قىزمىم اوينايىم دىدى .
 دلواوزان ايدر :

اند ايجىھىم بوكىز يغار قصراغە بىندىم يوق
 قراواةه وار دوغىم يوق
 ايوكىز «ئەوکىز» ادى درەجىك دەكلىيدى
 اتوکىز «ايتكىز» ادى براق دەكلىيدى
 سىك ادك قرق اويناشلو يغارجه فاطىمە دەكلىيدى
 دىخى عىيك اچارم بىللو بىلكل

دەيدى . سىكلاه مەم اوينىم يوق وار يروكە اوترغل ارمەوارن يىرنى طورەين
 (طورە . بن) پوز چالم قول صالوبىن اوينايىه دىدى .

بویله دیکچ یوغزجه () فطمه (فاطمه) ایدر : بوی (؟) (بو) دلی بوغمه () چقارجق او لانجه عیمزی قدمی طور قیز اوینارسک (اوینا) اوینامزسک جهنمده اوینا بیرکدن صوکره باشکه بحوال کلچکن بیلوردک ۰ دیدی ۰

بورله خانون ایدر : قز قلق اوینه الوکدن نه کلور دیدی ۰

بانی چچک قرمزی قفتان کیدی اللرین یکنه چکدی کوزکسون دیو ۰ اویونه کردی ایتدی : مره دلو اوزان چالدی (چال دی) ۰

ایدر :

من بویردن کیده می دلو اولمش
سن دلیم () انجه قارلر یاغشن
دیزه یتمش خان قیزنک
اوونده قول خلائق دوکنمش
مشربیه المش صویه وارمش
بیلکنندن اوون پرماغنی صوق المش
قیزل التون کتورک
خان قیزنه طرنق یونک - ()
عیب لو جه خان قزی
اره وارمق عیب اولر

دیدی ۰

بونی ایشدجک بانی چچک قاقدی مره دلو اوزان من عیب لومیم مکا عیب قوشرسن دیدی ۰ کومش کبی اغ بیلکن اچدی الین جقردی بیرکک چکوردکی یوزک کورندی ۰ بیرک یوزکی تایندی (تانیدی) ۰ بوداده صویلش کورده لم خانم نه صویلش ۰ ایدر :

بیرک کیده می بام بام دپه باشنه چقدکی قیز
قار ملت () دورت یانکه بقدکی قیز
قرغۇنکی قره صاچک یولدکی قیز

قره کوزدن ابی یاشی دوکدکی قیز
 کوز الماسی کبی ال یکاغلک یرتدکمی قیز
 قز سن اره وارسن
 التون یوزک منم در ویر مکا قیز

دیدی ۰
 قیز ایدر :

بیرک کیده لی بام بام دپه باشه چیندمغم چوق
 قرغو کبی قره صچوم یولدغم چوق
 کوز الماسی کبی ال یکاغم یرتدغم چوق
 کلانله کیدنلن صوردمغم چوق
 واردی کلز بک یکیدم
 خان یکیدم بیرک دیو اغلادغم چوق

سوشدکم باسمی بیرک سن دکل سن التون یوزک سنک دکلدر التون یوزکده
 چوق نشان وارددر التون یوزوک استرسک نشان سویله دیدی ۰
 بیرک ایدر :

الان صباح خان قزی یرمندن طورمدمى [طورمدمى]
 بوز ایغرك بیله بندمى [بینندمى]
 سنک اووک اوورزنه صقن [صقن] کیک یغمدمى [ییغمدمى]
 سن منی یانکه قفرمدکى
 سوکله میدانده ات چاپندقى
 سنک اتوکی منم اتم چکدمى
 اوخ اتانده من سنک اوخکى یارمدمى
 کورشده من سنی بصدمى [بصدمى] = باصادم مى [باصادم مى]
 اوخ [اوچ] اوپب یر [بر] دشليوب
 التون یوزکی برماغلک سکورمدمى [سکورمدمى]
 سوشدکلک باسمی بیرک من دکلیم

دیدی .

بو يوله دیكچ قىز تاندى بلديكم ييركدر جېسىلە چوخەسىلە ييركك اياوغە دشدى .
ييركە دايەلر قفتان كىورب طوناتدۇ .

هان قىز صجرادى اتا يىندى [بىندى = بىندى] ييركك اتاسە اناسە موشتاقە
چار كىتدى . قىز ايدر :

ارغاب ارغاب (°) قره طاغك تىجلەمشىدى [يانجىلمىشىدى] يوجىدى اخى
قىلو قىلو صولرك سوغلەمشىدى چەنلىدى اخى
قا [قبا] اغاچك قورمىشىدى يشاردى اخى
شەباز اتىك قارمىشىدى قولون ويردى اخى
قىزلى دوه لرك قرىمىشىدى كوشك ويردى اخى
اغ قيونك قرىمىشىدى قوزى ديردى [ويردى] اخى
اون اللى يالق حىرىتك اغولك ييرك كىلدى اخى
قين اتاقين انا موشتاق مکانە ويررسز

دېدى .

ييركك اناسى اناسى ايدر :

دلوك « دىلىك » اىچون اولين كلىنجىكوم
 يولكە قربان اولهين كلىنجىكوم
 يلانسە بوسوزلرك كىرجلەك اولا كلىنجىكم
 صاغ اسن چقوپ كلسە
 قوشۇ يتان قره طاغ لر سكا يىلاق اولسون
 صوق سوچى سولرى سكا اىجىت اولسون
 قوم خلايىقىم سكا قرناق اولسون
 شەباز اتلرم سكا يىنت اولسون
 قطار قطار دوه لرم سكا يوكلت اولسون
 اغا يىلده اغىچە قيۇنم سكا شولۇن اولسون
 التۇن اچىم سكا خىرجلق اولسون

دتلوكى التون بان ايوم سكا كولكە اولسون

قره باشم قربان اولسون سكا كلنجوكم

ديدى .

بو محلده بکلر بيركى كتوردلر . قزان بک ايدر موشتلىق باي بوره بک اوغلات
كلدى ديدى .

باي بوره بک ايدر : اوغلم ايذكى اندن يلايم [بلايم = بيلاهيم] صرچە پرماغنى
قاتسون [قاتسون] قاتنى دستماله دورتسون كوزمه سورهين اچلاجق اولورسە
اوغلم بيركدر ديدى . زира اغلمقىن كوزلرى كورمىز اولىشى ايدى .

دستمالى كوزنه سلچك الله تعالى نك قدرتىله « قدرتىله » كوزى اچلى . اناسى
اناسى كولدلر بيره كاك اياغنە دشدلى . ايدر : اوغل دتلوكى [دتلوكى] التون
بان ايومك قبصەسى اوغل قازه بکزىر قزومك كلينمك چىچكى اوغل كورر كوز
ايدى اوغل طوتر بيلوم قوتى اوغل قالن اوغوز امر نجسى جانم اوغل ديومن
چوق اغلىدلى اللهنه شكرلىر ايلىدى .

يانجى اوغلى يالنجوق بونى ايشتدى بيركك قورقوسىندن قاچدى اوزنى طنه
(*) سازنە صالحى بيرك اردنە دشدى قوا قوا سازە دوشىرى . . بيرك ايدر :
صرە اواد كتورك . كتوردىلر سازى اوده او ردلى . يالنجوق كوردى كم يinar .
سلازدن چىدى بيركك اياغنە دشدى قىلغى الشىن سچدى . بيرك دخى صوچىندن سچدى .

قزان بک ايدر : كله مزادكە يتىش .

بيرك ايدر : يولداشلىرى چىرىمىنچە حصارى المانچە مزاده ايرمىزم ديدى .
قزان بک اغوزنە بى سون يتسون ديدى . قالن اغوز بکلىرى اتلنلىر بايبورد
حصارنە چار يتىلر كافرلى دخى بونلىرى قرشولدىلر .

قالن اغوز بکلىرى آرى صودن ابىستالدىر اغ النرين يره قودىلر اكى ركعت
نماز قىلدىلر ادى كوركلو محمدى ياده كتوردىلر . كومبىر كومبىر تقادەلر [نقارەلر]
دوكلدى برقىامت صواش اولدى ميدان طلوباش اولدى .

شوكلى ملکى يوكىد بى قزان بک اتنى يره صالحى . قره تكوري دلى

طونداز قیلچلدى يره صالحى . قره ارسلان ملكى قره بداع يره صالحى . دره لرده
كافره قرغون كردى . يدى كافر بى كىلچدن سچدى .

ييرك يكىنك قزان بىك قره بداع دلى طونداز قزان اوغلى اوروز بىك
بونلر حصاره يورىش آتىدلىر .

ييرك او تز طقوز يكىنك او زرنە بىلدى انلارى صاغ اسن كوردى الله شىركى ايلدى .
كافرك كلىسا سن يقدلىر يرنە مسجد يابىدلىر كشىشلرون اولدوردلر باك بىكتىدلر
عنىز تكرى ادنه قودىھ [قودىھ = خطبه] او قىدلر .

قوشك الە قاتنى (^) قاشك اروسى قىزك كوكچىنى طقوزلا مە چرغاب (^)
چوخه خانلىر خانى بايندر [بايندره] پنجىك چقردلر .
بای بوره بىك او غلنجوغى ييرك بای يجان [يجان] ملكك فيزن (فيزن) الدى
اغ بان او نه اغ او تاغنە كرو دوندى دكۇنى باشلىدى .
بو قرق يكىدك برقاچنە خان قزان برقاچنە بايندرخان قىزلر ويردلر .

ييرك دىخى يدى قىز قىنداشنى يدى يكىدە ويردى . قرق يرددە او تاق دكدى .
او تز طقوز قىز طالعو طالعنه بىر اوخ اتدى او خ طقوز يكت او خنك اردنجە كتدى .
فرق كون قرق كىجه طوى دو كن ايلدلر . ييرك يكتلىلە مراد ويردى مراد الدى .
دم قرقد كلدى شادلىق چالدى بوى بويلىدى صوى سوبىلىدى . غازى ارنلره
[ارنلر] باشنه نە كلدو كن سوبىلىدى . بو اغوز نامە ييرك ازلىسون ديدى .

يوم ويرهين خام : قره طاغلىرى يقلمسون كولكەليجە قبا اغاچك كسلمسون
اغ سقللو بىاكىرى او جق اولسون اغ بىچكلو اناكىرى بېشت اولسون او غللە
قىنداشدن ايرمسون آخر وقند [وقندى] آرى ايماندن آيرمسون امين امين
دىئىر ديدار كورسون يغشىرسون دورىشىرسون كوناھكزى كوركлю محمد
مڪىنى يوزى صوپىتە باغشلىسون .

خانمەي قزان بىك اوغلى اوروز بىك طتساق اولدغى

يويني [بويىنى] بيان ايدر

خانمەي [هي] بر كون اولاش اوغلى قزان بىك يرندن طورمىشدى قره ييرك

اوزرينه او تاخلين [او تاغلرين] تکدرمشدى بىك يرده اىپك حاليجهسى دوشىمىش
ايدي الله صيوان كوك يوزينه استمىشدى طقسان تومن كنج اغوز صحبتىنىه ديرلىشدى
اغزى بويك خىرلر (^) او رتالىھ صالحنىش ايدي طقوز يرده بادىھلر توولىشدى
التون اياق صراھىلر ديزلىشدى طقوز قره كوزلى اورمه صاچلى اللرى بىلەكتىن
قالى پرمقلرى نكارلى بوغازلىرى بىر قوش (^) كافر قىزلرى آل شرابى التون اياغلە
قالن اغوز بىكلرنە كزددىرلەدى .

هرىرنىن [هېرىندىن] او لاش اوغلى سالوز [سالور] قزان ايچمىشدى چرغاب
چرغاب (^) چادر او تاق يغشىلدى [بغشىلدى] قطار قطار دوهلى بغشىلدى .
اوغلى او روز قرشۇسندە ياي سوپكىنپ طورىدى صاغ يانسندە قىداشى قره كونە
او ترىشىدى صول يانسندە طايىسى او روز او ترىشىدى .
قزان صاغنە بىقى قاصقاس كولدى صولە بىقى جوق سوندى قرشۇسە
بىقى او غلانجىغى [او غلانجىغى] او روزى كوردى اليانىن چالدى انەلى .
اوغلى او روزە بوایش خوش كىلدى ايلرو كىلدى دىز چو كىدى باباسنە چاغرۇب
صوپلر . كورەم خامن نە سوپلر ايىدە :

او نىم اكەلە منم سۈزم دەكەلە اغام قزان صاغكە باقدىك قاص قاص كولدىك
صولىنە [صولكە] بىقدىك جوق سوندىك قرشۇكە بىقدىك بىنى كوردىك اغلىدك سبب
نە در دىكىل مكا قره باشم قربان او لىسون بابام سكا . دىدى . دىمىز او لىرسك
« او لورىمەك » قلقۇنى يىرمنى من طورىم قره كوزلى يكتلىرى بويىنە [بويىنە] الورىم
قان ايقاזה (^) ايلنە من كىدەم التون خاجە من الومى بصارم پىلۇن (^) كىن
كشىنىك [كشىنىك] اليان او بىدم [او بىرم] كافر قزىن من الورىم دىخى سىنگ يوزو كە
[يوردىكە] من كلىزم اغلىدۇغكە سبب نە دىكىل مكا قره باشم قربان او لىسون اغام سكا . دىدى .
قزان بىك الالدى (^) او غلانك يوزىنە بىقى . چاغرۇب صوپلر كورەم خامن
نە سوپلر . قزان ايىدە :

برو كىل كولۇنەم اوغل صاعم الله بىقدۇغمە قرطاشم قره كونە بىي كورەم باش
كسوبىدر قان دو كىدر چوندى (^) الوبدر اد قزنوبدى . صولم الله بىقدۇغمە
طايىم ارزوى [او روزى] كورەم باش كسوپىدر قان دو كىدر چولدى الوبدر اد
قزانبىدر . قارشىم الله بىقدۇغمە سى كورەم اون التى ياش ياشلىك بىر كون او لا دوشىم

اومسن قالهسن یای چکمکوک [چکمک] اوخ آمدک باش کسدک قان دوکدک
قانلواغوز اینجنه چولدی المدک یارنکی کون زمان دونب بن اوپ سن قالیحق اتاجم
[اتاجم] تختم سکا ویرمیلر دیو صوکی اکلم اغلدم اوغل . دیدی .

اوروز بوراده صویلش کوردم خام نه صویلش ایدر :

آبك بابا دوهجه بویرمشن سن [بویومش سك] کوشکجه عقلک یوق دېجه
بویمش سن طاریجه بینکیق هنری اوغول اتادنی کورر اوکرهنده [اوکرهنور]
یوخسە اتالر اوغلدنی اوکرهنور چن سن بى الوب کافسرحدنە چقردک قیلیچ چالوب
باش کسدک من سندن نه کوردم نه اوکرمم . دیدی .

قزان بک الین الله چالدى قاص قاص کلدی «کولدی» ایدر :

آبکلر اوروز خوب سویلدى شکر یدی بکلرسز یکوکز «ییکز» ایچوکر [ایچیکز]
حېبتکوز طاغتمکوز من بواوغلانى الین آوه یکدهن یدی کونلک ازوغله چاین اوخ
اتدوغم يرلىق قیلیچ چالوب باش کسدومک يرلىق کوستەيم کافر سرحدنە جز غلارە
(+) اغلغانە (+) کوچە طاعنە الون چقاین صوکره اوغلانە کرک اوئور آبکلر
«آبکلر» دیدی .

قوکز [قوکر] اتن چکدردى بطون بندى اوچیوز مرصع طونلو يكت صویلادى
بوینه الدى . قرق الا کوزلو يکیدن اوروز بوینه الدى .

قزان اوغلانى الوب قره طاغلر اوزرینه آوه چقىدى . آ اولدى قوش قوشلدى
صەن کىڭ يقىدى کوك الاك [الا] کورکلو چەنە چادر تىكدى برقاج کون بکلريله
یدى ایچىدى .

مکر باشى اچوق طاطيان (+) قلعمىندن اق سقا (+) قلعمىندن کافرك جاسوسى
واردى . بونلىرى کوره تکوره کلدى ایدر : هاي نه او توررسن اىتىکى او لميان چتوکكى
مولىميان الين لرياشنى ؟ [الپ لرياشى] قزان اوغلنچوق ايله سرخوش او لوب ياتورلر . دیدى .
اون التي ييلك قره طونلو کافر اتا «آته» بندى قزانك او زرنە الغار يتىدى .
بىدىلر کوردىلر التي بولك توز ايندى كى ايدر كىك توزى در كى ايدر يانى
توزىدر .

قزان ایدر : كىك اولسە بر يا اىكى بولك او لوردى بولكن بلىش او لىك يىنى در .
دیدى .

توز يارلدى كون كبي شيلادى [اشيلادى] دكىز كبي ييقاندى مشه كبي قردى
اونالى بيك ايت او زمكلى (٠) كيجه يوركلى ازغون دينلى قزغون دلى كافرچقا كلدى.
قزان قوكوز [قوكور] ان چكدردى بطون بندى اوغلى اوروز جلاوسنى
چكدردى بدوى آتن او ساتمى قرشو كلدى ايدر :

بروكلكل اقام قزان دكىز كبي قراروب كلن نهدر اود كبي شلايوب الدز كبي
پلايوب كلن نهدر اغز دلدن بيش كله خبرمكا قره باشم قربان اولسون بام سكا
ديدى .

قزان ايدر :

بروكلكل ارسلانم اغول قره دكىز كبي ييقانوب كلن كافرك لشكرى در كون كبي
شلايوب كلن كافرك باشندە اشنى در ايلىز كبي پارلىپ كلن كافرك جداسى در ازغون
دينلى ياغى كافردر اوغل ديدى .

اوغلن ايدر : ينى ديو نيه ديرلر .

قزان ايدر : اوغل انوچون ياغى ديرلر كه بز انلاره يتسمهوز اولدررر ز انلر بزم
يتسمه اولدرر ديدى .

اوروز ايدر : ببا ايمىنده بىك يكتلر اولدرسلر قان صورلى [صوردىرى] دعويلرلىمى .
قزان ايدر : اوغل بيك كافر اولدرسك كمسه سدن قان دعويلز . اما ازغون
دينلو كافردر خوب يerde طوش اولدى ولى مكاسن يمان يerde دوشاق اولدك اوغل
ديدى .

اوروز بوراده صوپيش كورەلم خانم نه صوپيش . اوروز ايدر :

بروكلكل اقام قزان

قالقونى يرمدن بدوى آتم ساقلردم

بوكن ايمچون كونى كلدى

اغ ميدانده سكردوبن ؟ [سكردەيم] سنك ايمچون

الهاوزان [اووزون] سود [سیوری] جدامی ساقلردم
بوکن ایچون کونی کلدی
- قایه قادن کیک - (^) کوکسنه اوینادم سنک ایچون

قره پولات اوز قیلجم ساقلردم
بوکن ایچون کونی کلدی
ساسی دینلو کافرباشن کسدورهیم سنوکیچون

اکنییک (^) دمور طونم صقلاردم
بوکون ایچون کونی کلدی
یک یقالر دکدورهیم سنوکیچون

باشمه قونت ایشقلر صقلاردم
سنکچون [بوکون ایچون] کونی کلدی
قبا چوماق الشنده یوغره دیم (^) سنک ایچون

قرق یکیدم ساقلردم
بوکن ایچون کونی کلدی
کافرباشن کسدورهیم سنکیچون

اصلان ادم ساقلردم سنک ایچون
یقاطوتب کافرله اوغرابیم سنک ایچون

اغن دلن برقاچ کلمه خبر مکا
قره باشم قربان اولسون ا GAM سکا

(دیدی) .

قزان بوراده صویلش کوره لم خانم نه صویلش . قزان ایدر :
اوغول اوغل ای اوغل منم اوئم اکله سوزم دکله اول کافرك اوچن اتوب
برین یارمنز ؟ [یازمنز] اوچىسى اولور هي دىمدىن بشىر كىن جىلاپى اولور ادم
ایتن [اتن] يىخنى قىلن اشبازى اولور سن وارەسى كافر دكىل قالقوپى يىرمدىن من
طورايم قوکز اتك بىلنه بنايىم كلن كافر منم در من وارەيم قرمپولات اوز قيلجم

چلاین ازغون دیشلو کافر در باشلرین کسین دونه دونه صواشیم دونه دونه
چکشین قلچ چالوپ باش کسدوکم کورکل اوکرنکل قره باشکه دوشنه
کرکلودر . دیدی .

اوروز بوراده صویلش کوردم خانم نه صویلش . ایدر :

آبک بابا ایشدورم اما عرفانده [عرفانده] ازکل قوزی قربان ایچون ببا
اوغل قزانوراد ایچون اوغلده قلچ قوشانوربا غیریچون منمده باشم قربان اولسون
سنوکیچون . دیدی .

قزان بوراده صویلش کوردم خانم نه صویلش . قران ایدر :
اوغل اوغل ای اغول یاغیه کیوب {کیوب = کیوب} باش کسدک ادم اولدروب
قان دمکدک الله کوزلو قرق یکیدی بویکه الغل کوکسی کوزل قبا طاغلر باشه چغل
منم صواشدغم منم دوکشدوکم منم چکشدوکم منم قلجلشدم کورکل اوکرنکل
وهم بزه پصو اولغل اوغل دیدی .

اوروز باباستنک سوزین صهادی قایدوب کرو دوندی یردن یوجه طاغلر باشه
بولداشلرین آلوب چقدی .

اول زمانده اوغل اتا سوزین اکی ایلزدی اکی ایلسه اول اوغلانی قبول ایلزلردی .
اوروز کیک یقادن سوکس {سوکس = سوکوسن} صانجدى طوردى .

قزان بک کوردی که کافر قتی بغلندی استدن ایندی اری ابست الدی اغ التن
[آلن] بره قودی اکی رکمت نماز قلدی ادی کورکلو محمدی یاد [یاده] کتوردى
قره دینلو کافره کوز قارتردى هیقدى آت صالحی قرشو واردی قلچ اوردى کومبر
کومبر طاوللر جالندی بورمه‌ی التون توج بورلر [بورلر] چالندی .

اول کون جلاسون بک مارنلر دونه دونه صواشی اول کون قره‌پولات اوز قیلچلر
جالندی اول کون قرغودللو قایم اوخنلر اتلدی الله اورک [اوژون] سور [سیوری]
جدالار سوسلدی . اول کون نامر دلر موخانتلر صپایر کوزندی .

لول کون بقا قزان اوغلی اورزک عشقی کلدی ایدر : برو کلوک قرق بولداشم
سزه قربان اولسون منم باشم کوردمز ا GAM قزان باش کسدى قان دنى اوغلان

او شاق يمك يعکجه کلز ديدى بیام بوکافرلری اسر کەش کې مۇن يكتىرمە طۇزىرسز
کافرلەك براوچنە دېلىم ديدى .

قرە قوجن اويناددى اوروز کافرلەك صاغنە ات دېلى صاغلىي صولىي کافرى خوب
طاغىتىي صنا سىنكمەن طار يولە طلو دشدى ياقرە قازك اىچنە شاهىن كردى کافرلەك اوچنى
[اوچنى] بىسى ئاطاغىتىي [اوچنى]

ازغۇن دېنلىو کافر بوکالدى « بوکالدى » وحه كردى ؟ [قاچە كوردى] قولان
كەسە ؟ [قولوولان كىسلەر] اوغلانلىك « اوغلانلىك » بدۇي اتنى اخلىتولر آت يخلىدى
کافرلەك اوروزك اوزرنە چوخىدى .

اوروزك قرق يكىدى اتنى اندى الله قىلغان ياغنى [ياغنى] قىصە « قىصە » دوکدلر
قىلىج سىردىلر اوروزك اوزرنە چوق صواشىلار. قلايە ؟ « قلايە = غلبە » قورخودر
درىن (^) اولسە ياتورر بىانىك ؟ [ياتانىك] او مۇدى اولىز . صاغنە صولىن اوروزك
چوردىلر قرق يكىدىن شىيد اتدىلر .

اوغلانلىك اوزرنە دوشىلر طوتىلر قاروسىدىن اغلىرىن بىغلاپىلر قىل اورغان اغ
بويتە ئاقىدىلر يوزى اوزرنە صالحەن سوردىلر آغ اتسىن قان چقىنجە دوکدلر بىا ديو
اغلىتلار انا ديو بوزلىتلار إلى بىغلى بويتى بىغلى يوزى اوزرنە صالحەن دىيلر يورىي ويردىلر .
اوروز طوتىق اولدى .

قزانىك خېرى يوق . ايصلە ؟ [ايله = اوئە] صاندىك ياغنى يىصلدى آت جلاوسن
دونىرىدى كرو دونىرى كىلىي اوغلانلىق قودىغى يىرده . بولىمادى . آبكلەر اوغلان قىجرۇ
كىتدى اولا ديدى .

بىكلەر ايىدر : اوغلان قوش يوركلى اوپور پۇوب اتاسە [افاسە] كىتمىشدر دىدلر .
قزان قاررىدى دونىرى ايىدر : بىكلەر (تىكىرى) بىزە بر كور اوغۇل ويرمىش وارەين
انى أناسى يانىدىن الله قىلجلە پارەلىيان النى (آلتى) بولك ايىدەن ئىتى بولك يىردىنە
براغەين . بىردىخى كەسە يازى يىرده يولداش [يولداشن] قويىپ قاچىيە . ديدى .
دۇخى قوڭىز اتنى اوچىملىدى يولە كىرىدى اونە كىلىدى .

خان قزى بونى [بونى] او زون بورلەخاتون قزانىك كىلدۈك كەن ايشتىدى اتنى اىفرەن
دوھەن بىغرا قىونىدىن قوج قىدرىدى اوغلان بىخىڭىك ايلك اويدىر قالۇ انۇز بىكلەن طوبىلمايم
دیدى .

خان قزى كوردى كم قزان كلور يو مرتب يرمند اورو طوردى صبور جبهه سن
 اكتنه الدى قزانه قرشو كلدى قابق قالدوردى قزانك يوزنه طفرى باقدى صاغلن
 صولنه كوز كزدى او غانچوغنى اروزى كورمى دومى سرصلدى دوم
 يوركى اوينادى قره قيمه كوزلى قان ياش طولدى . قزانه صويش كوره لم خام
 نه صويش ايدر :

برو كلكل سالور بى سالور كوزكى ؟ (كوركى)
 ياشم (باشم) بختى او م تختى
 (خان) بسامك كويكوسى
 قادن انامك سوكسى
 اتام انام ويردوک
 كوزاجون كوردوک
 كوكل ويروب سوروک
 بل يكيدم قزان

قلقونى يركدن اورو طوردك
 او غلو كله بليسى (يليسى) قره فاصلق آتن (آتك) بطون بندك
 بونى او زون بدوى كيكن (كىكك) الوب يهدك
 سن اتوك يوكلتدرك كرو دوندك

ا كى واردك بر كلور سن ياورم قنى
 قره كودرنده ؟ (كردوندە) بولدمۇ او غلم قنى
 بربىكوم كورنۇز بغرم يئار

آصيلان آصيلان قيالدن قزان او غلان او چردكمى
 طالى سازك اصلاحتە يدردكمى
 آغ اللرين قاروسىدن بغلتدكمى
 كافر او كنجە يورتىكمى

دلی دماغى قورىب دورت يانسە بىقدىرىدىكى
سرە () كوزدن آجى ياشن دو كىرىدىكى
قادون اناپك ببا ديو يولتىدىكى (بوزلتىدىكى)

دېدى .

كە صوپىش ايدر :

اوغل اوغل اى اوغل اورتاجم () اوغل
قرشۇitan قره طاغىم يوكىسى اوغل
قرنكوبىچە كوزلرم ايدنى اوغل

سام يللرى اسمىدىن قزان قولاغىم چىلىرى
سر مساق اوتن يىدىن قزان ايچون (ايچىم) كويىز
صارى يلان سو مىدىن اغىچە تىنوم قالقىشىش (شىشر)
قومىشىچە كوكىسىدە (كوكىسىدە) سودم اوينار
يالكۈزجە اوغل كورنۇز بغرم يىنار

يالكۈز اوغل خېرىن قزان دىكىل مكا
ديمىز اولور سك يانه كويىنە قرغرم قزان سكا

دېدى .

اناسى بىرىسى دخى صوپىش ايدر :

قرغۇ حدا اوينادىلر واردى كىلىدى
التون جدا اوينادىن يارب نولدى
قره قوج اته بىزىن لر واردى كىلىدى
بدوى اتلوب راغولە يارب نولدى

توڭر (نوڭر) كىلىدى نائىب كىلىدى
يالكۈز بىراغولە يارب نولدى

يالكوز اوغل خبرين قزان ديل [ديكل] مكا
ديمز اولسک يانه يانه قرغارم قزان سكا

دیدی .

بردنخى صوپيش .

قرو قرو چايلىرە صوصالدم
قرە طونلى درويشلە نذر ويردم
يانهال () بقدوغىمە قونشومە ايوب اقدم
اومانە اوسانە آش يدردم
آج كورسم طويردم يالنجق كورسم طوناتدم
ديلك ايلە براوغلى كوجله بولدم
يالكوز اوغل خبرين اقزان دكل مكا
ديمز اولسک يانه كويىنە قارغىرم قزان سكا

دیدى .

بردنخى صوپيش :

قرشو يitan قره طاغىدن
براوغل اوچوردكسە ديكىل مكا
كولنكە يقدرايم

قانن اقان يوكرك صودن
براوغول اچوردكسە ديكىل مكا
طىرىلرن طوغىلدە يم ()

ارغون [ازغون] دىنلۇ كافىلر [كافلۇر]
براوغل طوتىردكسە ديكىل مكا
خان بىامك يانتە من واردىن
اغر لشىكىر بول خزىسىه الائىن

پاهلوب [پاره لوب] قاصلق آمدن اینینجه
بکومله [یکومله] الجه قائم سلینجه
قول بوط [بوط] اولوب ير يوزنه دشمنجه
پالکوز اوغل خبرین المینجه
کافر يولرندن دونیاین

دیدی .

(بردنخی صویلش) :

یوخسە افزان ایامدن سرموزه اماينى
قرەطرناق اغ يوزمه چلاينى
کوز الماسى كېيىھى ایکاقلرم يرتايىنى
چنبرو مە الجه قائم دوکىنى
اگر شيون سنك اوردو كە قوماينى [قوياينى]
اوغل اوغل [(و)] ديو بىي بوزيليانى [بوزلييانى]
قيتابنده قىزىل دوه بوندن بىلدى
طور ملارى [(بوندن)] بوزىسب بىلە بىلدى
طور بىجمە الدرىشم بوزلييانى [بوزلييانى]
قرەقوجىدە قاصلق اتاسن ؟ [آت] بوندن بىلدى
قولنجى كشنيوب بىلە بىلدى
قولنجىم الدرىشم كشنايە ئىمى
اگايىلە اغىچە قيون بوندن بىلدى
قزوچى مكىرى شىپ بىلە بىلدى
قورنجاخام [قوزىجاخام] الدرىشم مكىرىيە ئىمى
اوغل ديو بوزلييانى

دیدى .

بردنخی صویلش :

قالقوچى يرمدن طورم ديردم

بلسى [يلسى] قره قاصلق الومه [آتومه] پىنم ديردم
قالن اغوز اچنه [ايجنه] كيرم ديردم
الا كوزلو كلن الام ديردم
قره يرده اغ او تاغلى [او تاغلر] دكم ديردم
يورىوبى او غولى اولودكه [كرددكه] كچورم ديردم
مراده يتورمدك منى
قره باشم قارشى طوتسوق قزان سنى
برىنكىم [بىكم] كورىمىز بغرى يثار
نيلدك ديكىل مكا
دىمىز اولسىك يانه كويىنه قرغازم
قزان سكا

دیدى .

اناسى او غلانك بويلاه ديكج قزانك عقلى باشنىن كتدى قره بغرى صرصالدى
دوم يورىك او ينادى قرنكولى كوزلرى قان ياش طولدى ايدر : كوركىم او غول
كلسە سندىنى صورىدم قورخە قايرمە او دەدر او دە قلان او غول ايجون قايرمەل
يدى كوزين ؟ [كون] قزانە مهلت ويركىل يرده ايسە او غولى چقارەيم كوكدە ايسە
ايندورەيم بولورسم بولدم بولمازىسم تكرى ويردى تكرى الدى نيليان قره شيون
سنوكله بله ايليان ديدى .

خان قزى ايدر : قزان او غلان آوده اي دوكتىن آندن بلاين كم يورغۇن اتوكلە
كىدىش جىدا كله [جدا كله] اردىسە دوشەسەن ديدى .

قزان كرودوندى كلدوكى يولى الله الوب يورتدى دون قاتدى اناسى [اناسى]
طۈمىادىن ال التى دى بىوردى طقسان تومەن كنج اغوز اردنجە [اردنجە] كلسون او غلان
طوتسوق در بىكلە بىلسون ديدى .

اول (يره) كىدىكە يانى بىصلىشىدى كوردى او غلانك الله كوزلو قرق يكىدى قرلىش
بدوى ان [آتى] او غلانك او خلانش ياتور لش ارەسندە او غلانخېنى لشىن بولمىدى
التونلۇجە قامىچى سن بوالدى [بولدى] يقىن بلدى كم او غلى كافره طتساق در اغلدى

قره طاغم يوکسکی اوغول
 قلو صويم طشقونی اوغول
 قوجلم وقتى الدردوغم يالكوز اوغول
 ديدى بوزلدى كافرك ايزن ايزلدى .

قانلوون (٠) دروندده كافر دخى قونمش ايدي اوغلانه قره كېنك كيدرمشلردى
 پو اشى اوزرندە ارقورى برقلشدە كېرن بصار چقىن بصردى قارى دشمن تاتار
 اوغلى الومزه [(دشمن تاتار اوغلى الومزه)] كرمشكن جزايله اولدەم (ديو) پو
 اشى اوزرندە ارقورى قومشلردى كە بومخلە خان قزان يىتدى قوکز اتن اويناتدى .
 كافر قزانوک كلدوكن كوردى اوركدى كم اتن بىز كم جوش كير .
 اوغلان باشنى قالدردى ايدر : سره كافر نە حاىدر .
 كافر ايدر : بباڭ كىلى طوتىم دىرز .

اوغلان ايدر :

امان سره كافر امان
 تكرنك بىلكنه يوقدر كمان
 كافرلر اوغلانه امان ويردلر الين جوزدلر كوزىن اچدلر .
 بىاسنه اوغلان قرسو كىلى سوپىلر كورەم خانم نە سوپىش . اوروز ايدر :
 بروكلكل ابى بابا
 نىرەدە بىلەك بىم طتساق اولدوغۇم
 اغ اللرم اردومە باغاندوغۇ [باغاندوغۇن]
 قىلى سجىم اغ بويىنە طاقدەغىن
 قره كوزلۇ يكتىرم قرلەدوغۇن
 سەن كىلدىن بىا كافرلر طانشىدلر
 قوکوز اتلى قزانى طوتىك
 قاروسىدن اغ اللرمى ياغلۇك [ياغلۇك]
 غافللو جە كوركلى باشن كىك

الجه قانن ير يوزينه دوکك
او غليله ایکسني بيريدن اولدرک

او جاغنى سويندرک ديو سوپلشديلر
خانم بابا

قورخرم سکردرکن فوكز اتك سرجدره سن
صواشدوکن و قتين کندوکي طوندوره سن
غافللو جه کوزل باشك کسدوره سن

اغ بورجکلو انام او غول ديرکن
باشم بختى قزان ديو اغلده سن
قايدوبن ببا کرو دونكل

التون بان ايوكه سورب وارغل
قاريحق او لىش انامه او مود او غل
قره کوزلو قيز قرطاشومي اغلى مغل
قاريحق او لىش انامى صيزلى مغل
او غل ايچون اتا او ملك عيب او لور

يرادن حقيچون
بابا قايده دونكل اوه وارغل

قاريحق انام قرشو كلسه
مني ساكه صورسه
بابا ملغري خبر ويركل

كوردم سنك او غلک طنساق ديكل
قاروسندن آغ الرى بفلو ديكل
قره قيلدن سجم بوينه طاقلو ديكل
قره طکوز طامنده ياتور ديكل

قبل كېنك بونجو غون سورر ديكل

اعزلو قاغو طپوجاغن [آغر بو قاغو طپوجاغن] دوکر ديكل
يانمش ارپه اتمكى آجي صوغان اوينى ديكل

منم انام منم ایچون قایرسون
برای باقسون
برایده وارمزسم ایکی ای باقسون
اکی ایده وارمزسم اوچ ای باقسون
اوچ ایده وارمزسم اولدکمی اول وقت بلسون
ایغر آتم بوغز لیوب آشوم ویرسون
یاد قزی حلالمه دستور ویرسون
بکا طوتان کردکه ایرق کرسون
انا منم ایچون کوکیوب قره صارنسور [صارنسون]
قالن اغوز ایلنده یاسم طوتson
منم باشم سنک یولکه فربان اولسون
کرو دون بابا

دیدی .

اوغلان بردخی صویش کورهم خانم نه صویش :
قرشو یتان قره طاغلر
استر [اسن] اولسه ایل بابلر [یاپلر = یاپلور]
قنو قلو صولر
اسن اولسه فانن دوشر [قامن طشار]
قره قوج اتلر
اسن اولسه قولن طوغر
قیتابنده قیزل دوه
اسن اولسه طورم ویرر
اغایله انجه قویون
اسن اولسه قوزی ویرر
بلک ارنلر
اسن اولسه اوغلی طوغر
سن اسن اول انام اسن اولسون

مندن يكرك قادر سزه اوغول ويره [ويرر]
 اغ سودنى انام مكا حلال ايلسون
 صواشىغل قايده دونكل ببا كرو

دیدى .

خان قزان بوراده صويمش كورەم خانم نه صويمش ايدر :
 اوغول اي اوغل

قرشو يitan قره طاغم يوكسى اوغول
 كوجلو بىلم قوتى جامى اوغول
 قرانكلو كوزلرم ايدى اوغل

الار طاكله يرمدن طور دغم سنوكىچون
 قو كراتىم يورلتىشم سنت ايچون

- اغ طونە كرا كلتى - (؟) [آغ طونە كيرا كلىدى] سنوكىچون
 منم باشىم قربان اولسون جامى اوغل سنوكىچون
 سن كىدەلى

اغ لىما غام كوكىدە ايكن يره ايندى
 كومبر كومبر طاولار دوكلىدى
 اغ، او لو ديوانم سورىلىدى

سنى بىلن بىك اوغللىرى

آغ چىردى قره كىدى

قاژە بىكىزىر قىزم كلىنوم

آغ چىردى قره كىدى

قريجىق اناك قان ياش دوكىدى

آغ سقللو بىلاك يكلو [بوكلو] اولدى

قايدو بن بورادن اوغل اووه وارسم

انجىچە يوزلو اناك قرشو كلوب اوغول ديسە

آغ الرى اردنه بىلغۇ دېنى

اغ بويىنده قىل اورغان طاقلو دينى
 كافر ياتجه يياق [يياق] يورد دينى
 [(منم ناموسم قده واره اوغل . ديدى)]
 قىل كېنىڭ بوينجوغۇن شورى () دينى
 اغنى يوقاغو [آغر بوقاغو] طوبوجاغۇن [طوبوجاغۇن] دوڭر دينى
 ازبە ئەتكى اجى صوغان اوينجى دينى
 (منم ناموسم قده واره اوغل . ديدى) .

قران كنه ايدر :

قرشو ياتن قره طاغلر قارسە اوئى بىز ايل ياللىز اقىن دلى كوركلى صولر قارسە
 قاره [قامن] طشماز قىيانلر قارسە كورم [طورم] ويرمن قره قوج لر قارسە قلون
 ويرمن ارىيكتىلر قارسە اوغلى طوغۇز بىاك قرى ئاماڭ قرى سىندىن يېرك قادر
 بىزه اوغول ويرمن دخى سىنگ يېرك طوته بىلەز اسماڭلۇ () كوكىدە قره بولت اوپون
 كافرك اوزرىسى كوزلىيام [كورلىيام] اغ يىلدەرم اوپ شاقىيەم كافرى قامش كېي اواد
 اوپون ياندرەيم طقوزنى بىر بىر نە صايىدورەيم اورشىمدەن دوڭشىمدەن عالى
 طولدۈرىم يرادن اللەدىن مدد ديدى .

قوڭر اتسىن يرە ايندى اقوب كىدىن ارى صودن ابىستالى اغ ئىزىم
 قودى ئمازقىيلدى اغلىدى قادر تكىيدىن حاجت دىيلدى يوزىن يرە سوردى محمدە صلوات
 كتوردى دوھ كېي كوكىدە ارسلان كېي اكرادى نۇرە اوروب هيقدى بىا
 يالكوز كافرە آت دېدى قىلچ اوردى دونە دونە بىر زمان يىخشى صواش ايلدى كافرى
 الام دىيدى الامدى بىرساعته كافرە اوچ كرە آت دېدى .
 ناكاه كوزى قېاغە قىلچ طوقىدى قره قانى سورلىدى كوزنە ايندى اوپىن صرب
 يرلەرە صالحى .

كورمەمدى يرادن نىلر :

مكىر خانم بونى [بويى] اوپۇن بورلە خاتون اوغلنجوغۇنى اكدى قرارى قالمىدى
 قرق اينجە بىللو قىز اوغلانىلە قره اىغرن طارىتىرىدى . بطون بىندى قره قىلچىن قوشىنى .
 باشىم تاجى قزان كىلدى ديو اىزىن ازلىدى كىتدى كلو قزانە يقىن كىلدى قزان حلالنى تائىمىدى
 [تائىمىدى] .

خان قزىك قزان او زىينه كلدى ايدر :

قره ايغرىك جلاوسنى مكا طر تغل يكت
 تك طويت [طوب] يوزمه بقفل يكت
 التوكده غى قره ايغرى مكا وير كل يكت
 الوكده كى سور [سبورى] جدا كى
 يانكده غى كوك بولادكى مكا وير كل يكت
 بو كونمەد امود اوللۇل مكا
 قلا [قلا به] اولكە ويرەين سكا

ديدى .

خاتون ايدر :

قرشم الله يكت مني نه مكلرسن
 كچىش منم كونمى نه اكدررسن
 قالقو بى يىندىن طوران قزان
 قره كوز اتك بىلە بىنان قزان
 ايلغيوبن قره طاغم بىنان قزان
 كولكەسيجه [كولكەليجه] قبا اغاجم كسن قزان
 بچاق آلوب قنادرلم قران قزان
 يالكوزجه او غلمە قيان قزان
 ات او سىتىدە اكتىميوپ يورتن قزان

([..]) سنك بىلەك او لىش
 او زنكويەدرەين دزك او لىش
 خان قرى حلالكى تائىين كوزك او لىش
 بولكش سن سكانو لىش
 چال قىلچىك يىتم قزان

ديدى .

بو محلده اوغوز ارنلری ببر يتدى كورەم خانم كىلر يتدى :

قره دره اغىزىنده قادر ويرن () قره بوغه دريسىندن پشكنك يابوغى اولن
اجنى ئوتاندە قره طاشى كل ايلىن قره بىغى يىدى يىدە اكسەسندن دوكتن قزان
قر طاشى قره كونه چار يتدى . چال قىلچىك قرداش قزان يتدم ديدى .

انوك اردنجه كورەم خانم كىلر يتدى : دمور قپۇ دروندىكى [دروندىكى] دمور
قاپۇپى قاپوب الان المىش طوتام الله كوندرىنك اچنده [اوجىندە] اربوکىرن قزان
كېيىپلىق بىلەنلىك اتسىن يقان سلېجىك اوغلى دلو طونداز چار يتدى .
چال قىلچىك اغام قزان يتدم ديدى .

انوك اردنجه كورەم كىلر يتدى : وارين [واربىن] دستور سىز جە بايند رخانك
يەنى سەن بىسان المىش بىك كافره قان فۇصدورن غفلت قوجه اوغلى شەشمەسىن الدين
چار يتدى . چال قىلچىك اغام قزان يتدم ديدى .

انوك اردنجه كورەم كىلر يتدى : پارە سارك بايپورد حصارىندن پارلىپ اوچان
آت [آپ] آلاجە كىرىكەنە قوشۇ كلن قالن اوغوز امىنچىسى قزان بىك يىتاغى [ايتناغى]
بوز اىغىرلو بىرك چار يتدى . چال قىلچىك خانم قزان يتدم ديدى .

انوك اردنجه كورەم كىلر يتدى : - چايىك بىسى - () چىللۇ قره قوش اردىلو
[ارمەلۇ] قورقۇرمە قوشقۇلۇ قولۇنى التون كۆپەلى قالن اوغوز بىكلەنى ببر اتىن يقان
قاضى لىق قوجه اوغلى بىك يىكتىك چار يتدى . چال قىلچىك اغام قزان يتدم ديدى
انوك اردنجه كورەم كىلر يتدى : يكىرىدى دورت بويىن اوخشاين دلى طونداز يتدى .

انوك اردنجه اردنجه بىك قوم باشلىرى دوكتن يىتدى

انوك اردنجه بىك بىكىدى باشلىرى امن يىتدى

انوك اردنجه طقوز قوجه باشلارى اروز ايتدى .

صىدېچە اوغوز بىكلەنى دوكتنسە اولىز تىزانك بىكلەنى هېب يىتدى اوزرىنى
يغناق اولدى .

ارى صودن آبدىت آلدىيلر اكى ركعت نماز قىلدىيلر ادى كوركىلو محمدە
صلوات كتوردىيلر بى تىكلىف كافره آت صالحىلار قىلىچ او ردىيلر

اول کون جکرنده اولن ادیکتلر بلوردی اول کون نامردلر چپایر کوزتدى
برقیامت صواش اولدی میدان طلو باش اولدی قیامتک برکونی اولدی بک نوکردن
نوکر بک دن ایرلدی .

اغوز بکلر ایله طوندار صاغه دپدی . جلاسون یکتاریله قره بوداق صوله دپدی .
قزان کندویه (۰) دپدی تکور ایله سوکای ملکه حواله اولدی . بوکردبى [بوکردبى]
اتدن يره صالحی آلمه [آلمه] قانن ير اوزرینه دوکدی .

صاغ طرفده قره توکن ملکه طوندار قرشو کلدی قیلجلدی يره صالحی .
صول طرفده بوجاغق ملکه قره بداع قرشو کلدی صبحوبى يره چالدى دېرندىن
باشن کسى .

بوپى اوزون بورله حاتون قرەقۇغۇن كافرك [كافرى] قیلجلدی يره صالحی .
تکورالسى كافر قاجدى درەلرده كافره قرغون [قوزغۇن] كردى اون
بىش بىك كافر كىي فىلدى كىي طوتلىدى .
قزان اوغلى اوززنه کلدی ايندى الين چۈزدى قوجه قوجه اتايىلە اوغول
كورشى .

اوچ يوز يكت اغوزدن شىيد اولدى .
قزان اوغانچوغۇن قور تردى كرو دوندى .
غزا مبارك اولدى اغوز بکلرى طيوم اولدى .
اغجه قلا سرملوبه (۰) كلوب قزان قرق اوتفاق دىكىرىدى يىدى كون يىدى كىيجه
يمه اىجمە اولدى . قرق اولى قولله قرق جارىه اوغلى باشنه چوردى آزاد ايلدى .
جلاسون ارنلر [ارنلر] قرا اولكە ويردى جبه چوقه ويردى .

ددەم قورقت كلوپ شاذلۇچ چالدى بواغوز نامە دوزدى قوشدى . بويىلە دىدى :
امدى قىي ديدوكم بک ارنلر دنيا منم دينلر اجل الدى يرگىزلىدى فانى دنيا كە
قالدى كىلىنى كىدملى دنيا اخىر سوكا اوچى اومللى دنيا . يوم ويرەيم خانم يرلو قره طاغىك
يقلمسون كولككىليجە قبا اغاچك كىلسىسون قامن اقان كوركلو صوپىك قورىمىسون
قادلرلۇك اوچى قرلىسون قادر سى نامىرە محتاج ايتىسون چاركىن اغ بوز اتك
بىدرىسون چاشنده قره پولات اوز قىلچىك كىلسىسون الله وىرن امىذك اوزلىسون

اغ التوکده [التوکده] بیش کله دعا قىلدق قبول اولسون يقشدرسون دورشدرسون
کناھکزى ادى کوركلو محمدە باغشلسون .

خانم ھى دوخه (۱) قوجە اوغلى دلى دمىردى [دومرسول] بۇينى يازايدى :

خانم ھى مکر خانم اغوزدە دوخە قوجە اوغلى دلى دومرسول دىرلەرى بار
واردى . بىر قرو چايىك اوزرنە بىر كۈپۈرى يابىرىمىشدى . كىچىندىن او تو زەقەالوردى
كىچىندىن دوكە دوقە قرقاقە آلوردى .

بۇنى نېچۈن بويلاه ايدى دىن كۆچۈلەنگە مندىن دلى مندىن كۆچۈل [كۆچۈل]
ار وارمىدرىكە چىقە منومە صواشە دىردى منم ارلەكم بەادرلەكم جلاسونلەكم يكتلىكم
زومە شامە كىدە چولانە دىردى .

مکر بىر كۈن كۈپۈسىنىڭ يماجىندە بىر بولك او با قۇنمىش ايدى اول او بادە بىرىخشى
خوب يكتىتىسى دوشىمىش ايدى الله امىرىلە اول يكت او لەدى . كەمى او غۇل ديو
كى قە طلاش ديو اغلادى . اول يكت اوزرنە مەممە قەرىشىون او لەدى .

نەكاھىندىن دلى دومرسول چىار يىتدى ايدى : مەرە قواتلار نە اغلىسىز منم
كۆپرم يانىندە بو غۇغا ندر نېھ شىون ايدىسىز دىدى

ايتدىلەر : خانم بىرىخشى يكىدىمن او لەدى اکا اغلاز دىدىلەر .

دلى دومرسول ايدى : مەرە يكىدەكزى كەم او لەرىدى .

ايتدىلەر : والله بىك يكت الله تعالى دن بويرق او لەدى ال قاتلۇ عن رائىل اول
يكتىدە جان آلدى .

دلى دومرسول ايدى : مەرە عن رائىل دىدەكز نەكشى درەك ادمەك جان آلور .

يا قادر الله بىر لەك وارلەك حىقىچۇن عن رائىل [عن رائىل] مېم كۆزە كۆستەكلى سواشىم
چەكشىم درىاشىم يخشى يكىدىك جان قور ترايم بىر دخى يخشى يكىدىك جان المىھ دىدى .
قايتىدى دوندى دلى دومرسول او نە كىلدى .

حق تعالى يە دومرسولك سوزى خوش كەلدى باق باق مەرە دلى قوات منم بىر لەكم بىلەز

برلکومه شکر قلمز منم اولو در کاهمده کزه منلک (°) ایله دیری . عن رائیله بیورق
ایلدی کم یا عن رائیل وار اول [(دخی)] دلی قواتک کوزنه کورنکل بکزنه صارتغل
([دیدی]) جانی خر لتعل الغل دیدی
دلی دو مرول قرق یکیدلن بیوب ایچوب او تور رکن نکاهندن عن رائیل چیقه کلدی .
عن رائیل نه چاوش کوردی نه قابوجی .
دلی دو مرلک کورر کوزی کور من اولدی طوتار اللری طوتماز اولدی دنیا
علم دلی دو مرلک کوزنه قرانکو اولدی .
چاغرب دلی دو مرول صویلر کوره لم خانم نه صویلر ایدر :
چان (°) [سن [نه هیبتلو قوجه سن
قابوجی لر سنی کور مدنی
چاوشلر سنی طویمدی
من کورر کوزلرم کور من اولدی
طوتار منم اللرم طوتماز اولدی
دتردی منم جام چوشه [جوشه [کلدی
التون ایاغم الومدن یره دوشدی
اغزم ایچی بوز کبی (اولدی)
سو کلرم طوز کبی اولدی
مره صقالجفی اغجه قوجه
کوز جکری [کوز جکزی [چونکه قوجه
مره نه هیبتلو قوجه سن دیکل مکا
قدام بلام طوقنر بوکن سکا
دیدی .

بویله دیکیج عن رائیلک آجفی طوتدی ایدر :

مره دلی قوات
کوزم جونکه ایدکن نه بکنمز من
کوزی کوچک قیزلروک کلنلرک
جان چوغ المشم

· صقام اغـردوغن نه بـكـنـمـزـسـن
اغـصـقـلـلوـ قـرهـ صـقـلـلوـ يـكـتـلـرـك
جانـ چـوـغـ المـشـ

صاقـلمـ اـغـرـ دـوـغـنـكـ معـنـىـ بـوـدـورـ دـيـدـىـ .ـ مـرـهـ دـلـىـ قـوـاتـ اوـكـتـورـدـكـ [ـاـوـكـونـورـدـكـ]
ديـرـدـكـ الـ قـاتـلـوـ عـزـرـائـيلـ منـ الـوـمـهـ كـرـسـهـ اوـلـدـرـيـدـمـ يـخـشـيـ يـكـيـدـكـ جـانـ اـنـوـكـالـدـنـ
قوـرـتـرـيـدـمـ دـيـرـدـكـ .ـ اـمـدـىـ مـرـهـ دـلـىـ كـلـدـمـ كـهـ سـنـكـ جـانـكـ الـامـ وـيـرـمـيـسـنـ يـوـخـسـهـ مـنـمـهـ
جـنـكـ ايـدـرـمـيـسـنـ دـيـدـىـ .ـ

دـلـىـ دـوـمـرـوـلـ ايـدـرـ :ـ مـرـهـ الـ قـاتـلـوـ عـزـرـائـيلـ سـنـىـ سـنـ دـيـدـىـ .ـ
اوـتـ مـنـ دـيـدـىـ .ـ
بـوـيـخـشـيـ يـكـتـلـرـكـ جـاتـىـ سـنـىـ الـوـرـسـيـنـ دـيـدـىـ .ـ
اوـتـ مـنـ الـوـرـمـ دـيـدـىـ .ـ

دـلـىـ دـوـمـرـوـلـ ايـدـرـ :ـ قـاـبـوـجـىـ لـرـ قـاـپـوـيـ قـپـاـكـدـيـدـىـ .ـ مـرـهـ عـزـرـائـيلـ مـنـ سـنـيـ كـيـكـ
يـرـدـهـ اـسـتـرـدـمـ طـارـ يـرـدـهـ ايـوـ الـوـمـهـ كـيـدـكـ اوـلـاـمـيـ دـيـدـىـ .ـ مـنـ سـنـيـ اوـلـدـرـيـمـ يـخـشـيـ يـكـيـدـكـ
جانـ قـوـرـتـرـهـيـمـ دـيـدـىـ :

قرـهـ قـيـلـجـنـ صـيـرـدـىـ الـهـ الدـىـ عـزـرـائـيلـ چـالـنـهـ حـمـلـهـ قـلـدـىـ .ـ
عـزـرـائـيلـ بـرـكـوـجـنـ اوـلـدـىـ بـنـجـرـهـدـنـ اوـچـدىـ كـتـدـىـ .ـ اـدـمـىـ لـرـ اوـرـقـىـ .ـ
دـلـىـ دـوـمـرـوـلـ الـيـنـ الـهـ چـالـدـىـ قـاـصـقـاـسـ كـلـدـىـ ايـدـرـ :ـ يـكـتـلـرـمـ عـزـرـائـيلـكـ
کـوـزـنـىـ ايـلـهـ قـوـرـخـتـدـمـ كـهـ کـيـكـ قـپـوـيـ قـوـدـىـ طـارـ بـجـاـدـنـ قـاـچـدىـ چـوـنـكـهـ مـنـ الـوـمـدـنـ
کـوـکـرـجـيـنـ کـيـ قـوـشـ اوـلـدـىـ اوـچـدىـ .ـ مـرـهـ حـقـ اـنـيـ قـوـرـمـيـمـ طـوـغـانـهـ الدـرـمـيـنـجـهـ دـيـدـىـ.
طـوـرـدـىـ آـتـهـ بـنـدـىـ طـوـغـانـنـ الـهـ الدـىـ اـرـدـنـهـ دـشـدـىـ .ـ بـراـكـیـ کـوـکـرـجـنـ اوـلـدـوـرـدـىـ
دوـنـدـىـ اوـنـهـ کـلـىـ يـوـرـكـنـ عـزـرـائـيلـ آـتـنـکـ کـوـزـيـنـهـ کـوـرـنـدـىـ اـتـ اوـرـکـدـىـ دـلـىـ دـوـمـرـوـلـىـ
کـوـتـرـدـىـ يـرـهـ اوـرـدـىـ قـرـهـ باـشـيـ بوـكـلـدـىـ بوـكـلـوـقـالـدـىـ .ـ اـغـ کـوـکـسـنـكـ اوـزـرـيـنـهـ عـزـرـائـيلـ
بـصـوبـ قـونـدـىـ .ـ بـياـ [ـبـيـاـ]ـ مـيرـلـدـىـ شـمـدـىـ خـرـلـامـغـهـ بـشـلـدـىـ .ـ
ايـدـرـ :

مـرـهـ عـزـرـائـيلـ اـمـانـ
تـكـرـيـنـكـ بـرـلـكـنـهـ يـوـقـدـرـ کـانـ
مـنـ سـنـيـ بـوـيـلـهـ بـلـزـ اـيـدـمـ

اوغورلين جان الدوغك طوي Miz ايدم
 دو كهسي (°) بيوك بزم طاغلر منز اولور
 اول طاغلر و منز باغلر و منز اولور
 اول باغلر قره ساقو ملري او زومي او لور
 اول او زومي صقرلر آل شرابي او لور
 اول شرابدن ايچن اسرك او لور
 شرابلر يدم (؟) [ايچدم] طوي مدم
 نه سوييلدم بلدم
 بلكه [بلككدن] او صنمدم
 يكتلله طوي مدم
 جانم المه عن راييل . مدد

ديدى .

عن راييل ايذر : مره دلى قوات مكانه يلوار رسن الله تعالى يه يلوار منمهه
 الومده نه وار من دخى بر يومش او غلاينيم ديدى .
 دلى دمرول ايذر : يالپس جان ويرن جان ان الله تعالى ميدر .
 بلى اولدر ديدى .
 دوندي عن راييله يالپس سن نه ايلكلاو قداسن سن ارادن چقفل . من الله تعالى
 يله خبر لشيم ديدى .
 دلى دمرول بوراده صوييش كوره لم خانم نه صوييش ايذر :

يوجه لردن وجه سن

كمسه بلز نجه سن

كوركلاو تكري

نيجه جاھل لر سنی کوکده ادار يرده استر

سن خود مؤمنلر کوكنده سن

دایم طورن جبار تكري

باتي قلان ستار تكري

نم جانى الور السك سن الغل

عن رائيله الماغه قومغل

ديدى .

الله تعالى يه دلى دمرولك بوراده سوزى خوش كلدى عن رائيله ندا ايلدى كم
چون دلى قوات منم برلكم بلدى برلكومه شكر قلدى يا عن رائيل دلى دمروله
{ دمرول } جان يرنه جان بولسون انوك جانى ازاد اولسون ديدى .

عن رائيل ايدر : صره دلى دمرول الله تعالى نك امرى بويله اولدى كيم دلى
دمرول جانى يرنه جان بولسون انوك جانى ازاد اولسون ديدى .

دلى دمرول ايدر : من نجه جان بولهيم مكر بر قوجه ببام بر قرى انام وار
كل كيدهم ايكيستدن برى بولايى جان ويره الغل منم جانومى قوغول ديدى .

دلى دمرول سوردى ببابسى يانه كلدى بباسنك اليين اوپب صوپيش كورهم خام
ته صوپيش ايدر : اغ صقللو عزىز عن تلو جانم با بيلور ميسن نلر اولدى كفر سوز
سوپيلدم حق تعالى يه خوش كلدى كوك او زرنده آل قاتلوا عن رائيله امر ايلدى
او چب كلدى انجه منم كوكسومى بصوب قوندى خرلده دب طتلوا جانم الور اولدى
ببا سندن جان دلرم ويرمى سن يوخسە اوغل دلى دمرول ديو آغلرميسن .(ديدى)

باباسى ايدر : اوغل اوغول اي اوغل جانم پارهسى اوغل طوغدو غنده
طقوز بفرا اولاردىم اصلاح اوغل دنلوکى اتون بان ايومك قبصەسى اوغل قازه
بكرز رقزمك كلينمك چيچكى اوغل قرسوتان قاره طاغم كركسە سوييه كلسون عن رائيلك
ييلاسى اولسون صوق صوق بكارلم كركسە اكا ايچت اولسون تاوله تاوله شهباز
اتلرم كركسە اكا بنت اولسون قطار قطار دوهلم كركسە اكا يوكلت اولسون اغايىدە
اچجە قيونم كركسە قره موديق التنده انوك شولنى اولسون اتون كومش پول كركسە
اكا خرجلق اولسون دىته | دىته = دنيا] شيرين جان عزىز جانى قيا بلن بللو بلكل .
سندن عزىز سندن سوكلو اناكدر اوغول اناكه وار ديدى .

دلى دمرول بباسندن يوز يولىوب [بولىوب] سوردى اناسنه [اناسنه] كلدى ايدر :
انا بيلور ميسن نلر اولدى كوك يوزندن آل قاتلوا عن رائيل اوچب كلدى انجه منم

کوکسومى بصوب قوندى خرلاكب جانم الور اولدى ببامدن جان ديلدم [(انا)]
ويرمى سندن جان دلرم اانا جانك مكا ويرميisen يوخسە اوغۇل دلى دىرسول
ديو اغلرمىسن اجي طرنق آغ يوزوکە چالرمىسن قرغۇ كېي قره صاچك يولرمىسن
انا دىدى .

اناسى بوراده صوپىش كورەلم خانم نە صوپىش اناسى ايدر :

اوغۇل اوغۇل اى اوغۇل

طقۇز آى طار قارىنده كوتىردىك اوغۇل

طولە () بشكىردى بلدوک () اوغۇل

اون اى دىننە دنيا يوزنە كتوردىك اوغل

طولاپ طولاپ اغ سودمى امىزىدك اوغل

اغچە بورجلو حصارلارده طوتىلدىك اوغۇل

ساسى دىينلۇ كافر النە طتساق اوپىلدىك اوغۇل

التون اچە كوجنه صالو بى سى قورتىريم اوغل

يمان يرە وارمش سىن وارە بىن

دنيا شىرين جان عنزىز جانمى قيا بىن

بىلۇ بىلکل

دىدى . اناسى دخى جانن ويرمى . بولىه دىكچ عزرايىل كلدى دلى دىرسولك جانن
الماغە . دلى دىرسول ايدر :

مرە عنرايىل امان

تىكىينىڭ بىلکنە يوقدر كان

عزرايىل ايدر : مرە دلى قوات دخى نە امان دلرسن آغ سقاللۇ بىاك يانە
واردىك جان زيرمى . آغ بىرچكلۇ اناك يانە واردىك جان ويرمى دخى كىم ويرسە
كىرك دىدى .

دلى دىرسول ايدر : حسرتىم واردىر بولشايىم دىدى .

عزرايىل ايدر : مرە دلى حسرتك كىدر .

ايدر : ياد قىرى حىلام وار اندىن منم اىكى اوغلانىخىم وار اماتىم وار
اصىرلەم انلە اندىن صوكرە منم جانم الاسن دىدى .

سوردى حلالى يانه كلدى ايدر: بيلورميسن نهر اولدى كوك يوزندن
 ال قاتلو عن رايل اوچب كلدى انجه منم كوكسى بصوب قوندى طبلو منم جانى
 الور اولدى ببامه ويرديدم جان ويرمى ائمه واردم جان ويرمى دينه(دنيا)
 شيرين جان طبلو ديدل امدى
 يوكس كقره طاغلرم
 سكا يلاق اولسون
 صوق صوق صولرم
 سكا ايچت اولسون
 تاوله تاوله شهباز آتلرم
 سكا بنت اولسون
 دنلوکى التون بان ايوم
 سكا كولك اولسون
 قطار قطار دوهلم
 سكا يوكلت اولسون
 اغايىلده انجه قيونم
 سكا شولن اولسون
 كوزك كمى طوترسه
 كوكلك كمى سورسه
 سن اكا وارغل
 اكى اوغلنجى اوكسوز قومىل
 ديدى .

عورت بوراده صويلىش كوردهم خانم نه صويلىش ايدر:
 نه ديرسن نه صويلىسن
 كوز اچوب كوردوكم
 كوكل ويروب سودكم
 قوج يكيدم شاه يكيدم

طقلو دماغ ويروب سورش دغه
بر يصدقده باش قويوب امشدكم

قرشو ياتن قره طاغلري
سدن صكره من نيلرم
بيilar او لم من كوردم او لسون

سوق صوق صولروك
ايچر او لم من قائم او لسون

التون اجلك خرجاير او لم
من كفم او لسون

تاوله تاوله شهباز انوك
بيز او لم من تابوتيم او لسون

سدن صكره بر يكيدى
سوب وارسم بيله ياتسم
الا يلان او لوب مني صوقسون

سنك اول موختت اناك باباك
بر جانده نه واركه سكا قيامشلر

عرش طانع (طانع) او لسون كرسى طانع او لسون
پير طانع او لسون كوك طانع او لسون
 قادر تنكري طانع او لسون
من جانم سنك جانكه قربان او لسون
ديدى . راضى اولدى .

عن رأييل خاتونك جانن الماغه كلدى .

ادمى لر اورنى يولادشنه قيامدى الله تعالى يه بوراده يالوارمش كوردم نجه
يلوارمش ايدر :

يوجه لردن يوجه سن
 كمسه بلز يجه سن
 كوركلو تكري
 چوق جاهل لر سني
 كوكده ارار يرده است
 سن خود مؤمنتك كوكلنده سن
 دائم طورن جبار تنكري
 اولويولر او زرينه عمارتلر يپايم سنك ايچون
 اج كورسم طيورهيم سنكىچون
 يالنجق كورسم طونادديم سنك ايچون
 الورست ايكيموزك جان بله آغل
 قورست ايكيموزك جان بله قوغل
 كرمى چوق قادر تنكري
 ديدى .

حق تعالى يه دلى دومرولك سوزى خوش كلدى عن رائيله امر ايلدى دلى دومرولك
 اناسنك اناسنك جان ال اول اكى حلاله يوز قرق ييل عمر ويردم ديدى .
 عن رائيل دخى بباشت اناسنك دمنى [دخى] جان الدى .
 دلى دومرول يوز قرق ييل دخى يولداشيله ياش يشادى .
 ددم قورقوت كلوبن بوى بويلاىدى صوى صويفلىدى بو بوى دلى دومرولك
 اولسون مندى صكره البا او زانلر سويلىسون الـ چوق جومرد ارنلار كلسون ديدى .
 يوم ويرهيم خام يرلو قره طاغلر ك يقلمسون كولكده ليجه قبا اغاجك كسلمسون
 قامن اقان كوركلو صوبك قورىمسون قادر تكري سنى نامىدە محتاج ايتسون . اغ التوندە
 [آلتوندە] بش كله [كله] دعا قلدق قبول اولسون يفسىدرسون دورشدرسون كناھكزى
 ادى كوركلو محمدە بغضلىسون .

خانم هی قاکلی قوجه اوغلى قان طورالى بويى بيان ايدر.

خانم هی اغوز زمانشە قاکلی قوجە ديرلردى برگربر ار واردى .
يتشمش بى جلاسون اوغلى واردى . آدنه قان طورالى ديرلردى .

قاکلی قوجە ايدر : يارنلر اتام اولدى . من قالدم يرین يوردىن طوتدم .
يارنىكى كون من اوتم اوغلەم قالە . بوندن يېڭىرىكى يوخ دركە كۆزم كورركن اوغلەللىسى
ايوارەيم ديدى .

اوغلان ايدر : ببا چون منى ايوهريم ديرسن . مكا لايق قىز نجە او لور .
قان طورالى ايدر : ببا من يرمدىن طورمىدىن اول طورمىش اولا من قره قوج
آمه بىدىن اول بىمىش اولا من قانلو كافر ايلەنە وارمىدىن اول وارمىش مكا باش كتورمىش
اولا ديدى .

قاکلی قوجە ايدر : اوغۇل سىن قىز استەزمىشىن بى جلاسون بەھادر
استەزمىشىن [استەزمىشىن] انوك ارقاسىندە يېھىن اىچەسەن خوش كەھىن .
ايدر : بلى جانم بابا ايلە استرم پىس وارەسىن بى جىجى بىجى تۈركان قىزىنى
الاسن ناكاھىندىن طائىم [طائىم] اوزرىشە دوشىم قارنى يرتە ديدى .

قاکلی قوجە ايدر : اوغۇل قىز كورمك سىندىن مال رىزق ويرمك بىندى
دىدى .

بويىلە دېكىچ ارنلر اورنى قان طورالى يىندىن طوردى قرقىكىدىن يانە الدى
ايج اغوزى كوردى قىز بولىمادى . قايتىدى كرو دوندى اولرنە كلدى .
بىساى ايدر : اوغۇل قىز بولىمكى .

قان طورالى ايدر : يقلسون اغوزاللىرى [ايلىرى] مكا يارد قىز بولىم بىادىدى .
قاکلی قوجە ايدر : اوغۇل صباح وارب اوپىلەن كەلەك اوپىلەن اوپىلەن وارب اخشم
كەلەك اوپىلەن اوغۇل سىن مالە بىجد اولىيغ من سكا قىز ارالى كىدەيم ديدى .

قاکلی قوجە سونى قوانى اورى طوردى اغ سقىللو پىر قوجەلر يانە برقدى .
ايج اغوزە كىرىدى قىز بولىمادى . طولاندى طش اغوزە كىرىدى بولىمادى . طولاندى
طەرە بوزە كلدى .

مکر طره بوزان تکورینک بر عظیم کورکلو محبوب قزی واردی . صاغنه سولنه اکی قوشیای چکردی اندوغی اوخیره دوشمزدی . اول قیزک اوچ جانور قالکلنجی قفتانلنجی واردی . (ببایی) هر کیم اول جانوری بقصه یکسه اولدرسه قیزمی اکا ویردم دیو وعده ایلشیدی . بصامسه باشین کسردی . بویله لکله اوتوز ایکی کافر بکنوك اوغلنک باشی برج بدنسنده کسلوب باصلمشن [آصلمش] ایدی .

اول اوچ جانورک بری قغان اصلاحنی [اصلاحنی] . بری قره بونجه یدی .
بری دخی قره بونجه ایدی . بولرک هربیسی برآزدرهایدی .

بو اوتوز اکی باشکیم بر جده اصلمشن ایدی قغان اصلاحنله قره بفانک [بونجه نک] یوزین کورمشلردى . انحصار بونجه بونزندە هلاک اولمشلردى .

قاکلی قوجه بوباشلری و بوجانورلری کوردى باشندە اولن بیت [بیت] ایاغنه دیرلردى [دیرلردى] . ایدر : وارهیم او غلمه طوغری خبر ویرهیم هنری وارسە کلسون السون یوخسە او دەکی قیزه راضی او لسوون دیدی .
آت ایاغنى کولك اوزان دلى چوك اولور . قاکلی قوجه کىدرک کلدی اغوزه چقدی .

قان طورالیه خبر اولدی بباڭ کلدی دیدیلر .

قرقیکىدله بباسنه قرشواردی الین اوپدى ایدر : خانم با مکایارر قیز بولدکى .
ایدر : بولدم اوغول هنرک وار ایسه . دیدی .

قان طورالی ایدر : التون اچقىمى استر قاتر بسرگى استر .

ببایی ایدر : اوغول هنر کرک هنر دیدی .

قان طورالی ایدر : ببا يلىسى قره قاصلق اوته [آته] ايرصالھيم قلۇ كافر الينه [ايلنه] اقین چایم باش کىسیم قان دوکیم کافره قان قوصدرایم قول قراواش کتورهیم هنر کوستەیم .

قاڭلی قوجه ایدر : های جانم اوغول هنر دیدیکم اول دکل . اول قیز ایچون اوچ جانور ساقلمشلر هر کیم اول اوچ جانوری بقصه اول قیزی اکا ویرلر بصوب اولدرمىسە انوڭ باشنى کسرلر برجە اصارلر .

قان طورالی ایدر : بوسوزى سن مکا دېمک [دېمک = دېمەمک] کرک ایدك

چونکه ديدك البته وارسم كرك باشمە قاخچى يوزمه توختج اولىسون . قادون انا
بىك بىا اسن قالوک ديدى .

قاكلى قوجه ايدر : كوردىمى من مكانتىدم اوغلانە قورخنج خبرلر ويرەيم
اولەكيم كىيەتە [كىتىمە = كىتىمە] دونە ديدى .

قاكلى قوجه بورادە سوپىش ايدر :
اوغل

سن وارەجق يدوك [يروك = يرك]

طولاچ طولاچ يوللىرى اولور

اتلو ياتوب ؟ [ياتوب] چقارس

انوک بالچنى اولور

آله يلان سوكمز

آنوک اورمانى اولور

كوكله پھلو اوران

انوک قلعەسى اولور

كوز قاقوين () كوكل الان

انوک كوركاسى اولور

های دىعىدين باش كتونن

چىلادى (جىلادى) اولور

يغرنىنده قلقان اوينز

(آنوک) ببابى اولور

يا وزىرلره يلتندك قايدە دوننكل

اغ سقللو بباكى قريحق اولىش اناكى بوزلەتىل

دیدى .

قان طورالى قاقدى « قاقيدى » ايدر :

نه سوپىرسن نە ايىدرسەن جامىم بابا

بوقدر ايىشن قورخن يكتىمى اولور

الپ اره قورخو ويرمك عيب اولور

(انوک) دولاجي يوللرني

[قادر قورسه دونله يورتم [يورسیم]

اتلو یاتوب (چقاماڙ) [(انوک)]

بالچنهه قونلر ؟ [قوملر] دوشيم

اله يلان سوڪز اورماتنى

چقمق چقوب اوده ادرم [اورم]

کوكله پھلو اورن قلمهلىن

قادر قورسه يپام يقام

کوز تقو بن () کوکل ان

كوركلو سنك بوين اوپم

يغرنىدە قلقان اوينر بىاستك

قادر قورسه باشن كسيم

يا (وارم) يا وارميم يا كلم يا كليم

يا قره بغراڭ كوكسى الشندە قالم

ويما بوغانڭ بوينوزنە ايشىم

ياقغان اصلانڭ قىناغنە دىدلم

ياوارم ياوارميم يا كلم يا كليم

يئە كورنجە بك بابا خاتون انسى [انا اسن] قالدك [قالوک]

ديدى .

كوردلرکە ناموس ايجون يكلىمىز ايتدىلر : اوغول اوغرۇك اچق اولسون صاخ
اسن واروب كلهسن ديدلر .

انا سنك انا سنك اللرين اوپدى قرق يكىدىن يانه برقىدى يىدى كون يىدى كىجه
يورتىدى لر كافرك سېرحدە ايردىلر چادر دَدَدىلر . يوگرگ آتن يوگردوپ قان
طورالى كورزىن كوكه آثار اينوب يره دشمدىن قرووار طور

هی قرق اشم قرق يولداش
یوکرک اوسله یارشم [یار شسم]
کوجلو اوسله کورشم
حق تعالی عنایت ایلسه
اوج جانوری اولدرسم
کوزلر سروردی صاری طونلی
سلجان خاتونی السم
اتام انام ایونه دونسم
هی قرق اشم قرق يولداش
قرقکوزه قربان اولسون من باشم
دیو سویلاردى .

بونلر بو سوزده ایکن مکر خانم تکوره خبر واردی اغوزدن قان طورالى دیرلر
بریکت وار ایمش قیزک دليو « ديليو = دیله یو » کلی یورر دیديلر .
کافرلر یدی اغاج ير قوشو کلديلر نیه کلديکوز یکت یکل [دیکل] دیديلر .
ویرشمکه الشاغه کلدىک دیديلر .

عزت حرمت ایلديلر اق چادر دکدلر اله قالى دوشديلر اغجھه قیونی
قرديلر یدی يلق آل شراب ایچوردلر الوبن بونلری تکوره کتورديلر .
تکور تخت اوزرنده اوترمشدی یوز « یاوز » کافر ایچن کینمشدی یدی
قات میدانی طولندی کلدى .

مکر قیز میداندە بر کوشك یاپدرمش ایدی جييع یاننده اولن قیزلر آل کیمشلردى
کندو صاری کیمش ایدی یوقاریدن تماشا ایدردى .
قان طورالى کلدى قاره شاپھلو [قاره شاپھلو] تکوره سلام ویردى . تکور
علیک الدى . اله قالى دوشديلر . او توردى .

تکور ایدر : یکت نه یردن کلورسین .
قان طورالى یرندن طورى کلدى ابول ابول یوردى اغ النى اجدى اغ
بیلکلرنى صقادى . ایتدیکم :

قرشو يitan قره طاغىكى اشئاغە كلىشم
اقين دلى صويكى كېچمكە كلىشم
طاراتوکە [انکوکە] كېڭ قولتۇغكە صقۇ كلىشم
تىكىرى بىورغىلە پىغمەر قوللە قىزوقى الماغە كلىشم

دىدى .

تىكىر ايدر : بو يكىدك سوزى يوڭىرك اكىر ئىدە هنرى وارايىھە . دىدى .
تىكىر ايدر : بو يكىدىي انادن طوغەمە صويك .
صويىدلەر . قان طورالى التونلو انجەكتان يىزنى بىلەنە صاردى .
قاطورالى [قان طورالى يى] آلوب ميدانە كتوردىلەر .
قان طورالى جمال وكمال اياسى يكىت ايدى اغوزدە دورت يكىت نقاپلە كزىرىدى .
برى قان طورالى برى قره چىكور واوغلى قرق توق وبوز اينىلەر بىرك .
قان طورالى تقابن سربىدى .

قىز كوشىكدىن بقاوادى . طارقانى بوشلدى كىدىسى ماولى اوصل () اولمىش
طنه كېياغىزنىك صويي آقدى . يانسەدەكى قىزلىرە ايدر : حق تعالى آتامك كوكىنە رحمتايلىسە
كابن كىسب منى اول يكىدە ويرسە بونك كېي يكىت حىف اولە كە جانورلەر ئىدە هلاك
اولا دىدى .

بومىلە دەمور زىخىرلە بوغانى كتوردىلەر . بوجا دىيزن چوڭدى . بويزىلە بىر مىسى
طاشى يوغرىدى پىزى كېي دىدى .
كافىلەر ايدر : شىدى يكىدىي اماڭ يقار سرددە پرتاز ؟ [صىردە پرتماز] يقلسۇن اغوز
اللىرى قرق يكىت بىر بىك اوغلەلە بىر قىزدىن اوترى اوملەك نولور . دىدىلەر .
بۇنى ايشىدېجك قرق يكىت اغلىشلەر .

قان طورالى صاغنە بىدى قرق يكىدىن اغلى كوردى . صولە بىدى ايلە كوردى .
ايدر : هى قرق اشوم قرق يولداشىم نىيە اغلى سىز قورلۇچە قېۋۆزم كتورك اوڭك منى دىدى .
بورادە قرق يكىت قان طورالى [قان طورالى يى] اوكمىشلەر كورەم خانم نىجە اوکشىلەر
ايدر :

سلطانم قان طورالى
فالقو بىي يىزىكىن طورمەدكى

يليسي قره قاضلقي اتوک بندگى
 ار قومياي (۰) اله طاغى
 اوپيو بن قوشليوبن [قوشلامدگى]
 بابا كك اغ بان ايشكىنه
 قراوشلر ايشكىنچار كورمديكى
 بوغه بوغه ديدكلرى
 قره ايشكىنچورىدى دىكىدر [دىكى]
 الپ ارنلر قريمندن قيوردى ؟ [قيوردى] [اولور]
 صارى طونلو سلجان خاتون كوشكىن باقر
 كيمه باقىه عشقىله اوده ياقر
 قان طورالى صارى طونلى قىز عشقته بر [(بر)] هو ديدى
 ديدى .

(قان طورالى) مره بوجا كىزى قبو [قيو = قويو] ويرك كلسون ديدى .
 بغانك زنجيرن آلديلر صالح ويردىلر . بويزى الماس جدا كى قان طورالىنىڭ
 اوززىنه سوردى .

قان طورالى ادى كوركلو محمدە صلوات كتوردى بغانك النه بىر ووق ايله
 او ردىكىم بغا كوتى او ززىنه چوكىدى النه يوسوغۇن طيادى سوردى ميدانك باشىنە
 چىرىدى . چوق جاشىدلر نه بوغه يكىر نه قان طورالى يكىر . كوت كوت بوجا
 صولىغە باشلىدى اغنى كۈپكىلنىدى .

قان طورالى ايدر : بودنيياتي ارنلر عقللە بولىشىلدر بونك اوكتىن صىجرايم
 نه هىزم وارسە اردىندىن كۆستەيم ديدى . ادى كوركلو محمدە صلوات كتوردى بوغانك
 اوكتىن صاولى .
 بغا يېنۈزى او ززىنه دىكلىدى .

قويروغىندىن اوچ كىتوردى بيره صالحى سو كىللىرى خرد اولدى . بىسى
 بوغزىلدى . بچاق چىرب درىسىنى يوزدى ايتىن ميدانىدە قوبى درىسىنى تكۈرك اوكتى
 كىتوردى : طكلە قىزكى مكا ويرەسن ديدى .

تکور ایدر : مره قىزى ويرك شهردن سورك چقسون كتسون ديدى .
تکورك قرداشى اوغلى واردى ايدر : جانورلر سرورى اصلاحدر انكله دنخى
اوين كوسترسون . قىزى اندن صىكره ويرلوم ديدى .
واردىلر اصلاحنى چقردىلر ميدانه كتوردىلر .
اصلاح چقردى ميداندە نە قدر آت وارسە قان قاشندى .

يكتلىرى ايدر : بوغادن قورتلدى اصلاحندن نچە قورتلە ديدلر اغلشدلر .
قان طورالى يكتلىرن اغلى كوردى ايدر : ماره الجه پۇزم الله الوك منى اوشك
صارى طونلو قىز عشقئە برا اصلاحندن دونىمى ديدى .
يولداشلر بورادە صوپىش كورەلم خانم نە صوپىش ايدر :

سلطانم قان طورالى

اغجەسازلار ايچىنده - صارى كونلر كورىن - (°)

طايلر بسان اوشكى طمرىن دلوبن قان صورن
قرە پولاد اوز قىلجدەن قايىمین

اغجە توزلۇ قىتى يايىن درسىمین (°)

اغيلكلو اوتكۈن اوخدەن قايىمین (°)
جانورلر سرورى قغان اصلاح قران
الله كوبىك ايتە كندوزىن طلادرمى

الپ يكتلىر صواش كونى قىرىمندىن قوررمى [(ديدىلر)]
صارى طونلى سلجان خاتون كوشىكىن بقار
كمە باقسە عشقەلە اوده ياقر

صارى طونلى قىز عشقئە برهو ديدى .

قان طورالى مره كافر اصلاحنى قويووير كلسون ديدى .
يوقىم قرواشدى دم اكى بچىدم سكا صىندىم جومىدار جومىرى غنى تکرىي مدد ديدى .
اصلاحنى قيوويردىلر سوردى كىلدى .

قان طورالى بركىنى قىاغنە (؟) [قىلاغانە] طولادى اصلاحنى نچە سە صونى ويردى
ادى كوركىو محمدە صلوات كتوردى اصلاحنىك الين [الين] كوزدوب بى يو مىرق ايلە

اور دیکم یمرق چکسنه طوقندي او تدی سوکسندن « سوکسوندن » طوتدى بیلني او زدی اندن کتورب یره او ردی خرد اولدی .

تکور او کنه کلدی استدی : یارن قىزكى مكا ويركل ديدی .

تکور ايدر : قزى کتورك ويروك بو يكيدى كوزم كوردى كوكلم سودى كرك طورسون كرك كىتسون ديدی .

ينه قرطاشى او غلى ايدر : جانورلسرهنكى دوهدر انوكله دخى او يونا او يناسون [ديدى] اندن صكره قىزى ويرهوز ديدى .

چون عنایت تکريدن اولدی بکوك پاشانك همتى قان طورالىه اولدی تکور دوهنك اغزىن يدى يردن باغلەك ديدى . حسود كافرلر بعلمادرلر يولرىن صىرب صالح ويردلر .

قان طورالى قزلار [فيرلار] دوهنك قولتىندن كىرر فرلر چقار .

سرخوش يكت هم اكى جانورلە صواشىشدى طايىندىن [طايىندى] دشدى « دوشدى » .

الى جلااد اكسەسنه کلدىلر يالك قىلچ طوتىلر .

بورادە يولداشلىرى صوپىش كورەنم خاتىم نە صوپىش :

قالقونجى قان طورالى يرگىن طورى کلدىك

يليسى قره قاصلق اتك بطون بندك

الا كوزلو يكتلى يانكە الدك

از حويىلى () اله طاغى دونن اشدك

اقندىلى صوين دونن كچدى [كچدك]

قانلو كافر ايلنه دونن كېردىك

قره بوغە كلدو كنده خردخاش ايلىدك

قان اصلاح كلدو كنده بىلنى بوكدىك

قره بوغە كلدو كنده نە كچدىك

قره قره طاغىلردىن خبر اشا

قتلو قتلۇ صولىدىن خبر كىچە [كچە]

قالن ابغوز ايلنه خبر واره

قاكلى قوجە او غلى قان طورالى نىمش ديمىر

قره بوجا کلدوکنده قلچاتمیش ()
 قغان اصلاح کلدوکنده بیلن بوکمش
 قره بفرا کلدوکنده نه کیجکمش دیدلر
 اولو کچی «کیچی» قالیه سوزایدنه
 قری قوجه قالیه قوایدنه
 اغ صقاللو بباق یکلو [بوکلو] اوله
 قریجق اولمیش انالق قان باش درکه [دوکه]
 خانم قالقوبی یرکدن طورمن اولسک
 الی جlad اکسکده «اکسه کده» یالک قیلچ طوت
 غافلچه کورکلو باشك کسر
 اشفادن یوقاری بقزمیسک

قرشوک الا قاز کلدی شاهنگ آتمزمیسن [آتمازمیسن]
 صاری طونلو سلجان خاتون اشارت ایدر کورمنمیسن
 سنی دوه یوزندن زبون اولور دیدیلر بلزمیسن
 صاری طونلو سلجان خاتون کوشکدن بقاره [باقار]
 کسنه [کیمه] بقر [باقسه] عشقله اوده یهار
 صاری طونلو قیز عشقنه بر هو دیدی .

قان طورالی او رو طوردى ایدر : مره بن بو دوهنک بورنه یاپشحق اول قیز
 سوزله [سوزیله] یاپشتدی دیرلر یارین اغوز ایله خبر واره دوه النه قالمشدى
 قیز قورتردی دیلر. مرە قوجه قوزم چالوک اوکك منی یرادان قادر تکریه «تکریه»
 صنندم بز [بر] بفراوند دونه ینمی انشام الله بونک دخی باشن کسیم دیدی .

یکنتری قان طورالی [قان طورالی بی] اوکب صویلش کوردم خانم نه صویلش :

قاپ قیالر باشنده یوا «یووا» طوت
 قادر اولو تکریه یقین اوچان
 مانجلنی اغر طاشدن غزلا دایوب قى ایستان
 ادی [آری] کولك اوردوکین [اوردکین] شاقیوب الان

— قیا اویکه دیب یوررکن طرنوب اوزن — (۰)

قارنخنی آج اولسە فالقوب اوچان
جەلە قوشلە سلطانى چال قره قوش
قادىلە صقسىغانە کندوزین شاقدرمى

الب يكتلر قريش كونى قرىمندن قيررمى « قايىررمى »

[ديدلر] .

صارى طونلى سلجان خاتون كوشكىن بقار
كە بقسە عشقەلە اوده يقار

صارى طونلى قىز عشقەنە بر هو دىدى .

قان طورالى ادى كوركلى محمدە صلوات كتوردى دوهىه بىزىمە اوردى دوهى
باخردى . بىزىمە اوردى دوهىاينى اوزرىنە طورىمىدى يقلدى . بصوب اكىيردىن
بوغىزلىدى ارقاسىندن اكى قايش چىردى . تكۈرك اوكتە بىرقدى ايدر : اقىزجلرلەك
[اقىنجىلرلەك] ترکشى باغى اوزىنكوسى قايشى اوزلۇر دىكىمكە دېكىمكە كىرك اوئوردىدى .
تکور ايدر : والله بويكىدى كۆزم كوردى كۆكلەم سودى دىدى . قرقىرده
اوتابق دىكىردى قرقىرده قىزىل الاكىركى دىكىردى .

قان طورالىلە قزى كتوروپ كردكە قويىدىلر

اوزان كىلدى يلتە (۱) چالدى

اغوز يكىدىنك اوبيكىنى قاپاردى [قاباردى] قىلغىن چىقردى يرى چالدى گىتنى .
ايتدىكىم ير كېي كرتلاين طوپرق كېي صاورلىن قىلغىمە طوغراين اوخمه سانجلىن
اوغلۇ غناسون طوغرسەاون كونەوارمسون بىك بىامك قادىن انامك يوزىن كورمدىن
بو كىركە كىردىم دىدى .

ايونى چوزدى قىتابن بوزلىنى قره قوجن كشتى . دون قاندى كوچدى .
يدى كون يدى بىجە « كېجە » يورتى . اغوزك سرحدىنە چىدى چادر دىكى .
قان طورالى ايدر :

ھى قرق اشوم قرق يولداشم

قربان اولسۇن سزە منم باشم

حق تعالیٰ يول ويردى واردم اول اوچ جانورى اولدردم صارى طونلى ساجان
خاتونى الدم كلدم خبر ايلك ببام مكا قرشو كلسون ديدى .

قان طورالى بقدى كوردى بو قوندغى يرده قوغى قشلارى « قوشلى » طرنالر
« طورنالر » طراجلر ككلڭلر اوچرلر . صوق صوق صولر . چايرلر . چمنلر .
ساجان خاتون بويرى كوركلو كوردى بكندى .

دوشدلر عشرتە مشغول اولدىلر يدىلر ايچدىلر .

اول زماندە اغوز يكتلنە نە قضا كلسه اينخدون كلوردى .

قان طورالىنىڭ اينخوسى كلدى او يودى . او يوركىن قىز ايدر : منم محىلم چوقدر تاكاه
الغارلە كلسون طوتوبن يكىدم اولدرمسونلر انجە يوزلى من كافى « كلينى » طوب ائام
انام ايونە ايلتمسونلر ديدى . قان طورالىنىڭ اتى ايجون [ايجىن] طوتدى يكىدردى
كىندۇ دىخى ايجىن طوتدى كىندى سكوسناله الدى بريوكس كىچىدى كوزلدى .
مكىر خانم تکور پېشيان اولدى . اوچ جانور اولدىرى كىچون بر قىزجىزمى الدى
كىتدى ديدى . ايجىن قره طونلى كوك دمورلى التى يوز كافر سىجدى . كىجە كىندىز
يورتىلر ناكاھندىن يتدىلر .

قىز حاضر ايدى . بقدى كوردى . ايلغار يتدى قان طورالىنىڭ اوزرنە كلدى .
صوپىش كورەم خانم نە صوپىش ايدر :

غافل اولمه قره باشك قالدار يكت

اله قىيمە كوركلو كوزك اچغل يكت

قارولر كىدەن اغ اللرڭ بىتلەمدىن

اغ التون [آلتىك] قره يرە دېلىدەن

غافلله كوركلو باشك كىسلمەدىن

الجه قانك ير يوزىتە دو كىدىن

ياغى يىتدى دشمن ايردى

نە ياتورسەن قالقل (يكت)

قاپ قىالر اوينامدىن ير او بىلدى

قرى بىكلر اولدىن ايل بوشالدى

قرجىشوبن اوغرشوبن طاغدن ايندى

يصادون اوزروكه يني يتدى
يتاچق يرمى بولدك يورتى بولدك نولدى سكا
ديو چاغردى .

قان طورالى سرمددى [سرمىدى] اوياندى اورو طوردى ايدر : نه سويلىسن
كوركىم ديدى .

ايدر : يكىدم اوزركە ينى كلدى . اوبارمق بىندن صواش بزه هنر كوسترك
سندن ديدى .

قان طورالى كوزين اچدى قاقلرن قالدردى كوردى كلن «كلين» آت اوزرنده
كىنىش سكوسى الندە .

ير [بر] اوپىدى ايدر : آمنا وصدقا مقصودمن حق تعالى در كاهنده حاصل اولىدى
ديوب ارى صودن ابىست الدى اغ التى يره قودى اكى ركىت نماز قىدى :
اتنه بىندى ادى كوركىلو محمدە صلوات كتوردى . قره طونلو كافره آت صالحى
قرشو واردى .

سلجان خاتون آت اويناندى قان طورالى نك اوكتە بىجدى .
قان طورالى ايدر : كوركىم قىنده كىدرىسن ديدى .

ايدر : بىكىت باش اسن اولسە يورك [بورك] بولنزمى اولور بوكلن كافر
چوق كافردر صواشىم دوكشم اوئىز اولسۇن ددى [درى — دىرى] قلاىنۇز
اودايە كلسۇن ديدى .

بورادە سلجان خاتون ات صالحى قريىن بىسى قىانك قوومدى امان دىنى
اولدرمىدى ايلە صاندى كيم ينى بىسىدى قلبحك [قلجنك — قىلىجىنك] بالچنى قان
اودايە كلدى . قان طورالى [قان طورالى بى] بولنيدى .
اول محلدە قان طورالىنىك بىاسى اناسى چيقە كلدى .

كوردىلركم بوكلن [كلين] كشىنىڭ قىلغى نك بالچنى قانلو اوغلۇ كورنۇز . خېر
صوردلر كورمۇم نېھ سوردلر .

اناسى ايدر :

اتام [انام] كشى قىزم كشى
اله طكىھ ير كدن طورى كلدك

اوغلی [اوغلی] طو تر دو کمی
غافله کورکلو باشن کس در دکمی
قادین انا بک ببا دیو بوز لند کمی
سن کلور سن بربکوم [بکم] کور غز بغرم ینار
اغن دلدن بر قاج کله خبر مکا
قره باشم قربان او لسو نکلین سکا

(دیدی) .

قیز بلدی کم قین انسی قین انسی در . قاجیله اشارت قیوب او ده یه
[اووه یه] دوشک نهیرده اینز قریشون [قاریشور] توز وارسه و نهیرده قرغه قوز غون
اوینارسه انده استیلوم دیدی .

اتنه مهموز اور دی بر یو کسک یره چقدی کوز لدی کور دی کم بر دره نک ای چنده توز
کاه دریلور کاه طاغلور . او زرینه کلدی کور دی کم قان طورالینک اتی او خلامشلر
کوز نک پاغن او خشامشلر [او خلامشلر] یوزینی قان بوریش طور من قان سیلر .
کافر لر او شر . قیلجن یالین ایلر کافری او کنه قاتوب قوار .

سلجان خاتون بونی بویله کور دی ایچنه او دشی . بربولک قازه شاهین کرمش
کبی کافره آت صالدی برا وجندن قروب کافری اول برا وجنه چقدی .
قان طورالی بقدی کور دی کم بر کسنه یاغی [یاغی یی] او کنه قاتمش قوار سلجان
ایدو کن بلدی قاقدی . بوراده صویلش کوردم خانم نه صویلش ایدر :

قلقو بی یرندن طورن

یکت نه یکت سن

یلیسی قره قاضیلیق اته بین

یکت نه یکت سن

غافل لو جه باشد لر کس

دستور سز جه منم یاغمه کیرن

یکت نه یکت سن

دستور سز جه یاغیه کرمک

بزم ایله عیب اولور
 مسراه یوری طوغان قوش اولوبن اوچانی.
 صقالکله بوغاز کدن طوتاینی
 غافللو جه سنک باشک من کسانینی
 الجه قانک یریوزنه توکینی
 قره باشک ترکیه اصاینی
 مسراه قضاسی یتمش
 یکت نه یکت سن
 قایده دونکل دیدی .

سلجان خاتون بوداده صویلش کوردم خاتم نه صویلش ایدر =

هی یکیدم بک یکیدم
 قیتبانلر [قیتبانده] (قزل دوه زر)
 طورمندن دوزمی اولور
 قره قوجده قاضلق آتلر
 قولچن [قولونخن] دبرمی اولور
 اغا یله اغجه قیون
 قوزیخن سوسرمی اولور
 الپ یکتلر بک یکتلر
 کورکلوسنه قیارمی اولور

یکیدم بک یکیدم بوياغنک براوجن [اوچی] مکا براوچی سکا دیدی .
 قان طورالی بلدوکم بوياغی [یاغی یی] بصویا « باصوبن » طاغیدن سلجان خاتوندر .
 بر طرقه دخی کندو کردی قیچع طرتوب یوردی کافرباشین کسدى یاغی بصلدی دشمن صندی .
 سلجان خاتون قان طورالی [طورالی یی] آت اردنە الدی چقدی .

کیدرک قان طورالینک فکرنە بوکلديکم :
 قالقوچی سلجان خاتون طوردو غکدە
 یلیسی قره قاضلق آتوک پیند ککدە
 بیامک اغ بان ایشکنە دوشدو ککدە

اغوزك اله کوزلي قزى کانى بىلدىقدە [بوبلاقدە]
 هرکشى سوزىن سوپلاكده
 سن اوراده طوراسن اوکيا سن [اوکونەسن]
 قان طورالى زبون اولدى
 آت اردنه الدم چقدم دېھسەن
 کۈزم دوندى کۈڭ كىتدى
 اولدررم سنى

دېدى .

سلیجان خاتون حال نيدوکىن بىلوب صوپلىش کورەلم خامن نە صوپلىش اىدر :
 بىك يېكتىرى

اوکىرسە ار اوکىسون اصلاحاندر
 اوکىنمكىڭ عورتلاره بېتائىندر
 اوکىنمكە عورت ار اولماز
 الە يورغان ايجىنە سىنكە طولشىمادم
 طتلۇ دماغ طتوبىنى صورمىشىم [صوروشىم]
 ال دواغمىنى سوپاشىم
 تىز سپودك تىز اوصدىك
 قوات اوغلۇ قوات
 قادر الله بلورمىن سكا
 مۇنسىم يارم قىيمە مكا

دېدى .

قان طورالى اىدر : يوق البىندە اولدرسم گۈڭىدە دېدى .

قىزقاقدى اىدر : مىرە قوات اوغلۇ قوات من اساغە قولپە ياپشورم سن يوقارى
 قولپە ياپشورسەن مىرە قوات اوغلۇ اوخىكلەمى قىلچىكلەمى كىل بروسوپىلشىم دېدى . آتن دېدى
 بىر يوکىك يرە چىدى صدقىدن طقسان اوخىن يرە دوکىي اكى اوخىك دە مىرنى
 چىرىدى بىرين كىزلىدى . بىرين الله الدى دەرنىلو اوخلە آتماغە قىامدى . اىدر : يېكتىرىتىلىك
 ات اوخىكى .

قان طورالى ايدر : قىزلىك يولي اولدر [اولدر] اولسن آت ديدى .
قىزبراوخله قان طورالى [قان طورالى يه] اتدى شويمەكم باشندە اولن بتاباغنى ايندى .
اپلرو كېب سلجان خاتونى قوجقلىپ بارشمىلر سورشمىلر .

قان طورالى صوپىش كورەلم خانم نه صوپىش ايدر :
يلاپ يلاپ يلاپين انجه طونم
— ير بصمىوب يوزىن - (*)

قار اوزرىت قان طممىش كېي قىزلىك ياكا قلم
قوشەبادىدار انغۇزلۇم

قلم جى لر چالدىنى قره قاشلم
قورمىسى قرق طوتىم قره صاچلم
اصلان اورۇغى سلطان قزى

اولدرمكە سى قيارىدم
اوژ جانە قيام

من ساڭكە قىيم
من سىنى صاردم

دیدى .

سلجان خاتون دىخى بورادە صوپىش كورەلم خانم نه صوپىش ايدر :

قلقو بىي يرمدن طورر ايدم

يلىسى قره قاصلق اتومە بئاردم

بىامك اغ بان اوندىن چقاردم

ارقو بىلى الله طاغى اولىدەم

الله كىك صقن [صقن] كىك قوارايىدم

طرياندە [طرتاندە] براوخله ئىلردم [نيلردم]

دەرسىز اوخلە يكت سىنى صارايىدم

اولدرمكە يكىدم من سى قيارىدم

دیدى .

اراغندن طتون يقييتدن کاشدلر کزلو يقاطتون ييلشدلر طبلو دماغ ويروبن صورشدلر اغ بوز اتلر بینوبن يورتشدلر بك باپاسى يانه ايرشدلر .
باپاسى اوغلنجوغۇن كوردى الله شىكىلر ايلىدی اوغلىلە كىينىلە قالكى قوجە أغوزە كردى . كوك الا كوركلو جىنە چادر دكدى اتىن ايفردن بىرا قيوندن قوج قىردى دكۈن ايتىدی قالن اغوز بىكلىرىن اغىلدى .
التونجە كونلەن دكوب قان طورالى كىردىكە كىروب مىدانە مقصودنە ايرشدى . ددم قورقوت كلوب شادلىق چالدى بوى بويىلدى صوى سوپىلدى غازى ارنلر باشنى نە كلدو كىن سوپىلدى .

امدى قىي ديدكم بك ارنلر دنيا منم دينلر اجل الدى يركزلىدى فانى دنيا كە قالدى كەملى كىدملى دنيا سوک اوچى اولمالى [اولوملى] دنيا . اجل كلدو كندە ارى ياماندىن ايرمسون قادر سى ناصىدە محتاج ايمتسون الله ويرن اميدك اوزلمسون .
اغ التوكىدە بش كله دعا قىلاق قبول اولسون امين دينلر دىذار كورسون يېشىدرسون دورشىرسون كناھەكزى ادى كوركلو محمد مصطفىيە بىشىلسون .

خانم ھى قاضى لق قوجە اوغلى يىكىنك بونى [بونى] بىيان ايدر .

خانم ھى قامغان اوغلى خان بايندر يريىندن طورمىشدى قرمىزىك اوزرەن آغ
بان ايون دەكشىدى الله سىوان كوك يوزنە استمىشدى [اشتىمىشدى] بىك يerde اىپك
حالىجەسى دوشىمىشدى اىچ اغوز بىكلىرى صحبتە دىرىلىشدى يېھ اىچىمە ايدى .

قاصلق قوجە دىرلەدى بركىنى وار ايدى بايندر خانك وزىرى ايدى . شرابك
اىسى [اىتىسى] باشنى چىدى قا دىزك اوزرىنە چو كدى . بايندرخانىن اقىن دىلدى .
بايندر خان دستور ويردى نزەيە دىرسك وار ديدى .

قاصلق قوجە ايش كورمىش ايش [ايش] يارد آدم ايدى . يرار قوجەلىرىن يانته
جع ايلىدی يادىفي يراغىلە يولە كردى . چوق طاغلە درە دې چىدى . كونلەرde بىر
كۈن دىزىمىد قىلمەسنى كەلدى قرمىز كنانىنە ايدى اكا ايروبن قوندلار .

اول قلعه‌نک بر تکوری وار ایدی ادینه ارشون او غلی دیرک تکور دیرلردى
اول کافرک التشن ارشون قامتی واردی التشن بطان [بطمان] کرز صالردی قتی حکم
یای چکردى .

فاضلق قوجه قلعيه يندو كنلين جنکه باشلدي .

پس اول تکور قلعيه دن طاشره چقى . میدانه کردى . ارديليدى .

فاضلق قوجه انى کوردکنلين يل کي يتدى يلم کي ياشدی کافرک اکسینه بى
قىلچ اوردى ذره قدر کسىدەمدى .

نوبت کافره دكى . اول التشن بقان کورزله فاضلق قوجه يه دېرھ طوتپ چالدى .

يالان دنيا باشنه طار اولدى . ددک کي قان شورلدى .

فاضلق قوجه [قوجى] قارملىب طوتپ قلعيه قويىدىلر .

يكتلى طورمىب قاچدلر .

فاضلق قوجه تمام اون التي ييل حصارده طتساق اولدى .

صکره امن ديرلردى بركشى التي کرھ واروب حصارى اليمى .

مکرخانم فاضلق قوجه طتساق اولدۇغۇ وقت براوغلاڭىخنى واردى برياشنده يىدىم
اون بشن ياشنە کردى يكت اولدى . بباين اولدى بيلوردى . يصاغ ايلشىلدى
طتساق اولدۇغۇ اوغلاڭىن ساقلىرىدى .

اول او علانك ادنه يكىنك ديرلردى .

کونلرده بر کون يكىنك او تورب بىكلر ايله صحبت ايدرکن قره کونه او غلی بداعىلە
او زىشمدى بىرىئە سوز اتشدلر .

بوداق ايدر : بوندە لاف او روب نىدرسن چونکە اردىلوسىن واروب بباکى
قورتىرىكانه [قورترسکا = قورتارسکە = قورتارسەکە = قورترسەنە] اون يالدر
طتساق در دىدى .

يكىنك بوخرى ايشدجىك يوركى اوينادى قره بغرى صارصلدى . قالىدى بائىندر
خانك نظرنە واردى يوز يرە قودى ايدر :

الان صباح سپا يرده دېكىنلە ئاغ بان اولى اطلسلە يايلىنده کوك صيوانلى تولە تولە
چكىنلە شەباز اتلى چاغرۇن داد ويرنە يرلە (*) چاوشلى ياغ توكلنده بول نعمتلو
قللش يكت ارخلىسى بزه مسکىن او مودى ترکستانك دركى تولوقوشك ياورسى امت

صوينك اصلانى قره جنگ قيلاني دولتلخان مددمكا لشکر وير مني ببام طتساق اولدغى قلعيه كوندر ديدى .

بايندرخان بويوردى : يكرمى دورت سانجق بى كلسون ديدى .

اول دمور دروندنه بى اولن قرغوسكوا او جنده اربوگردن غريمى يتدوكتنده كيمسن ديو صورمين قيان سلچك او غلى دلى طونداز سنكله به « بىله » وارسون ديدى . ايفر كوزلر (۰) يوزدورن الى يدى قلعه نك كيلدن الن ايلاك قوجه او غلى دولك اورن به وارسون ديدى .

قوشه برجدن تاين اوقي اكتئين بغرنجى او غلى ايلالمش سنكله به وارسون ديدى . اوچ كره ينى كورمسه قان اغلىن طوغسون او غلى رستم به وارسون ديدى . ازدهار اعنندن ادم الن دلو اورن به وارسون .

يرك براوجدن براوجنه ينم دين صوغان صارى به وارسون .

سايلقله اوغوز ارنلى دوكىسىه اولىز . بايندرخان يكرمى دورت بهادر سنجاق بىكى يكتله يولداشلە بىله قوشدى .

بىكلر جمع اولوب يراقلىرىن كوردلر « كوردىلر »

مكى اول كىجه يكىنك دوش كوردى دوشن يولداشلىرىنە صويفلى . كورمۇ خام نە سويفلى ايىدە :

بىكلر غافللو جه قره باشم كوزم اينخوده ايكن دوش كوردى آله كوزم آجوبن دنيا كوردم آغ بوز اتلر چاپدرر الين لر (؟) [الپلر] كوردم آغ اشقلى الپلى ياتە [يانە] صالحەم آغ سقللۇ دده قوروقوتدىن اوكت الدم الە ياتن قره طاغلىرى اشدەم ايلىرو ياتان قره دكىزە كىردم كمى يابوب كومىكم چىردم يلكىن قوردم ايلىرو ياتن دكىزى دلدم كچىدم اوتكى قره طاغڭى بريانىدە التى [آلنى] باشى بالقر بار كوردم . قالقۇنى يرمدن ارو طوردم قرغودللو اوز سكۈمى قاتىدم (؟) [قاپىدم] قرشولىي اوول ارە واردوم قرشوسىندن اوول ارى صنختۇم وقت دكىدم (؟) [قىنى دوكىدم] كوز او جىلە اوول ارە باقدم دايىم امن ايش . انى بلدم دوندم اوول ارى سلام ويردم اغوز الارنە [ايلىرنە] كيمسن ديدم . قابقلون قالدرىپ يوزومە بىدى او غلى يكىنك قىدە كىدرىسن ديدى سويفلى . من ايتىدم دىزمىد قلمەسە كىدەرم ببام اندە طتساق ايش ديدم . بورادە طايم مەكا سويفلى ايىدە :

یشومکده ییل یمزردی یدی اورغونم
یکی [یدی] [بایرک] [بایرک] قوردنه بکزردی یکتلرم
یدی کشیله قرولدی منم یايم
قابن طالی یلکومدن صوم التولو منم اوخم
ییل اسدی یغمور یندی یوکی قوبیدی
یدی قاتله واردم
اول قلعه یی المادم کرو دوندم
مندن دخی ار قوییاسن [قوییهسن]
یکتلکوم [یکنک] دون

یدی . یکنک [یکنک] دوشنده طایسه صویلشن ایدر :

قلقویی یرکدن طور دغکده
اله کوزلو بلک یکتلى یانکه صالحداك
ادی بللو بکلرله سن یورتمادک
بن اچه لو علوفه جيلر یولداش اندک
انوکچون اول قلعه [قلعه یی] سن المادوک
یدیش . یکنک کنه ایدر :

کسہ کسہ ییکه یخنی یخنی
کسر کونده سر چشمہ یوکروک یخنی
دایم کلدوکنده طور سه دولت یخنی
بلدوکن او تمسه عقل یخنی
قریندن دونگسے قاجسہ ارلک یخنی
یدی .

بو دوشنی یکنک یولداشلره حکایت ایلدى .
مکر طایسی امن اول اراده یهین ایدی .
جلمه بکلرله یولداش او لوب کتدیلر تا کدز مرد قلعه سه یتدلر [چون الوب کتدلر] .
قوندلر .

چونکه کافرلر بونلاری کوردیلر ارشون اوغلى دیرك تکوره خبر ویردیلر .
اول ملعون دخى قلعدن طاشى [طاشره] کلوب بونلره مقابل اولدى . اردالدى
« دیله‌دى » .

قیان سلجىك اوغلى دلى طونداز يرندن طورى كىدى التىش طوتام سور جداسن
قولتىق قىرب اول کافرى قوشۇسندن سوسم دىدى سوسمدى .
کافر تکور قارملىپ ضرب ايتدى سکوسن چىكدى اللەنىڭدى اول التىش بىمان
کورز ايلە طوندارى دېرە طوتب چالدى . كىك دىني باشنه طار اولدى قاصلق انن
دوندردى قايدە دوندى بلز .

دولك اورن التي بىلو چوماغىلە ات دېبوب کلوب يوقارىدىن اشغە کافرى قى او ردى
آلمىدى

تکور قارملىپ اللەنىڭ چوماغۇن آلدى . اى [آنى] دخى كىز ايلە او ردى .
اول دخى قاصلق انن دوندردى قايدە دوندى .
خانم يكىمى دىرت سنجاق بىكى تکور اللە زيون [زبون] اولدى .
پس قاصلق قوجه اوغلى يكىنك تازە يكت چاك يرادن اللەھە صەندى بىزوال
معبودى او كىدى ايدر :

يوجەلردىن يوجەسن
كىسە بىلمىز يېھىسن
عنىز تىنگرى
انادن طوغىمدەك

سن آتەن « آتادن » او لمىدەك
كىسە رىزقنى يەدوك
كىسە يە كوج ايتەك
قو يىرده احدىن
الله صەدىسىن
ادمه سن تاج او ردەك
شىطانە لەنت قىلەك

بر صوچدن او تورى
در کاهدن [در کاهکدن] سوردى
نمود کوكه او خ اتدى
قرنى يارق بالنى قرشو طوتىك
- اولولنگى حدك - [اولولقدە حدك يوق]
سنک بويك قدك يوق
يا جسمله جدك يق
اور دغۇن اولالىيان [اولالىيان] اولو تكرى
بصدوغۇن بلورتىمۇن بلىوتىكري
كوتر دوکن كركە يتورن كو دكلو تكرى
قادوغۇن قەر ايدين قەھار تكرى
برلکوكه صقندىم [صفندىم] چلايم [چلايم] قادر تكرى
مدد سىدىن
قره طونلو كافره آت دېرم
ايىشدى [ايىشمى] = [ايىشى] سن او كار
ديدى . هان آت صالحى ييل كېيىتىدى يلىم كېي يايپىشدى .
كافرلۇ چكتە بر قىلىج اوردى كىمنى كېمنى طوغزادى التي بىر مۇق دركلىكى زخم
يرشدىرى . قره قانى شورلادى قره صغرى صوقانى طلوقان اولادى قره ياشى [باشى]
بوكلدى بوكلو اولادى هان دوندى قلعىه قاچدى .
يىنك اردىدىن يىتىدى حصار قپوسنە كرمىشكىن قره پولات او ز قلىجه [قلىجه]
اكسسە ايلە چالدى كم باشى طوب كېي يېر دوشدى .
اندىن يىنك اتن دوندردى لىشىرە كلدى .
طساق اولن قاصلق قوجە صالح ويرمىشلر چقوب كلدى هاي بىكىتلار كافرى
گىم اولدردى ذيو صوپىش كورەلم خاتىم نە صوپىش ايدى :
قىتابنىڭ مايمەسىنی بوكلو قودم
زەمىدر مايمەمىدر انى بىلسىم

قره ايلوم قيوتى يوكلو قودم
 قوجيدر قيونمىدرانى بىلسىم
 الە كوزلۇ كوركلاو حلام يوكلو قودم
 ارکكەمىدر قىزمىدر انى بىلسىم
 مەركە بىك يېكتىر خېر مەكا
 ترادانىك عاشقەتە

دہلی۔

يكلنك [يکنک] بوراده صویلش کوردم خانم نه صویلش ایدر:
قیباڭلۇ ما يەسىنى
يوكلو قودك نز اولدى
قرە اېلىلو قيونىڭى
يوكلى فودك قوج اولدى
الله كوزلۇ كوركلو حلالك
يوكلو قودك اصلاح اولدى

دہلی •

یکنک بیاسیله کورشدى . الدن [آندن] قالن « قالان » بکلر کورشدى .
پس بر اغودن [اغوردن] بکلر حصاره يوريش اتديلر يغمالديلر
بیاسیله يکنک كزلو يقاوطىن ييلشىلر اكى حسرت بىرىينه بولشىلر ايسوزىزك
[يرك] قوردى كې اوشىدلر . تكريه « تكىريه » شكرلر قىدلر .
قلعەنك كليسا سن يقوب يرنە مسجد يابىدلر . عزىز تكىي ادنه قودە [قودە = خطە] اوقدىلر

قوشك الله قاتى قاشك ارسنى قىزك كوجكى طقوزلامه چراغاب چوقه بايندرخانه بېجىك [پنجىك] چىردىز. باقى سن غازى لره بىخش اتىلار. دوندىز او لۇرنە كىلىدىلار. ددم قورقۇت كلوپن بوى بويىلدى صوى صوپىلدى بو اعوز تامە يىكىنك او لۇسون دىدى .

کسلمسون اغ سقللو بیاک یری اوچق اولسون اغ برچکلو انلاک یری بهشت اولسون
آخر صوک اری ایامندن ایرمسون اغ التوکده بش کله دعا قلداک [قلدق = قلدق]
قبول اولسون کناهکزی ادی کورکلو محمد مصطفا یوزی صویته باغشلسوون .

خانم هی بساط دپه کوزی اولدردکی توبی [بوینی] بیان ایدر .

خانم هی مکر خانم برکون اغوز او توررکن اوستنه بنی [ینی] کلدی دون
ایچنده اورکدی کوجدی .

تقوب کیدرکن اروز قوجهنک او غلغنجنی دوشمش . بر اصلاح بولب کوترش
بسشم .

اغوز کنه آیامله [آیامله] کلوب یوردنه قوندی .

اغوز خانک ایلقجسی «ایلق جیسی» کلوب خبر کتیردی ایدر : خانم سازدن
برا اصلاح چقر ات [اون] اورر اپول اپول یوریشی ادم کبی ات بصوبن قان سموره .
اروز ایدر : خانم اورکدکنر [اورکدکنر] وقین دوشمنم او غلغنجنم در بلکه دیدی
بکلر بندیلر اصلاح یتاغی اور رینه کلبدیلر اصلاحی قالدرب او غلانی طوئدلر .

اروز او غلانی الوب ایونه کتوردی . شادیلق اندیلر یه ایچمه اولدی .

اما او غلانی نقدر کتوردلرسه طورمدى کرو اصلاح یتاغنه واردی .

کرو طوب کاتوردلر . ددم قورقود کلدی ایدر : او غلامن سن انسانسن حیوانله
صاحب اولمغل کل یخشی آت ین یخشی یکتاریله [یکتارله] اش یورت دیدی .
اولو قرداشت آدی قیان سلیجکدر سنک ادک بساط اولسون ادک من ویردم یاشوکی
الله ویرسون دیدی .

اغوز برکون بیلایه کوجدی . اروزک برچوبانی واردی . ادنه قوکور قوجه
صاری چوبان دیرلردی . اغوزک او کنجه بوندن اوّل کمسمه کوچزدی او زون بکار
دیگله مشهود بر بیکار واردی اول بکاره پریلر قونمشدی نکاهندن قیون اورکدی
چوبان ارجکه قادنی ایلو واردی کوردی کم پری قیزلری قفات قفاده بغلامشلر او چرلم .

چوبان کېنگى اوزرلۇنە آتدى بىرى قىزىنىڭ بىنى طوتى طبىع ايدوب درحال جاع ايدى . قيون اوركىكە باشلىدى چوبان قىزىنىك [قيونك] اوكتە سکرتدى بىرى قىزى قات اوروب اوچدى ايدر : چوبان يىيل تام اولىجق مندە اماشىك وار كل ال دىدى . اما اغوزك باشنى زوال كتوردى دىدى .

چوبانك اىچنه قورخو دشدى اما قىزك دردىن بىكزى صارىدى . زمانلە اغوز كنه سىلايە كوجدى چوبان كنه بوكارە كلدى كنه قيون اوركدى . چوبان ايلرو واردى كوردىكىم بىغانق ياتور يلدز [يلدز] يلدز يلدز . پىرى قىزى كلدى ايدر : چوبان اماشىك كل ال اما اغوزك باشنى زوال كتوردى دىدى .

چوبان بويغاينى [يغانى] كورجىك عبرت الدى كرو دوندى سپان طاشنە طوتى . اوردقىچە بىودى . چوبان يغانى قودى قاچدى قيون اردنه دوشدى .

مكىر اولدم بايندرخان بىكلريله سيرانە يتشىلدى بوبىكارك اوزرلۇنە كلدىلر كوردىلر كم بىرغىت نسنه ياتور باشى كوتى بلورسىز . چوره الديلار اىتدى [اىتدى] بىركىت بونى دېدى دېدكە بىودى . برقاچ يكىت دخى ايندىلر دېدلر دېدكەرنجە بىودى . اروز قوجه دخى اينوب دېلرى [دېدى] مەممۇزى طوقىدى بويغانق يارلەى اىچىندىن براوغلان چىدى . كودەسى ادم دېسندە بىرگۈزى وار . ارزوڭ الدى بواوغلانى اتا كنه صاردى . ايدر : خانم مۇنى مكا ويرك اوغلۇم بساطلە بشىليان [بىسلەين] دىدى . بايندرخان سنك اولسۇن دىدى .

اروز دې كۈزى الدى ايونە كتوردى بىودى [بىوردى] بىردا يە كلدى ابىجىكى اغزىنە ويردى بىصوردى اولانجە سودىن الدى اكى صوردى قانن الدى اوچ سوردى جانن الدى . برقاچ دايە كتوردىلار هلاك آتدى .

كوردىلار اولنۇ . سود ايلە بىسلىام دېدىلر . كوندە برقزان سود يېزدى . بىسلىيلرى بىودى كىزىر اولدى اوغلانچىقلە اوينار اولدى . اوغلانچىقلەك كىمنوك بورۇن كېيىنك قولاغۇن يەكىبىشلىدى الحاصلى اوردى بونك اوچىندىن قىتى اىخىنلىر ماجز قالدىلار آروزە شكایت ايدوب اغلىشدىلر . ازور دې كۈزى دو كدى سو كدى يصادقىلىدى اسلامدى . اخر ايوندن قودى .

دې کوزك پرى انهسى كلوب اوغلنڭ پرماغنە بريوزك چكوردى اوغل سكا اوخ
باتىسىن تنوڭ قىلچ كىمسىز دىدى .

دې کوز اغوزدن چقىدى بريوجه طاغهواردى يول كىسى اد[آد] الدى بويك
حرامى اولدى .

اوزرىئە برقاچ ادم كوندردىلر . اوخ اندرلار باتىدى قىلچ اوردىلىر كىمىدى سکويمە
صانجدىلىر ايلدى . چوبان چولق قالمىدى هېپ يدى اغوزدن دخى ادم يىكە باشلىدى .
اغوز يغلووب اوزرنە واردى .

دې کوز كوروب قاقدى براغانچى يىندىن قوبردى اتوب اللى التىش ادم هلاك
ايلدى . الپلر باشى قزانە ضرب اوردى دنيا باشىنە طار اولدى . قزانڭ قرداشى
قرە كونە دې کوزالىدە زبون اولدى . دوزان اوغلى الپ رستم شىيد اولدى . اوشۇن
قوچە اوغلى كې بەلوان الندە شىيد اولدى . آرۇق جاندىن اكى قىنداشى (?) [قىنداش]
دې کوز الندە هلاك اولدى . دمور طونلى ئاماق الندە هلاك اولدى . بىنى قانلو بىكىز
امن انك الندە زبون اولدى . اغىنلىلۇ اروز قوجىھە « قوجىھە » قان قىصرىدى
« قوصدوردى » اوغلى قيان سلجوك اودى يارلىدى .

اغوز دې کوزە كار قىلىدى اوركىدى قاچدى . دې کوز چۈزب [چۈرۈپ]
اوكنالدى اغوزى صالح ويرمىدى كرو يىنه قوندردى .

الحاصل اغوز يىدى كىرى اوكنالى كرو يىنه كتوردى .
اغوز دې کوز الندە ئام زبون اولدى واردلار دده قورقوقى چىفرىلر انوكە
طانشىلر كلوك كىسىم كسلوم دىدلر .

ددم قورقودى دې کوزە كوندردىلر كىلىدى سلام ويردى ايىر : اوغل دې کوز
اغوز الوكىدە زبون اولدى بوكلدى اياڭك طپراغنە منى صالحىلر سكا كىسىم ويرەم
دىلىر دىدى .

دې کوز ايىر : كوننە التىش ادم ويرك يىكە دىدى .

دده قورقود ايىر : بو وجىھە سن ادم قومىن دوكتىرسن « دوكتىرسين =
توكتىرسك » دىدى . آما كوننە اكى ادم ايلە بشىوز قييون ويرەم دىدى .

دده قورقود بويىلە دېكىچ دې کوز ايىر : خوش اويلە اولسون اوتنىم [وەم]
مكا اكى ادم ويرك يىكوم نېم پىشورسون من يىايىم دىدى .

دده قورقود دوندی اغوزه کلدى ایدر : يوكلو قوجه ايله يپاغلو قوجه [قوجهي] دې كوزه ويروك آشن پيشورسون ديدى . وهم كونده اكى ادم ايله بشيوز قيون استدى ديدى .

بونلر دخى راضى اولدى دورت اوغلۇ اولن بىرىن ويردى اوچى قالدى اوج اولن بىرىن ويروب اكى قالدى اكى اولن بىرىن ويردى بىرى قالدى .

قابق قان ديرلى بركتنى وارايدى اكى اوغلۇ وارايدى براوغلى [اوغلۇ] ويروب بىرى قالمش ايدى كرو نوبت طولانب اکاڭلىشدى .

ناسى فرياد ايدوب اغلىدى زارلۇق ايلدى .

مكر خام اروز اوغلۇ بساط غزايە كتمش ايدى اول محلە كلدى .

قرىجىق ايدر : بساط شمىدى اقين كلدى وارين «وارەين» بولىكى «بولاى كە=اولە كە» مكا براسىر ويريدى «ويەيدى = ويەيدى » اوغلانچىم قورتىridم ديدى . بساط التونلو كوناڭن تكوب او تورر ايكن كوردىيلر كە بىرخاتون كشى كلور . كلدى اىچىرۇ بساطە كردى «كىردى » سلام ويردى اغلىدى ايدر : آوجنە صەمىيان - الوكلو اوئلى اردىيل - (*) تكە يېنۈزىن قى يايلى اىچى اغوزىدە طاش اغوزىدە ادى بللۇ آروز اوغلۇ خام بساط مکامدد ديدى .

بساط ايدر : نەدلرسن « دىلرسن » .

قرىجىق ايدر : يالنجى دنيه يوزنده بىر ار قوبىدى يالىندە اغوز ايلين قوندرىمىدى قره بولاد اوز قىلغىلى كىسىلىنى كىسىلىنى قرغۇ اجدا [جدا] اوينانلىرى ايلدرەمىدى قاين اوخى اتنىلر كار قىلمىدى البىر باشى قزانە بىر ضرب اورىدى قىداشى قره كونە الندە زبون اولدى بىيى قانلۇ بىكىز امن الندە زبون اولدى اغ سقللى بىاك اروزە قان قو صىددى ميدان يوزنده قىداشىك قيان سلچىك اودى صىنى « صىنىدى » جان ويردى قالن اغوز بىكىرىن دخى كىمىنى زبون ايدوب كىمىنى شەيد ايدى يىدى قاتىه اغوزى يىنندى سوردى كىم دىدى كىسىلى كوندە اكى ادم بىش يوز قيون استدى يوكلو قوجه ايله يپاغلو قوجه [قوجهي] اكى خدمتكار ويردلر دورت اوغلۇ اولن بىرىن ويردى اوج اولن بىرىن ويردى اكى اولن بىرىن ويردى اكى اوغلانچىم واردى بىرىن ويردم بىرى قالدى چورلدى نوبت كرومكا كلدى انى دخى استىلر خام مکامدد دىلدى .

بساطك قرانكلو كوزلرى ياشله طولدى . قرنى شىچون سوپلىش كورەم خانم
نه سوپلىش ايىدر :

قرك يرده تكلىش او تاخلىك
او ظالم يقدرى اوله قرداش
يوڭروك اولان اتلروك تاولەسندن
او ظالم سجىدردى اوله قرداش
بىرك [(يسرك)] دوھلرك قطارىندن
او ظالم ايىدى اوله قرداش
شولىكده قودوغىڭ قىونك
او ظالم قىدى اوله قرداش
كونجىملە كتوردىك كلنچۈك
او ظالم سندن ايىدى اوله قرداش
اغ سقللو بىامى
اوغول ديو اغلېتك اوله قرداش
انچە يوزلۇ انامى
(اوغول ديو) سىزلىتك اوله قرداش
قرشويتان قره طاغىم يوكسى قرطاسى
اقنلى كوركلى صويمك طشقۇنى قرداش
كوجلى بىلمقۇتى
قرانكى كوزلرومك ايىنى قرداش
قرداشىدىن ايرلىم

ديو جوق اغلىدی زارلىق قىلدى . اول خاتون كشىه براسىر ويردى واراوغلىكى
فورتار ديدى .

خاتون البى كىلىدی اوغلى يرنە ويردى . هم اوغلاك كىلىدی دىواروزە موشىلىدى .
ارزو سوندى قالن اغوز بىكلىايلە بساطە قرشوكلىدى .
بساط بىاستك الن اوپدى اغلېشىلر يوزلۇشىلر .

قراك

اناسنک ایونه کلدى . اناسى قرشو کلدى او غلنجوغنى قوجدى . بساط
اناسنک الین اوپدى کورشدلر يوزلشدەر .
اغوز بکلىرى ديرلدى يەھلر اچھەمەلر اولدى .
بساط ايدر : بکلر قرداش اغزىنە [اغزىنە = اوغرىنە] دې
کوز ايلە بولشۇرم نە بىوردىسىز دىدى .
قزان بىك بورادە صوپىش كورەم خاتىم تىجە صوپىش ايدر :
قرە اورن قوبىدى دې کوز
عرش () يوزنەدە چوردم ئىيادم . بساط
قرە قىلان قوبىدى دې کوز
غىرە قرە طاغىلرددە چوردم ئىيادم . بساط
قغان اصلاح قوبىدى دې کوز
قلەك « قالڭى = قالىن » سازىلرددە چوردم ئىيادم . بساط
ار اوسلەك يەك اوسلەك
صرەمن قزان تىجە اوپلىاسىن . بساط [(دىدى)]
اغ سقلىلو بىاكى اغلىتمەل
اغ بىچكلى اناكى بوزلىتمەل
(دىدى) .

بساط ايدر : البتىدە واردە .

قزان ايدر : سەن بىلورسەن .

بىاسى اغلىدى ايدر : اوغۇل او جامىم استۇز قومە كرم ايلە وارمە دىدى .
بساط ايدر : يوغ اغ سقا لە عنىز بابا واردە دىدى . اسلامدى يىلکىندىن بىر طوتام
اوخ چىردى بىلە صوقدى قىلەجەن حايىل قوشىنى يايىن قاروسەنە بىر قىدى انكلەن
قوردى « قىويردى » بىاستك اناسنک ئىنى اوپدى حلاللىشدى خوش قالۇك دىدى .
دې کوز اولدۇغى سلاخانە قىاسنە كلدى کوردى دې کوز كونە قرشو ارجاسن
ویرمىش يالكوز . چىكىدى بىلەن بىر اوخ چىردى دې کوزك يغىرىشە بىر اوخ اوردى
اوخ چىمىدى پارەلتىدى . بىر دىخى آندى اول دىخى پارە پارە اولدى .

دې کوز قوجه لره ایتدى بويىڭ سككى «سى نەڭى» بىزى اوشتىرىدى دىدى .
بساط بىر دىخى اتىدى اول دىخى پارهلىدى بىر پارهسى دې کوزك اوكتى دوشىدى .
دې کوز صىحرادى بىقى بساط [بساطى] كوردى الين الله چالدى قاصقاً
كلدى «كولدى» قوجه لره ايدر : اغوزىن يې بىزه طرفىدە قودى [قوزى] كلدى
دېنى بساطى اوكتى قاندى طوتىدە بوغۇزدىن صالحدردى يتاعنه كتوردى اروكتىك
[ادوكتىك] قونجىنە صوقدى ايدر : مىرە قوجه لر اكندو وقتى مۇنى مكا چویرەسز
يىام دىدى . يې اويدى «اوپۇدى» .

بساطك خنچىرى واردى اروكتى [ادوكتى] ياردى ايجىندى چىدى ايدر :
مىرە قوجه نز مۇنك اولۇمى نىندر .

ایتىيلر بىلزىز آتا [اما] كوزىنەن غېرى يىدە ات يوقىر دىدلر .
بساط دې کوزك باشى اوچىنە كىلدى قېاق قالدردى باقدى كوردى كەم كوزى اتىرى .
ايدر : مىرە قوجه لر سوكلىكى (أوجاغە) [أوجاغە] قوک قىسون دىدى .
سوكلىكى اوچاغە بىر قىدىلر قىزدى .

بساط الله الدى ادى كوركىلو محمدە صلوات كتوردى سوكلىكى دې کوزك كوزنە
ايلە باصدى كىم دې کوزك كوزى هلاك اولدى . شوپىلە نۇرمە اوردى هيقدى كەم طاغ
وطاش بانكولىنى [يانقولىنى] .

بساط صىحرادى قيون ايجىنە مغارە يە دشدى .
دې نۆز بلدى كەم بساط مغارە دەدر . مغارەنەن قۇسۇن الوب بىراياغۇن قۇنک بىيانىتە
بىن دىخى بىر يانە قودى ايدر : مىرە قيون باشلىرى ارکىچ بىر كەل كىچ [كىچ] دىدى .
بىر كەلوب كەنلى . هەر بىرينك باشلىرىن صىغىدى «صىغادى»
توفىجىق لر طوتىجىقدەر (دۇلتىم صغار) قوچ كەل كىچ دىدى :

برقوچ يىنەن قالقىدى كەزىنوب سونىدى .
دفع (دۇلتىم صغار) قوچ كەل كىچ دىدى .

ايرمىدى ايجىنە كىرىدى . بساط دې کوزك اوكتى كىلدى .
دې کوزدە بلدى كەم بساط درى ايجىندەدر ايدر : اى صغار قوچ منم نېرەن هلاك
اوجاجۇم بىلەك شوپىلە چىلaim سنى مغارە دىوارنە كەم قورغلۇك مغارە [غارەيى] يەلسون
«ياخلاسون» دىنى .

يۇزدىن

بساط قوچك باشنى دې كوزك الله صوندى دې كوز بويزىندن برك طوتدى
قالدر يحق بىنۇز دريالە التىدە قالدى .

بساط دې كوزك بودى اراسىندن صىرىيوب چىدى .

دې كوز بىنۇزى كوترب يره چالدى ايدر : اوغلان قورتىلدەكى .

بساط ايدر : تىكرم قورتىدى

دې كوز ايدر : مىرە اوغلان ال شول بىرماغاندەكى [بىرماغاندەكى] يوزكى پرماغكە طاق سكا اوخ وقىلىج كار ايلسون
بساط الدى يوزكى پرماغنەكپوردى .

دې كوز ايدر : اوغلان يوزكى الوب طاقدىكى .

بساط ايدر : طقندىم .

دې كوز بساطك اوزرە قودى خنجرلە چالدى كىسى (صاندى) .

(بساط) صىحرادى كىك يرده طوردى . كوردى كىم يوزك كىنه دې كوزكاياغى التىدە ياتور .

دې كوز ايدر : قورتىلدەكى .

بساط ايدر : تىكرم قورتىدى .

دې كوز ايدر : اوغلان شول كىبىدى كوردىكى .

(بساط) ايدر كوردم .

دې كوز ايدر : من خزىنم « خزىنم » وار اول قوجەلر الماسونلار وار مهرلىدى [مهرلە . دىدى]

بساط كىبىد ايجنە كىرىدى كوردى كىم التۇن اچقە يىلۇمش بەقارق كىندۈزىن اوستىدى .

دې كوز كىبىد كېسەن الدى ايدر ؟ كىبىدە كوردىكى .

بساط ايدر ؟ كىردم .

دې كوز ايدر : شوپىلە چالايم كە كىبىلە طارطاغان اوھىسن دىدى .

بساط دىلەنە « دىلەنە » بوكىدىكىم لالە آلا الله محمد رسول الله دىدى هانىم كىبىد يارلادى يىدى يردىن قپۇ اچلىدى . بىرندىن طاشىرە كىلدى .

دې كوز كىبىدە اليڭ سوقدى ايلە قاچدىكىم [صارصادى كىم] كىبىذىر روز براولدى .

دې كوز ايدر : اوغلان قورتىلدەكى .

بساط ایدر : تکرم قورتردی دیدی .

دپه کوز ایدر : سکا او لم یو غیمش . شول مغاره بی کوردگمی .

بساط ایدر : کوردم .

(دپه کوز) ایدر : انده اکی قیلچ وار بری قتلو «قینلو» بری قنسوز «قینسوز» .

اول قنسوز کسر منم باشی وار کتور منم باشی کس دیدی .

بساط مغاره قپونه واردی کوردی بر قنسوز قیلچ طور من اینز چقر .

بساط ایدر : من موکا بی تکلف یا پشمایم دیوب کندو قلجن جخردی طوتدی .

اکی پاره بولدی واردی بر اگاج کتموردی قیلجه طوتدی انى دخى ایکی پاره ایلدی .

پس یانی الله آلدی او خله اول قیلیچ اصلن زنجیری اوردی قیلچ یره دشدی کوملدي .

کندو قلجن قینه صوقدی . بلچاغتدن اول قلجن [قیلچك] برک طوتدی .

کلدی ایدر : مره دپه کوز نجمسن دیدی .

دپه کوز ایدر : مره او غلان دخى او ملدگمی .

بساط ایدر : تکرم قورتردی .

دپه کوز ایدر : سکا او لم یو غیمش دیدی .

چاضر وب دپه کوز صویلش کوردم نه صویلش ایدر :

کوزم کوزم یالکوز کوزم

سن یالکوز کوزله من اغوزى صندر مشدم

اله کوزدن ايردك يكت مني

طللو جاندن ايرسن قادر سنى

ايله كم من چکرم کوز بوکونى «بوگىنى»

ھىچ يكىده ويرمسون قادر تکرى کوز بوکونى

دیدى .

دپه کوز كنه ایدر :

فلاردە (؟) [فلاردە = قلاردە] قوبارده يكت يرك نه يردر قرانکو دون ايجنده

يول از سك او موک نه در قبا علم کوتزن خانکوز كيم قريش كونى او كدين (دېن

الپکوز كيم) اغ سقللو بياڭ ادى نه در الپ ارن اردن ادين باشورىق [ياشورىق]

عىب او لور ادڭ نه در يكت دېكل مكا دیدى .

بساط دې کوزه صویلش کورم خانم نه صویلش :
 فلاردە [قلاردە] قوبارده يرم کون اورتاج قرکو دون ايچره يول از اسم اوم
 « او موم ، الله قياعم [قياعم] کوترن خانم بايندر خان قريش کونى او كدين دن
 الپز سالور اوغلى قزان اتام ادين صورر اولسرك قبا اجاج اتام ادين ديرسک قغان
 اصلاحن منم ادم صوررسک آروز اوغلى بساطدر ديدى .
 دې کوزايىر : امى قىداشلر [قىداشىز] قىيمى مكا ديدى .
 بساط ايىر :

مره قوات اغ سقاللو بىامي اغلتمىش سن
 قرىحق اغ بىكلو انانى بوزلىش سن
 قىرنداشىم قيانى اولدرمىشىن
 اغجە يوزلۇ يىنكى طول ايشىش سن
 الا كوزلۇ بىكلىرىن او كسوز قوشىش سن
 قورمۇم سنى
 قره پولاد اوز قىلىجم طار ئىنجە
 قفالو يوركلو باشك كسىنجە
 الجه قاتك ير يوزىزە تو كىنجە
 قىداشىم قيانك قانىن المىنجە
 قومزم ديدى .

دې کوز دخى بورادە صویلش ايىر :
 قالقۇنى يىمدن طورم ديردم
 قالن انغۇز بىكىرندن عەدم بوزام ديردم
 يكىدىن طوغانن قىرم ديردم
 برگىز ادم اتنە طويىم ديردم
 قالن انغۇز بىكلى او زرمە يغلوپ كله ديردم
 قچوجى صلاخانە قياسە كرم ديردم
 اغىر مانجىلىق طاشن اتام ديردم
 اينوب طاش باشمه دوشىن [دوشىن] او لم ديردم

الا کوزدن ايردك يكت مني
طنو جاندن ايرسون قادر سني

ديدى .

دبه کوز بردخى صوپلش ايدر :

اغ سقللو قوجهلى . چوق اغلتمشم
اغ صقالى قريشى طوتدى اولا . کوزم سنى
اغ برچكلو قريجقلرى . چوق اغلتمشم
کوزى ياشى طوتدى اولا . کوزم سنى
پكاغى [يكاغى] قاردمش يكتتجكلرى . چوق يئشم
يكتتكلىرى طوتدى اولا . کوزم سنى
الجوکزى قالى قزجغزلى . چوق يئشم
قارشجولرى طوتدى اولا . کوزم سنى
ايله كم چكرم من کوز بکونى
ھەج يكىدە ويرمسون قادر تکرى کوز بوكنى
کوزم کوزم اي کوزم يالکوز کوزم

ديدى .

بساط قاقيب يرندن طورى كلدى بفرا كېي دبه کوزى دزى او زرينە چوکىدى
دبه کوزك كندوقلىجىله بويىنى اوردى . دلدى ياي كريشن طاقدى سورىي مغارمه
قپوسنه كلدى .

بوكلى [يوكلى] قوجه ايله يپااغلو قوجه [قوجەيى] اغوزه موشتىجي کوندردى .
اغ بوز اتلر بىنوبن يورىشىديلر . قالن اغوز اللرنە خبر كلدى . ات اغزل لو اروز قوجه
اوەچار كلدى اناسنه بساطك سونج ويردى موشتىق اوغلك دبه کوزى دېلدى ديدى
قالن اغوز بىكلرى يىدلر صلاحانە قىاسنه كلدىلر دبه کوزك باشنى اورتىيە كتوردىلر .
ددم قورقود كلوپن شادلىق چالدى غازى ارنلار باشنه كلدى كن ايدى ديردى [ويردى]
هم بساط [بساطە] اللىش [القيش] ويردى :
قره طاغە ايندو كىدە [ايندو كىدە] ايشت [آشوت] ويرسون

قانلو قانلو صولردن کیچت [کچوت] ویرسون

[دیدی)] .

ارلکله قرداشک قانن الدك

قانلن اغوز بکلرن [بکلرین] بوکدن قوزتردك

قادر الله يوزك اغ ایتسون : بساط

دیدی .

اوم وقتی کلدوکنده ارى ایماندن ایرسون کناھلری ادى کورکلو محمد مصطفایه
بغشلسون .

خانمھی بکل [بکل] اوغلى امرانڭ «امرمازك» بويىي بيان ايدر

قامغان اوغلى خان بايندر يرندن طورمشدى اغ بان ايونى قره يرك او زرنە دکدرمشدى.
الاصيون كوك يوزىئەاستمشدى [اشتمشدى] بيك يرده اىپك خالىجەسى دوشتمشدى .
ايچ اغوز طاش اغوز بکلرى يتقان او لمشيدى
طقوز تومن كرجستانڭ خراجى كلدى برات برقلېچ برجوماق كتوردىلر .
بايندرخان قى سخت اولدى .

ددم قورقۇد كلدى شادلىق چالدى خانم نىھ سخت اولورسۇ دیدى
ايدر : نجه سخت او لمىام هىليل التون اچقە كلوردى يكىدە [يىكىدەلرە] بکلە .
[بکلرە] ويردىك خاطرلرى خوش اولوردى شەمى بونى كيمە ويرەلمك [ویرەلمەك]
خاطرلى خوش اولا دیدى .
ددم قورقۇد ايدر : خانم بونك او جى دىخى برىكىدە ويرەلم دیدى . اغوز ايلە
قرابۇل اولسۇن دیدى .

خان بايندر كيمە ويرەلم دیدى . صاغەنە صولتە بىدى كىمە راضى او لمىدى ..
بکل [بکل] دىرلىرىدى برىكت واردى اكا بىدى ايدر : سن نەديرسۇ .
بکل راضى او لمىدى قالقىدى ير او بىدى .

ددم قورقۇد هەت قىلغىن بىلە بىلە چومانى اموزۇنە برقىدى يانى قاروسىنە
كچوردى .

شهاز ایغرنی [ایغرنی] چکدردی بوده [بطنون] بندی خصمنی قومنی ایردی ایونی چوردی اغوزدن کوج ایلدی. بردیه کنجه یه واروب وطن طوتی طقوز تومن کرجستان اخز نه واروب قوندی قراولق ایلدی یاد کافر کلسه باشن اغوزه ارمغان کوندردی [کوندردی].

بلده [بلده=سیله] برکره بایندرخان دیوانته وارددی. ینه بایندرخاندن ادم کلدى تیز کله سن دیو. پس بکل کلدى پیش کش چکدی بایندرخانک الین اوپدی. خان دخی بکلی قونقلدی يخشیات يخشی قفتان وافر خرجلق ویردی اوچ کون تمام اغزالدی. اوچ کون دخی بکلی اوشكار اتیله قونقلیهم بکار دیدی. او چغرتىدلر.

چون آو یراغى اولدى كم اتن اوكر كم قلجن. كم چكوب او خ آماغان اوكر. سالور قزان نه اتن اوکدى نه ندىن اوکدى اما بکلر ك هنرين سوپلدي. اوچيوز التىش الپ آوه بنسه قلو كيك او زربىنه يورىش اولسە بکل نهواى [يائى] قورردى نه او خ اتردى همان يايى بلکىندن « بىلىكىندن » چىرقىرىدى بقاڭىك صفتىك [صفتك] بويىته اتردى چكوب طورغىردى ارق اولسە قلاغان دلرىدى اوده بىللو اولسۇن دیو اما سموز اولسە بوغازلاردى [ارق اولسە قلاغان دلرىدى اوده بىللو اولسۇن دیو اما سموز اولسە بوغازلاردى)] اكىر بکلر كيك السە قلاغانى دلوك اولسە بکل سونخىدر () دیو يكە كوندررلاردى.

قزان بىك ايدر: بىرھەر اتكىمىدر اركىمىدر.

خانم اركىدر ديدلر.

خان ايدر: يوق آت اشلىمسە آر [ار] اوكتىز هنر انكىدر ديدى. بوسۇز بىكلە خوش كىلدى. بىكل ايدر: اپلر ايمىنە بىزى قوصقىمىزدىن بالجە [بالجە] با توردىك ديدى. بايندرخانلىك يخشىسن [يخشىشىش = يخشىشىش] اوكتى دوکدى خانه كوسدى دیواندى چىدى. آتن چكدرلر الله كوزلۇ يكتلىرىن الوب ايونه كىلدى. اوغلۇچقلارى قوشۇ كىلدى او خىمىدى. اغ يوزلۇ خاتوننىه سوپلدى.

خاتون بورادە سوپلش كۈرەم خانم نه سوپلش ايدر:

التون تختم اياسى بكم يكت

كۈز اچجىن كۈرەم

کوکل ویروب سودوم
 قلقوبى يرگدن طورى كىدك
 الـ کوزلو يكتىرك يانكه صالحـك
 اـر قوبـيلـي الـ طاغـدنـ دونـنـ اـشـكـ
 اـقـدىـلـيـ كـورـكـلوـ صـودـنـ دونـنـ كـيـچـكـ
 اـغـ اللـوـ باـينـدـرـ خـانـكـ دـيوـانـهـ دونـنـ وـارـدـكـ
 (الـ اـكـوزـلوـ) بـكـلـرـلـهـ يـدوـكـ ايـچـدـكـ
 قـوـمـلوـ قـوـمـيهـ كـاـكـشـدىـ (°)
 غـرـيبـ باـشـكـ غـوـغـادـهـ قـالـدىـ
 قـنـىـ خـانـمـ
 التـوكـدهـ يـخـشـىـ اـتـكـ يـوقـ
 التـوكـدهـ (؟) [اـكـنوـكـدهـ] التـونـ اـشـقـ جـبـسـىـ [جـبـكـ] يـوقـ
 الاـکـوزـلوـ بـيـكـلـرـوـكـ اوـخـشـامـزـسـنـ
 اـغـجـهـ يـوـزـلوـ کـورـكـلوـكـهـ سـوـيـلـشـمـزـسـنـ
 نـدرـ حـالـكـ

دـيدـىـ •

بـكـلـ صـوـيـلـشـ کـورـهـمـ خـانـمـ نـهـ صـوـيـلـشـ اـيدـرـ :
 قـلـقـوبـىـ يـرـمـدـنـ طـورـىـ كـلـدـمـ
 بـلىـسـىـ [بـلىـسـىـ] قـرـهـ قـاضـلـقـ اـتـسـ [اـتـمـ] بـطـونـ بـنـدـمـ
 اـرـ قـوبـيلـيـ الـ طـاغـدنـ دونـنـ اـشـمـ
 اـقـدىـلـيـ کـورـكـلىـ صـوـيـ دـلـوبـ دونـنـ كـيـچـدـمـ
 اـغـ اللـوـ باـينـدـرـكـ دـيوـانـهـ چـارـ وـارـدـمـ
 الاـکـوزـلوـ بـكـلـرـلـهـ يـدـمـ ايـچـدـمـ
 قـوـمـلوـ قـوـمـيهـ کـورـكـلوـ کـورـدـمـ
 خـانـزـكـ نـظـرىـ بـزـدـنـ دونـشـ کـورـدـمـ
 اـيـلـ کـونـیـ کـوـچـرـكـ «ـ کـوـچـورـكـ »

طقوز تومن کرجستانه کیده لم
اغوزه عاصی اولدم بلو بیلوك

دیدی .

خاتون ایدر : یکیدم بک یکیدم پادشاهلر تکرینک کولکسیدر پادشاهنه
عاصی اولنك ايشی راست کلز ارى کوکلده پاس اولسە شراب اچار سن کیده لم خام
اارقورى يitan الا طاغلرک اوئنمىش در آوه بنكل کوکلک اچلسون دیدی .
بكل کوردى خاتون کشينك عقلی کلجىسى «گله جىسى » ايودر . قاضلق اتن
چىكىرۇپ بطون بندى آوه کتدى .

آو آوليو کزركن اوکىندن بىپارەلو [يارەلو] کىك چىدى . بكل بوكا ات صالحى
بغانك اردندن ايردى ياي کريشن بويشى اتدى . بغا اچىشدى (*) کندوبى بىوجه
يردن اتدى . بكل ات جلاويسن يكمىدى « يكىمىدى = يكىمىدى » بله اوچدى . صاغ
اوپلىنى قيایە طوقدى صندى « صىندى » .

بكل ارو طوردى اغلدى ايدر : اولو اوغلۇ اولو قىداشىم يوق . هان بلکىندن
کزچىقىرۇب اتنك ترکىلرنى طوتىدى اوردى قفتانى التندن ايا غىرەك [برك] صىرىدى
آت [آته] وار قوتىلە (بىندى) اتنك يلىسنه دشدى او جىلدەن اىرو . دلىنىدى
بوغازنە چىدى . اوردو سى [اوردو سى] او جەنە كىلىدى .

او غلىتچوغى امران بەادر بىباستە قىشو كىلىدى کوردى بىكزى صاردەمش
دلىنىدى بوغازنە چىمش . يولداشلىنى صورب اوغلان بورادە صوپىلش كورەم خام
نە صوپىلش (ايدر) :

قالقوپى ير كىدن طورى كىلدىك

يلىسى قىره قاضلق اتك بطون بندىك

ارقورى يitan الله طاغلر اتىكتە آوه واردىك

قرە طونلۇ كافىلە اوغرادىكى

الا كوزلۇ يكتىلرک قىدرەدكى

اغزىز دلىن برقاج كله خېر مكا

قىره باشىم قربان اولسىون اغام سكا

دیدى .

بکل اوغلنه حسویلش کوره م خام نه حسویلش ایدر :

اوغل ای اوغل

قالقوپنی يرمدن طورى كلدم

قره طاغلر اوکنه اوه بندم

قره طوتلو كافرلره اوغر امدم

الا كوزلو يكتلزم قرددرم

صاغدر اسن در يكتلزم

اوغل قايىمه . اوچ كوندر قوشلم [خوشلم] يوخ . اوغلات اوزرندن مني قاب

دوشكىم چقار ديدى .

اصلان اتكى « ئەنىكى » ينه اصلاحىندر . اتاسى [اتاسى] ات اوزرندن قروادى

حلوتدى دوشكىنە چىرىدى جېسەن اوزرىتە يورىدى [بورىدى] قپوسن اورتدى .

بو يكا - يكت بکل - [بکل يكتلىرى] كوردلرکم آو بوزلش . هر برى اولو

اونە كلدى .

بكا [بکل] بېش كون اولى ديوانە چىمىدى اياڭنىڭ صندوغۇنى كىسيه دىمدى

يركىجە دوشكىنە قىقىقلىرى « ايكەلەدى » آه اىتدى .

خاتونى اىتدى : بک يكىدم قلا بهلق يانى كلسە قايتز ايدك بطوکە « بو طەك »

الا اوخ طوخنسە اكلىز ايدك كىنى قويىتىدە يتان حلالە سرىن ديمىزى اوولور نەدر

حالك دىدى . بکل ايدر : كوركلم اتنى دشىم اياغمى صندى دىدى . عورت ان الين

چالدى قراوشە سوپىلدى . قراوش چقوب قپچە سوپىلدى . اوتوز اكىدىشىدىن

چقان بتون اوردويە يابلدى : بکل آمدن دوشىش ايانى صىمىش ديو .

مكىر كافرك جاسوسى واردى بوخرى ايىشىپ واردى تكوري خبر ويردى .

توكورايدر : قالقوپنی يروكزدىن ارو طورك ياتورىرده بک يكلى [بکلى] طوتوك

اغ الپىن قاروسىندن بىلكل غافللو جە كوركло باشنى كسىك الجە قانىن ير يوزنە دووك

مالىن كونن جاپك [جاپك] قزىن كلىن يسىر ايدك دىدى .

مكىر يكلىكسە « يكلىكىدە = بکل كىدە » اندە جاسوسى حاضردى بکله خبر كوندردى

لەيدر : باش يراغن ايلك اوزر كزە يېنى كلور دىدى .

بكل يوقرو باقدي . كوك اراق يرقاني ديدى . اوعلنجوغن ياتش كتورب
 صوپلش كورهم خانم نه صوپلش ايدر :
 اوغل اوغل اي اوغول
 فرانكوجولجە كوزلرم ايدنى اوغول
 كوجلو بيلوم قوتى اوغل
 كور آخر نلر اولدى
 نلر قوبىدى منم باشمه [منم باشمه نلر قوبىدى] [(ديدى)]

قلقونى اوغل يرمن طورى كلدم
 بويىي صنسون ال يافرى بطون بنند
 آو اوليوب قوش قوشلىوب كزركن
 بوكلدى سرجىدى مني يره جالدى
 صاغ ايلوغم صندى
 منم قره باشمه نلر كلدى

قرەقرە طاغلردن خبر اشمش
 قلۇقىلو صولىردىن خېرىچمىش
 دمور قابو درونىدەن خېر وارمش
 اجه اتلۇ شوكلى ملك قتى پوسمش
 بوسدوغىندىن قرە طاغلزە طومان دشمش
 ياتدوغى يرده بىك بىكلى طوتىك ديمش
 قاروسىندىن اغ اللرین بىلگى ديمش
 قان الاجه اوردىسى چاپك ديمش
 اغجە يوزلۇ قىزنى كلتى يسیر ايلك ديمش

قالقونى اوغل يركن طورى كلكل
 يلىسى قارە قاصلق اتوڭ بطون بنكل
 ارقورى يitan الا طاغى دونن اشفل

اغ التلو بایسدر خانك دیوانه دونن وارغل
 اغز دلدن بایسدره سلام ویركل
 بکلر بکي اولان قزانك الن اوپكل
 اغ سقللو بیام بوکلو دیکل
 البتده والبتده قزان بک
 مکا یتشسون دیدى دیکل
 کلز اولسک مملکت بوژلب خراب اولور
 قیزم کلنوم اسیر کتدی بللو بلکل

دیدى .

بوراده او غلان بیاسنه صویلش کوردم خانم نه صویلش ایدر :

ببا نه سویلرسن نه ایدرسن
 بغرهله یورکیم نه طاغلرسن
 قالقوبی یرمدن طورمنم چوق
 یلیسی قره قاضلق اتومه بنکوم چوق

ار قوبیلی الا طاغی
 او لیوبن اشهاغم یوق
 اغ التلو بایسدرک
 دوانه وارمنم یوق
 قزان کیمدر من انوك
 الن [الن] اوپکم یوق

التوکده غنی ال اینغری مکا ویركل
 قان درلدی چاپدریم سنک ایچیون
 اکنی بک دمور طونک مکا ویركل
 یکی یقا دکدریم سنوکیچیون
 قره پولاد او ز قیلچک مکا ویركل

غافلوجه باشرکیم سنکچون
 قرغو طالی سکوکی مکا ویرکل
 کوکسدن ار صانجهیم سنک ایچون
 اغ یلکلو اوتكون او خک مکا ویرکل
 اردن ارده چورهیم سنک ایچون
 الا کوزلو او ج یوز یکیدک مکا ویرکل
 یولداشله دین محمد یولنه دوریشیم سنکچون

دیدی .

بکل ایدر : او لیم اغزک ایچون او غول او له کمن کچمش کونمی اکدر تیه سن دیدی
 مره کایم کتورک او غلم کیسون ال ایفرم کتورک او غلم بنسون ایل اور کمدين او غلم میدانه
 وارسون کرسون دیدی .

او غلانی طونتلر . ات اسیله اناسیله کلدی کورشدی اللرین او بدی . او ج یوز
 یکیدی یانه برقدی میدانه واردی .

ال ایفر قچنکم ینه قوخوسن السه ایاغن یره دوکردی تو زی کوکه چفردی .
 کافرلر ایدر : بو ات بکلک در بز چخارز .

نکور ایدر : مره او کات کورک بو کلن بکلسه سزدن او کدن من چمارم دیدی .
 کوزجی کوزلدى کوردى کم : آت بکلک بکل او زرنده دکل اما برقوش دکلو او غلان در .
 کلوب تکوره خبر ویردی ایدر : ات یراق وا بشق بکلک بکل ایچنده دکل دیدی .
 تکور ایدر : یوز ادم سجلوب طراقه چاتلادک «چاتلادک» او غلانی قور قودک او غلان
 قوش یورکلو اولور میدانی قور چخار دیدی .

یوز کافر سجلوب او غلام نه کلمش او غلانه کافر صویلش کوره لم نه صویلش ایدر :

او غلان او غلان ای او غلان
 حرام زاده او غلان
 ال ایفری ارق او غلان
 قره پولاد او ز قیلچی کدک او غلان
 ال نده کی سکویی صنق او غلان

اغ توزلو ياي گيده (۱) اوغلان
 بلکنده طقسان اوقي سيرك اوغلان
 يانشه غى يولداشلى چيلاق اوغلان
 قرانكوجى كوزلى چونكى اوغلان
 شوكلى ملك سكا قاتى بوصدى ميدانىدەكى شول اوغلانى طوتىڭ قاروسىندن اغ
 ئالرىن بىلەك غافلوجە كوركلو باشن گىشك الجه قانى يې بوزنە توڭ دىدى .
 ئاغ سقللو بىاك وارسە اغلىتىمىل ئاغ بىرچىكلى ئاناك وارسە بوزلىتىلى .
 يالكۈز يېكت آلب اولىز
 يوشن دىيى بىرك اولىز
 قداسى يېتش قوات اوغلۇنى قوات قايدە دون بورادن دىدى .
 اوغلان دىخى بورادە صوپلىش كورەم نە صوپلىش ايدر :

هرزە مىزە سوپلىھ مىزە ايم كافر
 آلتىدە آل اىفرىم نە بىكىنلىسىن
 سىنى كوردى اوينار
 اكىنەدەكى دمور طونم چىكم قصار
 قره پولاد اوز قىلغوم قىن طوغىر
 قرغى طالى شەدوم [سکوم] نە بىكىنلىسىن
 كوكسەن [كوكسەن] دلوب كوكه پىلار
 انجە توزلو قى ياي زارى زارى اىكلەر
 صندقە [صدقە] او خە كىشىن دىر
 يانمە يېكتىرم صواش دىلار
 الپ ارە قورقو ويرمك عىب اولور
 برو كىكل مىزە كافىدرىشىم

دىدى .

كافر ايدر : اغوزك عارسىزى ترکانك دلوسنه بىكىزز باغە [باقه — باق آ] شوکە
 «شوگا» دىدى .

تکور ایدر: وارك صورك اوغلان بکلک نسى در « نسى در » دیدى.
کافر کلوب اوغلانه صویلش کورمۇ نجه صویلش ایدر:

التوکدەغى آل ايغرى بلوز

بکلک در بکل قى [قى]

قره پولاد اوز قىلچك

بکلک در بکل قى

اکنوکدەغى دمور طونك

بکلک در بکل قى

يانکدەغى يېڭىنلەر [يېڭىنلەر]

بېلک در [بکل در] بکل قى

اکر بکل بوندە ايمىشسە كىچە يەدكىن « كىچە يەدكىن » جنك ايدىدك انجە يوزلۇ [تۈزلۈ]

قى ياي لور طارتىشىدق اغ يېڭىللىرى [يېڭىللىرى] اوتكىن او خىل اتشىدق سن بکلک نسى سن اوغلان دېيكل مېزە دىدى.

بکل اوغلى بورادە صویلش کورمۇ نە صویلش ایدر: مەرە کافر سن منى بىلزىسىن اغ التلو بايندر خانىك بىلر بىكىسى سالور قزان قر طاشى قره كونە چار يىتى دۇنە بىلز دولك اورن دودن (?) [دوزن] اوغلى الپ رىسم بوز اتلۇ يېرك باك بېلکلوك اوندە « نۇندە » اىچىرلىدى سىندىن جاسوس كىلدى. اتىندەغى آل ايغرە بکل منى بىندردى قره پولاد اوز قىلچىن قوت ويردى قرغۇطالى سكوسن هەمت ويردى ياتىندەغى اوچىز يېكىدىن مكا يولداشىلغە قوشدى. من بکلک اوغلىم مەرە کافر بروكلى دوكتىلم دىدى. كافر تکور ایدر: قىلان مەرە قوات اوغلى من سكا وارىم دىدى.

القى پىلى كىزنى الله الدى اوغلانك اوزرە سوردى.

اوغلان قلقانى كىزە قوشۇ طوتىدى.

يوقرۇدى اشاغە کافر اوغلانى قى اوئرىدى قلقانى او اتىدى توغلاغاسنى يوغىردى

قاقلەن سىرىدى.

اوغلانى ئىجادى.

كىزە دوكتىدلەر قره پولاد اوز قىلچىلە [قىلچىلە] طارتىشىدلە سرپە سرپە ()

میدانده قیلچ لشدىلر چىنلىرى () طوغىندى قىلچ لرى او اندى . بىرىن ئىمادى .
قرغۇظالى سکولر ايلە قىشىلر میدانده بىغا كې سوسىدلر كوكسلىرى دلتى
سکولرى صندى . بىرىن ئىمادىلر .
ات او زىزىن دىن ئايىسى قروشىلر طرىشىلر .

كافركوچى زىادە اوغلان زبۇن اولدى اللە تعالىيە يلواروب صوپىش كورەم نجە
صوپىش ايدر :

يوجه لردن يوجه سن

يوجه تكرى

كمسه بلز نجه سن

كوركلو تكرى

سن ادمە تاج اوردك شىطانە لعنت قىلداك بىر صوجدن او ترى دركاھدن سوردىك
ابراهىمى طوندردىك (?) [طوندردىك] - خانم كونە چولفادىك () كوترب او دە اتدردىك
او دى بستان قىلداك بىرلىك كە صقندىم عزيز الله خوجم () مكا مدد دىدى .
كافر ايدر : اوغلان التدو كمسه تكرى كەمى « تنكىرى كەمى » يلواررسن سنك بىر
تكرك وارسە منم يقىش اكى پتخانم وار دىدى .

اوغلان ايدر : ياعاچى ملعون سن پوتلرو كە يلواردىشك من عالملىرى يوقدىن
وار ايدن اللەمە صقندىم دىدى .
حق تعالىي جبرايل بىوردى كە يا جبرايل وارشول قولومە فرق ارجە قوت ويردى
دەدى .

اوغلان كافرى كوترىدى يره او ردى . يورنىدىن قانى ددى كې شورلدى .
صەترايم شاهين كې كافرك بوغازىن الله الدى .

كافر ايدر : يكىت امان سزو كە دىنە نە دىرلىر دىنوكە كە كە دىدى .
پرمق كوتروب شەhadت كەتىرلە مسلمان اولدى .
قالان كافىلر بىلوب ميدانى صالح بىچىدى .

اقچى لر كافرك الين كونن او روب قىزىن كلىينىن اسir اتمىلىر .

اوغلان بىاسە موشتىنى كوندردى قىريم اللەم دىدى .

اغ سقللو بىاسى قوشۇ كىلدى اوغلانڭ بويىنى قوچدى . دونب او لەنە كەلىلىر .

قرشو ياتن قره طاغدن اوغلانه ييلاق ويردى . قره قوجى يوكرك اتن تاوله
ويردى . اعجه يوزلو اوغلانه اعجه قيون شولن ويردى . الا كوزلو اوغلانه آل
دواخلو كلن الدى .

اغ النو بايندر خانه پنجىك چىرىدى اوغلان الدى بايندر خانك ديوانه واردى
ال اوپدى

پادشاه قزان اوغلى اوروزك صاغ يانه اكا ير كوستىدى جې جوغە [چوخە]
چرغاب كيوردى .

ددم قورقۇد كلوبن شاذلىق چالدى بواغوز نامە [نامەبى] دزدى قوشدى بىل
اوغلۇ اسماڭىن اولسون دىدى . غازى لر باشنى نە كلدۈك سوبىلدى .

يوم ويرهين خانم يرلو قره طاغلارك يقلمسون كولكەليجە قبا اغاچك كسلمسون
الله ويرن اميدك اوزلمسون كوناھكىزى ادى كوركىو محمدە باغشلىسون .

خانم ھى اوشۇن قوجە اوغلى شىركە [سەركەك] بويىنى بيان ايىدە

اغوز زمانىندە اوشۇن قوجە دىرلىر ير كىشى واردى عمرىندە اكى اوغلى واردى .
اولواوغلىنىڭ ادى اكىركەك ايدى بەادر دلو يىخشى يكت ايدى . بايندر خانك ديوانه
قېن استىسى واررى كلوردى . بىللىك بىي اولن قزان ديوانىندە بوكا هېچ قپو باجە يوغىدى .
بىللىك بىللىك قزان اوكتەن دىرلىرىدى كىسيه التفات ايمىزدى .

مەكر خانم بىللىك
برىكت واردى ايدى : مىرە اوشۇن قوجە اوغلى بۇ اوتوتون بىللىك هەرى او تزدۇغى
يىرى قىلچىلە ئەمكىلە الوبىدر . مىرە سن باشىمى [باشىمى] كىشك قانى توڭىك اچى
طۇيردىك يالىتجىمى [يالىتجىمى] طۇنىشك دىدى .

اكىركەك ايدى : مىرە ترس او زامش باش كىسب قان توڭىك هەزمى در دىدى .
ايىدە : بىللىك هەزىدر با .

ترس او زامش بوزى اكىركەك كار ايدى طوردى قزان بىكىن اقىن دىللىدى .
اقىن ويردى .

چغرتىدى اقجى ديرلدى اوچ يوز صاي () جدالو يكىت بونك يانسە جع اولدى
ميخانىدە بش كون يە ايچىمە اولدى .

اندى شروكۇن اوچىندىن كوكىچە دىكىزه دىكىن ايل چاربىدى غلبە طيوم اولدى .
 يولى النجه قىلمەسنه اوغرامشىدى . قره تکور اوراداده بىر قورى ياپدرمىشىدى
اوچاردىن قاز تاوق يورىدىن كىت طاوشىن بىر حولىيە طولىرىب اغوز يكىتلەنە بونى
دام ايتىشىدى .

اوشنون قوجە اوغلنىك (يولى) بىر قورىيە اوغرادى قورۇنڭ قېوسن اواتدلار صەن
كىت قاز تاوق قىردىلر يىدىلر ايچىدلەر اتلرىنىڭ ايرلىرن الدلر كېلىرن چىردىلر .

مكىرە قره تکورك جاسوسى واردى بونلىرى كوردى كلوب ايدى : مەمەوغۇزدىن
بر بولك اتللى كىلدى قورۇنڭ قېوسن اواتدلار اتلرىنىڭ ايرن الوب كېلىرن چىردىلر
مەمە نە طورىسىز دىدى .

الى يوز قره طونلۇ كافر بونلىك اوزرەنە قىولدەر يكىتلەنە قىردىلر اكىركى طوتىلر
النجه قىلمەسنه زىنداھە برقدىلەر

قرە قە طاغىلاردىن خېر اشدى قىلو قىلو صولىردىن خېر كېدى قالن اغوز ايللىرنە
خېر واردى اوشنون قوجهنىڭ اغ باز اىيى اوكتىنە شىيون قوپدى قازە بىكىززە قزى
كلىنى اغ چىرب قە كىدى اوشنون قوجە اوغل اوغل ديو اغىچە يوزلۇ اناسىلە اغلىشىدلەر
يوزلىشىدلەر .

ايكلولو اولاولور قىرقالو [قېرقالو = قابورغەلو] بويور . مكى خانم اوشنون قوجهنىڭ
كېچى اوغلى سكراك ايو بهادر الپ دلو يكىت قوپدى .

بركۈن يولى بىردىنىك اوغرادى قوندىلر يىك ايجىمەت اتدىلەر . سكراك مىست اولدى
طىشىرە اياق يولە چىدى كوردى كەم - اوكتىز اوغلان بىرقانى - () چىشور . مەمە
نولە كەز ديو بىرشىلە [شىلە = شاپلا = شاپلاق = توقات] بىر نە بىرشىلە بىرىنە اوئىدى .
اسكى طوتىك بىنى - () اوكتىز اوغلاننى دلى اجى اولاولور . بىرى ايدى : مەمە مەرمە
اوكسوزلىكمىز يېزمى بىزى نىيە اورسىن هنرەك وار ايسە قىرطاشك النجه قىلمەسندە اسىردىر
وار انى قورتى دىدى .

سكراك ايتىدى : مەمە قىرداشىك ادى ندر .

ایتدی : اکرکدر .

ایتدی : امدى اکرک سکرك يراشور قرداشم صاغمش قيورمنم قرداش سز
اغوزده طورمنم قرانکولو کوزم ايتنى قرداش ديو اغلادي . ايچرو صحبته کردي
دستور ديلدي بکلره خوش قالوك ديدى .

آنن چکدلر بندي . چاپدى اتاسنك اونه کلدى . آتسدن ايتدى اتاسنك ديلن
ارادى . سکرك بوراده صویلش کورم خانم نه صویلش ايدر : فلقوبى اتا [انا]
يرمدن طوردى [طوردم] يلىسى قره قاضاق آنه بطون بندم ارقورى يitan الا طاغ
اتكنه واردم قلو اغوز ايلرنده درتك وار ايمش انه واردم يك ايچىك اراسنده
اغ بوز اتلوب رچيارکلدى چوق زمانش اکرک ديرلىرى بريكت طوتاساغمش قادرتكرى
 يول ويرمش چقوب كشن او لو كىچى قالمدى اول يكىده قرشو كتدى انانمنه وارينى
نه ديرسین ديدى .

انسى بوراده صویلش کورم خانم نه صویلش ايدر :

اغزك ايچون اوليم اوغل
دولك ايچون اوليم اوغل
قرشو يitan قره طاغك
يقلمش ايدى يوجلدى اخر
اقنلى کوركلو صويك
صوغلىشدى چاغلدى اخر
قا اغاچىدە طال بوداغك
قورىشىدى يشارب کوكىدى اخر

قالن اغوز بکلرى ايزنە وارسەسن وارغل اول يكىده يتدو كىدە اغ بوز اتك
اوزرندن يره اينكل ال قاوشوب [قاوشرب] اول يكىده سلام ويركل الين اوپب
بويان قوچفل قره طاغم يوكسى قرطاش ديكىل نه طوررسن اوغول يورتفل ديدى.
اوغلان اماسه [اماسه] صویلش کورم نه صویلش ايدر : انا اغزك قوريسون
انا ديلك چوريسون منم خود قرداشم وارمش قاپورسم [قاپورسم] اولىز قرداش سوز
اغوزده طورسم اولىز انا حقى تكرى حق اولىسىدى قره پولاد اوز قىلغىم طوتايدم

[طرتايدم] غافلوجه كوركلو باشك كسيدم الجه قانك يريوزنه تو كدم اناظلام انا ديدى.
بباسى ايدر : يكلش خبردر اوغل قچن كيدن سنك افالك دكل اردر (٤)
[آيرى در] اغ صقللو من بياكى اغلتغفل قريجق اولمنش انكى «اناكى» بوزلتغفل ميدى.
اوغلان بوراده صوپيشن ايدر :

اوجيوز التى الت [آللى] الپ آوه بنسه
قلوكيك اوزرىته غوغما قوبسە
قرداشلو يكتلر قالقر قوبر اولور

قرداش سز مسكنين يكت اكسنه يمرق طوقسە
اغليوبن دورت يانسە بقر اولور
اله كوزدن اجي ياشن دوكر اولور

الا كوزلو اوغلنكى كورنجە
بيك بابا خاتون انا اسن قالوك

ديدى .

انا انا يكلمش [يكلش] خبردر كتمه اوغل ديدلر .
اوغلان ايدر : منى يولدن ايرمك اغام طوتلان قلمىھە وارمېنجە اغامك اولوسن
درىسن بلىنجە اولدىسىse قانن المانىنجە قالن اغوز ايلنه كلکم «كلىكم» يوخ ديدى .
انا انا اغلشوب قزانه ادم صالحيلر . اوغلان قرداشىن اكدى كىدر بزه نه اوكت
ويرسن ديدلر .

قزان ايدر : اياغنە ات طوشاغن اورك ديدى
ياوقسى واردى تيز دوکن «دوکون» ديرنڭ ايتدىلر آتىن آيفردن دوهىن
بىغرا قيوندىن قوج قىردىلر اوغلان [اوغلانى] كردىكە قويىدلر . قىزلاه ايكسى بردوشكە
چىدىلر .

اوغلان قىلجن چىردى قىزلاه كندو اراسنه برقدى .
قىز ايدر : قىلچك كىدر يكت مراد وير مراد ال صارالم ديدى .
اوغلان ايدر ؟ مىرى قوات قزى من قىليمە طوغەن نايم اوخە سانجلىم اوغل

طوغسون طوغر-ه اوں ياشنے وارمسون اغامك يوزين كورمینجه اولىش ايسه قانن
المائينجه بو كرده كيررسم ديدى.

ارو طورى [طوردى] تاولەدن بر شەباز ات چخىرى ايرلەدى كىمن كىدى
دېزجىك قاروچق بغلندى . ايدر : قىزىسىن مكا برييل بقفل بر يىلدە كلىزم اكى
يىلدە بقفل اكى يىلدە كلىزم اوچ يىلدە بقفل كلىزم اول وقت من اولدكى بلهسەن ئىفر
ايفرم [آتم] بوغزلىوب اشوم ويركل كوزك كى طوتىسى كوكلىك كى سورسە اكا
وارغل ديدى .

قىز بورادە صوپىش كودەم خاتىم نە صوپىش ايدر : يكىدم من سكا برييل بقام
بر يىلدە كلىزىك اكى يىلدە كلىزىك اوچ دورت يىلدە بقلمۇر دورت يىلدە
كلىزىك بش يىلدە بقلمۇر اتى يول ايردەنە چادر دەم كلاڭدىن كىدىنىن خېر صورم
خېر خېركىتۈرنە ات طون ويرم قىتانلىرى كىدورم شر خېركىتۈرنە باشنىڭ كىم ارکك
سکكى « سككى — سىنەكى » اوزرۇمە قوندرىمىم سراد وير مراد ال اندىن كىت يكىدم
دىدى .

اوغلان ايدر : صەرە قوات قزى اغام باشنى انداچىشم دونغىم يوح ديدى .
قىز ايدر : قدمى قوتىزىكلىن « كلين » دېنجه اوتسزىكلىن ديسونلر [ديمسونلر]
قىن انامە قىن انامە ايدەيم ديدى . صوپىش قىز ايدر :

انامدىن يېكىرىك قىن انما
انامدىن يېكىرىك قىن انما

قىتابىڭ بغراسى اورىكدى كىدر

صردانلر [صروانلر] او كىن الدى دوندرىمىز [دوندرىمىز]
قرەقوج ايغرىك اوئىلدى [اورىكدى] كىدر
القىچى لر « ايلقى جىلر » او كىن الدى دوندرىمىز
اغا يىلك قوجلىرى اورىكدى كىدر
چوبان اولن [او كىن] الدى دوندرىمىز
اله كوزلۇ اوغلۇ قىداشنى [قىداشى] اكدى كىدر
انجە يوزلۇ كلوڭ [كلين] دوندرىمىز
سزە معلوم اولسون ديدى .

اتا لانا اه ايتديلر يرلرندن قالقديلر اوغول كتمه ديو كوردلر چاره اوبلدي .
البته اول ا GAM طوتلن قلمه يه وارمينجه اوبلزم ديدى .

اتاسي اناسى يورت اوغول اغورك اچوق اولسون صاغاسن واروب كلهسن
كله جكك وارسه ديدلر .

اتاسنك اناسنك اليين اوبدى قره قوج اته سچريوب بندى . دون قاتدى
يورت ايبلدى اوخ [اوچ] كون دونلى كونلى يورتدى . دره شام اوچندن [اوچندن]
چجى . اول قرداشى طوتلن قوريه كلدى .

كوردى كم ايقجي كافرلار يوند كودرلار . قيلج چكوب التى [التى] كافر دپلدى
طولباز اوروب يوندلرى اوركتدى كتوروب اول قوريه قويدي .
دون قاتش اوخ [اوچ] كون دونلى يورتش يكت قرانكولى كوزلرنى اينخو المش
يكت اتنك چلبرنى بيلككنه بغلدى ياتدى اويدى .

مكر كافرك جاسوسى واردى . كلوب تکوره ايدر : اغوزدن بىر دلو يكت كلدى .
القجي لرى اولد ردى يوندلرى اوركتدى كاتوروب قوريه قويدي .
تکور ايدر : يراقلو التش ادم سچك وارسونلر طوب كتورسلر ديدى .
التش يرقلو ادم سجدلر . واردلر . نكاھندن التش دمر طونلو كافر اوغلانك
او زيرىنه كلديلر .

كاييم قيلجىسىندن ات چقىمه سىندن مكر يكت ايغر بىزدى خانم آت فлагانى .
ساق اولور چكوبى اوغلانى اويردى « اوياردى » .
اوغلان كوردى كم برا الاي اتلۇ كلور سچىرىدى ادى كوركلو محمدە صلوات كتوردى .
اته بندى قره طونلو كافره قيلج اويردى بصدى قلمه يه قويدي .
ينه اينخو سىن يكيمىوب يرنە واروب ياتدى ايودى . كنه اتنوك چلبرىن بيلككنه
چكوردى .

كافرلار صاغ اولتلرى چارق تکوره كلديلر .
تکور ايدر : تو يوزكزه التش كشى بىر اوغلانى طوتامدىكوز ديدى .
بو كره يوز كافر اوغلانك او زيرىنه كلديلر . ايغر ينه اوغلانى اوياردى .
كوردى كافرلار الاي بىغلىش كلورلر . اوغلان طوردى اته بندى ادى كوركلو
محمدە صلوات كتوردى كافره قيلج قويدي بصدى قلمه يه طقدى .

اتی دوندردی کنه منزله کلدى اینخوشن يكىدى « يكىدى » كرو ياندى اويدى
اتنىڭ چىلىرىن يېتىپلىكەنە پچوردى.

بو كرە ات اوغلانك بىلگىنلىق بوشندى چىدى.
كافىلر يېتىپلىكەنە تکورە كلدىلار.

تکور ايدر : بو قالىھ اوج يوز وارك دىدى.

كافىلر ايدر : وارمنز كر كىز كسر هۇمىز قىر دىدلار.

تکور ايدر : يانىچە ايلك كرك . وارك اول طتساق يكىدى چىرك كتۈرك.
دەكىن كويىخى () سوسكىن بىنار () آت ويرك طون ويرك دىدى.

كىلدەر اكىركە ايتىدىلر : يكىت سكا تکور هەت ايلدى . شوندە بىر دلو يكىت
يولجى نىك يولقىجي نىك چوبانك چولغۇچىن الور طوت اول دلوىي اولدەر « ئۆلدور »
سەن قىوویرەم وار كىت دىدلار.
خوش اولا دىدى.

اكرى زىدانىن چىردىلر ساجى [ساجى] سقالىي يولدەر « يولودىلر » برات بىرقلىچ
ويردىلر . او جىوز كافر اكاكى يولداشىلە ويردىلر .

اوغلانك اوزرنە كىلدەلر . اوج يوز كافر كىك يerde طوردىلر .

اكرىك ايدر : قىنى اول دلو يكىت .
ارقىن « ايراقىن » كوسترىدىلر .

اكرىك ايدر : كلوك وارەم [(دىدى)] طولم (دىدى)

كافىلر ايدر : تکوردىن بويرق سكا اولدى سن وار دىدىلر .

اكرىك ايدر : او شەدە او يور كلوك وارام دىدى .

كافىلرايدر : هاي نە اويمق « اويمق » قولتنى الشدن بقار قلقار بزە كىك يازوپى
طار كوستىر دىدلار .

اكرىك ايدر : امىدى من ورایم الين اياعنى بىلەيم اندى سىز كەھسز دىدى .
صەرادى كافىلرا اىسدىن چىدى آت سوروب بويكىدىك اوزرىتە كىلدى . اىسدىن اىسدى
چىلىقى بىر طالە ايتىشىدى . بىدى كوردى كىم آيۇك اون دوردىن بىكىزىر بىر محبوب الا
كۈزۈ كىنج يكىت بىرچق « بورجاق » بىرچق درلىش اوپور . كلاندىن كىدىنلىخ خېرى يوق

طولندي باشی اوچنه کلدى کوردى کم بىلنده قپوزى وار چهروب الله الدى .
صویلش کورەم خانم نه صویلش ايدر :

قالقوتى يىندن طوران ((يكت))
يليسى قره قاصلق آتن بىن
ارقوىلى الا طاغىدن دونن اشان
اقدلى کورکلى صوی دلوب كجن
قارپىلغه « قرىپىلغه = غرېيلكە » كلن ياتورمى اولور
نجلىن قاروسىندن اغ المرين
بغىدونن طكۈز ئامنە ياتورمى اولور .
اغ سقللو بىاسنى اغ بىچكلو انسنى
اغلادونن بوزلدورمى اولور

ئىيە ياتورسەن يكت
غافل اويمە کوركلى باشك قالدر يكت
الا کوزك اچقل يكت
 قادر ويرن طتلۇ جانك اينخو المش يكت
قاروسىندن قوللىرى بىلتىمىغىل
اغ سقللو بىاكى قرىيچق اناكى اغلىتمىغىل
نه يكت سن قالن اغوز ئىندن كلن يكت
يادەدن حقيچون طورى ككل
دورت يانكى كافر بىلدى بىللى بىللى .

دیدى .

اوغلان سر مردى ارو طوردى . قىلجنك بلچاغنە يابىشدى کم بونى چرىيە .
کوردى کم ئىندە قپوز وار . ايدر : مرە كافر ددم قورقۇد قپوزى حرمتىنە چىللادىم
دیدى . اكراكى كەنە قپوز اولمىسىدى اغام باشىچون سى ايكى پارە قلوردم دیدى .
چىكدى قپوزى ئىندن الدى .
اوغلان بورادە صویلش کورەم خانم نه صویلش (ايدر) :

الان صباح يرمن طوردوغم قرطاش ايچون
اغ بوز اتلو بوزلتشم قرطاش ايچون
قلعه کوزده طتساق وارميدر کافر دیکل مکا
قره باشم قربان اولسون کافر سکا

دیدی .

اولو قرداشی اکرک بوراده صویلش کوردم خانم نه صویلش ایدر :
اغزك ايچون اوليم قرداش
دلوك ايچون اوليم قرداش

قلاerde قوبىرde يرك صورر اولىم نېردر قره كردون ايچنده يول [(ارسک)]
ازسک اوmek نەدر .

قا عالم [علم] كوتون خانلر [خانگىز] كيم غوغاكۇنى اوکدىن دېن الپكۈز كيم
يكتىسک [سنک] بىباڭ كيم الپ ارادن ادين يشورمۇق عىب اولور ادك نە در يكت
دەيدى .

بر دىخى سوپىلش ایدر :
قىتىام كودنده صرواتمىسىن [صرواتمىسىن]
قره كوجىم [قره قوجىم] كودنده القچىم مىسىن
اغايم كودنده چوبانمىسىن
- قلاغمىدە شىرىز - (°) نابىم مىسىن
يېشلىكىدە [بشكىدە] قويىپ كىتدىك قرداشچىم مىسىن
يكت دېكىل مکا
قره باشم قربان اولسون بکون سکا

دیدى .

سکرک بوراده اولو قرداشىه صوپىلدى ایدر : قره كردون ايچنده يول آزىم
اوم الله قبا علم كوتون خانمىز باينىدرخان قريش كۇنى اوکدىن دېن [دېن] المز [المز]
سالورقزان بىمام ادين صوررسك اوشون قوجە من ادم صورراولىسك سکرک قرداشم
وارمىش ادى اکرک دیدى .

بردخى صوپىدى ايدر :

قىباتنە [قىباتنەك] كودنەه سروانكىم

قرە قوجڭ كودنەه ئىچىكم

بىشكە قويپ كىتكەك قرداشكم

(دیدى).

اولو قرداشى اكىك بورادە صوپىلىش كورەم خام نجه صوپىلىش ايدر :

اغز كىجۇن اوليم قرداش

دلوك ايجۇن اوليم قرداش

ارمى اولدك يكتىمى اولدك قرداش

قىربىلغە قرداشك استيو سنى كىلكە قرداش

(دیدى).

قلقونى اكى قرداش قوجه قوجه كورشدەر . اكىكى قرداشك بويىن اوپدى

سکرك دخى اغاسىنك الين اوپدى .

قرشو يقادن كافرلر باقشورلر ايدىلر : كورشدەر . اولامى بولىك « بولايىكە »

بزمكە [بزمكى] يكە ديدىلر .

كوردىلەرك قوچشدەر كورشدەر قاضلۇق اتلر بىندەر . قره طونلۇ كافره آت

صالدىلر . قىلىچ يورتىدىلر . كافرى بىصلەر قردىلر قىلە دوكىلر . كلوب يېھ اوول قورىيە

كىدلەر . يونىدىلرى طاشە چىرىدىلر . طاولىباز اورب يونىدىلرى اوكلەرىنە براقدەلر .

ددەشام صوپىنى دبوب كىچىدىلر دون قاندلار اغوزك سرحدنە يەتىلر .

قىلو كافر المدن قرطاشجوغۇن طوتوب الدى اغ سقىلۇ بىاسە مۇشتىجي كوندردى

بىام مكا قرشو كاسون ديدى .

اوشون قوجه يە چىار كىلدى . مۇشتىق كوزك آدين [آيدىن] . اغوللەرك ايكىسى

بىله صاغ اسن كىلدى ديدىلر .

قوجه ايشدوب شاد اولدى كومبر كومبر داوللار چالندى التون توج يورلۇ

[بورولر] اغىرلدى [اورولدى] .

اول كون الاباركاھ او تاقلىر دكىلدى . اتىن اىغرىدىن دوهەن بىغرا قىوندىن قوج قىرلەدى .

قوجه بک اوغللرنه قرشو کلدی اتدن ایندی اوغللرلرلله قوجه قوجه کورشدى خوشمىز اسنسىز اوغللر دىدى . کونلک [دونلک] التونلجه او داسه کلدىلر . شادلىق يېڭىچىك اولدى . اولو اوغلنە دخى کوركلو كلين كتوردى . اكى قرداش بربىنە صاغداج اولدار کردكلرنە چاپوب دشدار مراده مقصودە ايرشدار .

ددم قورقۇد كلوين بوي بويلىدى صوى صوپىلىدى . اول اخر او زون ياشك او جى او لم او لم وقىي کلدۈكىنە ارى ايماندىن ايرمسون کناھكۈزى محمد مصطفى يوزى صوپىنە بېشلىسون آمين دىنلر دىدار کورسون .

خانمە سالور قزان طتساق او لوب او غلى اروز چىردىغى بويي بيان ايدر

مكى خانم طرە بوزان تكورى بىكىرىكى او لىن خان قزانە بىشاھين كوندرىمىشدى . بىكىجە يىوب او توردىكى شاھنەجى باشنى ايدر : مىرە صباح شاھنەرى آل خلۇتجە آوه بىنام دىدى . اركن بىندىلر آو يىرینە واردىلر کوردىلر بىرسورى قاز او تورر . قزان شاھنى صالحىيەتىدى . شاھين پروازە اغدى کوزلۇلر شاھين طومانن قلعەسە ايندى .

قزان غايىت سخت اولدى شاھينك اردى دشدى درە دە اشدى كافر ايلە كلدى . كىدردىن قزانك قرانكولو كوزنى اىخوا الدى .

بىكىر ايتدىلر : خانم دونەلم .

قزان ايدر : بىز دخى ايلرو وارمە دىدى . بىقى بىرقىلە كوردى . ايدر : بىكىر كلوڭىتالم دىدى . قزان كوجىجىك او لم طوتى اويدى « او يىودى ». مكى خانم اغوز بىكلى يىدى كون او يوردى انوكىجۇن كوجىجىك او لم دىرلىرىدى . مكى او لى كون طومانن قلعەسىنڭ تكورى او وېنىشدى . جاسوس كلدى ايدر : بىبولك اتلۇ كلدى اىچىنە بىكلى يايىتدى [ياتدى] اويدى . تىكىر ادم صالحى كەم ايدو كەن بىلۈك دىدى .

کلنر بلدى کم بونلر اغوز ارنلرندن در . کلوب تکوره خبر ويرديلر .
تکور دخى همان چريسى ديردى بونلرك اوزرىنه كلدى .

قزانك بىكلرى باقدلر كوردىيلركم ينى كاور . ايتدىيلر قزانى بر اغوز [برااغور]
كىدرسوز ايوندە بزى قوارلر . يكىركى بودركى بوندە قربلاوز ديدلر .
كافرى قوشولدلار جنك ايتدىيلر . (كافرلر) قزانك اوزرنه يكرمى بش بىكى
شىيد ايتدىيلر .

قزانك اوزرنه دوشدلر اويدوغى يرده طوتدىلر الين اياعن برك بغلدىلر بر
عربىيە يوكلتىدىلر عربىيە حكم اورغانلە صاردلار عربى [عربىيە] چىكدلر يوريو
ويردىيلر .

كىدركىن عربىيە قىجردىسىنن قزان اونياتىدى [اوياندى] كرتدى [كرىندى]
بوالندەكى اورغانلىرى هب قىرىدى عربەنك اوزرنه او توردى الين النه چالدى
قاصل قاص كلدى « كولدى » .

كافرلر ايدرلر : كه [نه] كولرسن .

قزان ايدر : سره كافرلر بو عربىيې يېشىكم [بشىكم] صاندم سزى ياصرى يوصرو
طادم « داديم » دايم « دايم » صاندم دىدى
هله قزانى كتوردلر طومانن قلعه سىنده بر قىويه برقدىلر قيونك اغىز نېبردى كمن
طاشى قودىيلر يىكىنى صوينى دكمن طاشى دلوكتىن ويرلىرىدى .
بر كون تکورك عورتى ايدر : ورائى قزانى كورهين نه حاللر [نه حاللو] كشىدر
بونجە ادمىرە ضرب اوررمىش دىدى .

خاتون كلوب زندانچىھە قپوي اچدردى چاغردى ايدر : قزان بك نەدر حالك
درلتك « ديرلتك » يرالندەمى خوشدر يوخسە يرىزىندەمى خوشدر هم شىدى
نه يرسن نه اىچىرسن وئىھ بىزىسن دىدى .

قزان ايدر : اولولرکە اش ويردىك وقت اللرندن الورم هم اولولر كزىك يورغا سە
بىز و كاھللرین يەدرم دىدى .
تکور عورتى ايدر : دىنك اىچون قزان بك يدى ياشىنده بر قىزچوغۇزم اولىشىدر
كىم ايله اكا بىنە دىدى .

قزان ایدر : اولولوکزده اندن یورغه یوقدر هې اکا بىزرم دىدى .
عورت ایدر : واى-نڭ الوكدن نېر یوزنده ديرمۇن « ديريمز » ونه يرالشىدە اولومز
قورتلورمش دىدى .

كىلدى تكۈرە ايدر : كرم ايلە اول تاتارى قيودن چقار قىزچىزك بىلنى اوفرە [اوزر]
يرالشىدە قىزچوغۇزمه بىزىمىش قالان اولولۇمىزى جمع ايدرمش هم اولولۇمىز اىچۇن
ويردوكىز اشى اللەندىن چكوب الوب ير ايمش انوك الدن نە اولىز « ئۇلۇمىز » نە دىرىمىز
قورتلورمش دىستك عشقته اول ارى قيودن چىقر دىدى .
تكۈر بىكلەنى جمع ايلەي ايدر : كلوڭ قزانى قيودن چقاروڭ بىزى اوكسوز
[اوكسون] اغۇزى صندىسون اندىن سىكىرە شرط ايلسون بىزىم ايلۇمىزە باغى لە [ياغىلغە]
كلىھ دىدى .

واردىلر قزانى قيودن چقاروب كتوردىلر ايتدىلر : آند اىچ كم بىزىم ايلۇمىزە
بىن لە [يېنى لە] كليھىن هم بىزى اوک اوغۇزى صندرغل سى قىو ويرەم واركەت
« كېت » دىدىلر .

قزان ايدر : واللە باللە طوغىرى يولى كوردايىكىن اكىن يولدىن كليھىن دىدى .
ايتدىلر : واللە قزان ايو آند اىجدى دىدىلر .
امدى قزان بىك دى بىزى اوک دىدىلر

قزان ايدر : من يوزنە ادم اوگىزىن بىرادم كتوروڭ بىتايىم سىزى او كىم دىدى .
واردلر ورار [بر] كافر كتوردىلر بىاير بى اويان كتوردىلر .

كافرك ارخاسىنە ايرصالدى اغۇنە اويان اوردى قلاڭىنى « قولاتى » چكدى
صىجردى ارقاسىنە بىندى اوچىسىن اوچىسىنە فاقدى قبورغاسن قارسەنە قاوشوردى
اويان چكدى اغۇنەن ايردى « آپىردى » كافرى اولىددى چوڭدى او زرىنە او توردى
ايدر : مىرە كافرلىر قبۇزم كتوروڭ سىزى او كىن دىدى .
واردىلر قبۇزى كتوردىلر الله الوب بورادە صوپىلش كورەلم خانم نە صوپىلش ايدر :

بىك بىك اردىن يېنى كوردىمسە او يۈنم دىدم
يىكىمى بىك ارينى كوردىمسە بىلامدە ()

او توز بیک ارینی کوردمسه او نه صیدم « صایدم »
 قرق بیک ارینی کوردمسه قیا « قیه » با قدم
 الی بیک ار کوردمسه ال ویردم
 المتش بیک ار کوردمسه ایتشدم ()
 سکسان بیک ار کوردمسه سکسندم ()
 طقسان بیک ینی کوردمسه طونا عدم ()
 یوز بیک ار کوردمسه یوزم دونعدم
 یوزی دونهز قیلجم الله الدم
 محمدک دینی عشقه قیلچ او ردم
 اغ میدانده یومری باشی طویجه کسدم
 انه دخی ارم بکم دیو او کندم
 او کونن ارنلری خوش کوردم

 الوکه کرمش ایکن مره کافر او لدر منی
 قره قیلچک صالح بونمه کس باشم
 قلچکدن صبارم یوق
 کندو اصلم کندو کوکم صنم یوق
دیدی .

برصوی دخی صویلشن ایدر :

یوکسک یوکسک قره طاغدن طاش یوالنسه
 قبا او کچم او یلم قرشو طوتان قزان اریدم
 - فرعون شیشلر یوکلیب یودن چقسه - ()
 قبا او کچمه پرچین قلان قزان اریدم
 قبا با بکلر او غلی غونا قلسه
 قامیچی صالح تکدورن قزان اریدم

پوجه طغلارى طومان طورسە [بوروسە]
 قره پوسارىق دلى قوپىش
 قره قوجىڭ قلاڭى كورۇمىز اولسى
 قايرى (?) [قارىپ = غریب] ارن قلاڭىزىز يول ياكى
 قلاڭىزىز يول بشارت [بشارن] قزان ارىدىم

يدى باشلو ازدرهایه يتوب واردىم
 هېتىدىن صول كۈزم يشاردى
 هي كۈزم نامىد كۈزم موختى كۈزم
 بىرالاندىن نە واركە قورخىدك دىم
 انهى دىنى ادم بىكم ديو اوكتىمىم
 اوكتۇن ارنلىرى خوش كورمۇم

الوکە كىمشىكىن مىرە كافر اولىد منى
 يىتۇر [بتوئى = بيتير] منى
 صال قلېچك كىس باشىم
 قلېچكدىن سپارام يوق
 كىندو اصلم كىندو كۆكم ساڭىم يوق
 اغوز ارنلىرى طوردىكىن سى اوكتۇم يوق

دېدى .

قزان بىرىخى سويمىش :

ارقىچق قىرده ييقانىز غمان [عملن] دىكىزىنە
 صرب يىلدە بايلىش [ياپىلىش] كافر شەھرى
 صاغە سولە چىرىنىدى اوور يۈزجەللىرى
 سو دېننە دوز بىخىرىلىرى [بىخىرىلىرى]
 تىكىرى منى ديو سو دېننە چىغ شور عاصىلىرى
 اوكتۇن قويىپ ترسىن اوقور قىزى كەنى

التون آشق اوپير حنجدانك (°) بکلري
التي قاتله اغوز واردى المادى اول قلعهبي
التي باش ارله من قزان واردم
التي كونه قوماهم انى الدم
كليساسن يقوب يرنه
مسجد يابدم باك بکلامدم
قىزنى كلنى
اغ كوكسمه اويناتدم
بكلرين قول ايتدم
انده دخى ارم بكم ديو او كتمدم
او كونن ارنلى خوش كوردمدم
الو كه كرمشكن مره كافر اولدرى منى
يتور منى
قىلچكىدن صبارم يوق
كندو اصلم كندو كوم صفوم يوق

دیدى .

قزان كنه سويلىش ايذر :

ارقيچ قىزده دوندردم
مره كافر سنك بباڭ
شققنه اسرندوكم
سنك قىزك كلنوك

انجىه قلا سر ملوده ات اويناتدم
الله قارون ايلنه چاچون يتدم
اق حصار قلعه سنك برجن يقىدم
اغ اچە كتوردىيلر پولدر ديدم
قزيل التون كتوردىيلر بقردر ديدم

اله كوزلو قىزنى كلين كتوردىيلر الدندىم
كلىساسى يقدم مسجد يابىم
التونى كومشى يغمالتدم

اندە دخى ارم بكم ديو او كونىم
او كونىلرى خوش كورمىم

الوکە كىرمشكىن مەرە كافر اولدر منى
يتور منى
كندو اصلە كۆم صەنم يوق
سەنچى او كەكۆم يوق

دیدى .

قزان بىك بورادە بىر دخى صوپىش ايدى :

اۋ قىانىڭ قىلاننىڭ ارکىكىنە ير [بر] كۆم وار
اور تاج قىرده سىزك كېكلىر كوز طورغىرىمە
اۋ سازك اصلاحىنە ير [بر] كۆم وار
قاز الاجە يۇندىكى طورغىرىمە

ازواى (۱) قوردى توکى [انوکى] ارکىكىنە ير [بر] كۆم وار
اڭچە بىل (؟) [يوكلو] تۇمن قىونك كىزدرىمە [كىزدرىمە]
اڭ سنتور قوشى ارکىكىنە ير [بر] كۆم وار
اله اوردىك قەرە قازولك اوچوردىمە

قالن انغۇز التە « ايلىنە » بىر اوغلۇم وار اوروزادلۇ
بىر قەر طاشىم وار قەرە كونە ادلۇ
بىكى دن [يىكى دن — يكىدىن] طوغانلىكى در كورمىمەلر

الوکە كىرمشكىن مەرە كافر اولدر منى
يتور منى

قليجكدن صبارم يوخ
کندو اصلم صنم يوخ

دیدي .

بردخي صويش ايذر ؟

ايت گي کوكو ايدين چرکن خرصلی
کوججك طوکز شوللى
بر توربه صحان دوشکلى
يارم كريچ يصدقلى
يونه اجاج تنكرلى
کوبكم کافر

اغوزى کوررکن سنى اوکاكى يوق
اندن اولددرسک مره کافر اولدرا منى
اولدمرسک قادر قورسه اولدوريم کافر سنى

دیدي .

کافرلر ايذر : بو بزى اوکىدى کلوك بونى اولدورەم ديدلر .
کافر بىكلرى ديرلدلر کلديلر . ينه ايتديلر : بونوك اوغلى وار قرداشى وار
بونى اولدرمك اولىز ديدلر کتوردلر طوکز طامنه جىسىه صالدلر .

آت اياغى کولك اوزان دلى چوك اولور . قزانك الوسنى ديريسى كىسە بىلدى .
مكى خانم قزانك براوغلاخنجى واردى بويىدى « بويودى » يكتجىك اولىدى .
بركون آتا بىنوب ديوانه کلوركىن برکشى ايذر : مكى سن خان قزانك اوغلۇ
دكلسن ديدى .

اوروز قاقدى « فاقيدى » ايذر : مره قوات منم بايام بايستر خان دكلى در .
ايتدى : يوق اول انا كىك بىاسى در سىنك دىكدر .

اوروز مره يابىم بايام اولوميدر ديريميدر ديدى .

ايتدى : درى در « ديرى در » طومان قلمه سىنده طتساق در ديدى .

بويله دیکچ اوغلان اغلادي ملول اولدی اتى قايتدى كرو دوندى . اناسه
كلدى بوراده اناسه صوپيش كورەم خانم نه صوپيش ايدر : سره انا من خان (بايندر)
اوغلى دكلىش خان قزان اوغلۇ ايمش سره قوات قزى مونى مكا يچون ديمزدك
انا حقى تىنكرى حق دكلىشىسە قرقپولاد اوزقىلچوم طارىتىم [طارىتىم = طارتايىم]
غافاللجه كوركلو باشك كسىدم الجه قانك يريوزىنه دوكىدم ديدى .

اناسى اغلادى ايدر : اوغل بياڭ صاغدر اما سوپىلە [سوپىلەك] قورخودم [قورخردم]
كافرە وارەسەن كندوزى اورەسەن هلاك اوھەن انوکىچون سكا ديمزدم جانم اوغل
دидى . اما عەتكە ادم صالح كلسون كورەم نه دير ديدى .

ادم صالحى عەمسى او خىدى « او خودى » كلدى .

اوروز ايدر : من بىام طتساق اولدۇنى قىلەيە كىدرم .

اتفاقە طاشق قىدىلار جىع بىكارە خبر اولدى اوروز باباسە كىدر يراغە
كلوك ديدىلار .

لشىك ديرلىدى كلدى .

الب اروز چادرلىرىن اچىردى جېخانەسەن يوكلەتدى . قره كونە جرى باشى اولدى .

بورى اغىردىب - [بورى اوروب] كوجىدلار يولە كىرىدىلار .

يول اوزرىنە كافر كاپا صوفىئى واردى كشىشلار بىكىرىدى غايت صرب كلىسايدى
« كلىسا ايدى »

اتىن اينوب تاجر طونن كىدلر بازركان صورتىنە قىر « قاطر » دوه چىكىدىلر كىدلر .

كافر لر كوردىلار : كلن لر تاجرە بىكزە من . قاچىدلار قىلەيە كىدلار قبولىن يابىدلار .
برجه چقوب كىملەسز ديدىلار .

بونلر اىتدى : بازركانلىز ديدىلار .

كافر لر يلان سوپىلەسىز ديو طاشە طوتىدلار .

اوروز اتنىن اىتدى ايدر : هاي آتامك التون قدخدن شراب ايجىن منى سون
التنىن اينسون بونك قپوسە برر كىز اورەم ديدى .

اون المى يكت سچرا يوب اتنىن ايندىلر قلقان يائىدلر كورزلەن اموزلىرىنە اوردىلر
تەپپو يە كىلىدىلار . كورز اوروب قېۋىي اوتنىدىلر اىچىر كىرىدىلر بولۇقلار كافرى قىرىدىلر
حەترىتىدىلر مالنى يەنمالدىلر . جرى اوزرەنە كىلىدىلر قوندلار .

مکر بر صغر تمجاری واردی کوردیکم قلعه‌ی الدیلر قچدی تکوره واردی ایاصوفیه الندوغون خبر ویردی نه او توررسز او زروکزه ینی کلدی باشکوز یراغن کورک دیدی .

تکور بکلرین جمع ایلدی بونلره نه مدارا قالاوم دیدی .

بکلر ایتلر : بونک مداراسی اولدرکم قزانی چیقره‌وز انلاره برابر ایده‌وز .

بو سوزی مصلحت کوردیلر . واردیلر قزانی چیقره‌ب تکور اوکنه کتوردیلر .

تکور ایدر : قزان بک او زرمنه ینی کلدی بو یانی [یانی] او زرمندن

ایرسک سنی قیو ویرم دیدی .

هم خراجه مطبع اوللم سن دخی اند ایچکم [(بو)] بزم ایله ینی لغه کلیمسن دیدیلر

[دیدی] .

قزان ایدر : والله بالله طوغری یولی کوردکن اکری یولدن کلیم [کلیم] دیدی .

کافر لر قزان ایو اند ایچدی دیو سوندلر .

تکور چریسن دیوشروب میدانه کلدی چادر تکدردی کافر لشکری قزانک

او زرنه یغلدی قزانه کیم دکیم » کتوردیلر قیچ و سکو و چوماق و سایر جنک‌التن
کیدروب طونسندیلر .

بو محلده اغوز ارنلری الای الای کلدی کور کور [کومبر کومبر] طاوللر

نقاره‌لر چالندی .

قزان کوردیکم لشکر اوکنجه بر اغ بوز اتلو اغ علملو بک دمور طونلوا غوزک

اوکنجه کلدی چادرین دکدردی الای بغلدی طوردی .

انوک اردنجه قره کونه کلدی الای بغلدی طوردی .

همان بوراده قزان آت میدانه [میدانه] سوردی قدیم [قریم] دیلدی .

بوز اتلو بیرک آت دپدی میدانه کردی .

قزان بوراده صویلش کوره‌م خانم نه صویلش ایدر :

قالقوچی یرندن طوران یکت

نه یکت سن .

اکنی بک دموز طونن کین يك

نه يكت سن

ادک ندر يكت دیكل مکا

دیدی .

ييرك بوراده صویلش ايدر :

مره کافرسن مني بلزىمى سين

باوڭ صارك بايپورد حصارندن پارلىوب اوچن

ادخلوسن ايرقلار « آيروقلار » الوركىن طوتوب الان

بای بوره خان اوغلى بامسى ييرك مکا دېرلر

كل برو مره کافر دوكشم

دیدی .

قزان بوراده بردخى صویلش ايدر :

مره يكت اوكتىجە بو چىرىنىڭ براق سنجاقلو الاي چىدى چادرىن ايلدن اوكتىن
كىدى اغ بوز اتەبىن اول يكت نەيكت در كۈوك نەسى در يكت باشكىچۇن دېكل مکا
(دیدى) .

ييرك ايدر : مره کافر كۈوك نەسى اولسە كىرك بىكۈزىن قزانىڭ اوغلى در دیدى .

قزان كۈكلىندىن ايدر : الحمد لله منم اوغلانىخېم بويك ار اولىش دیدى .

ييرك مره کافر نىجە بىر اونى بونى صورىسىن مکا دیدى . قزانىڭ اوزىزىنە آت
صالدى پىلو كىزىنى الله الوب قزانى جالدى .

قزان كىندىي بىلدىمى قروادى ييركىيلىكىندىن طوتى طرتىدى چوماغنى
الىدىن الدى ييركك اكسىنە بىچوماغ اوردى .

ييرك ات بويىن قوچقلادى قايدە دوندى .

قزان ايدر : ياييرك وار بىكۆكە ايت كلسون دیدى .

بونى كوردى . ايلك قوجە اوغلى دونە بلز دولك اورن مىدانە كردى .

قزان بوراده صویلش ايدر :

الارطكله يرندن طورن يكت

نه يكتسن

بدوى اتن اوينادى كلن يكت

نه يكتسن

ار اردن ادين ياشورمك عيب اولور

ادك ندر يكت ديكيل مكا

ديدى .

دولك اورن ايذر : صره كافر منم ادم بلزميسن اوزادنه خورليان . ايلدن چقان .
اللى يدى قلمعنهك كليني الان ايلك قوجه اوغلى . دونه بلز دولك اورن مكا ديرلر ديدى .
سكون الله الوب ات صالحى قزانى سانجم ديدى سانحمدى [سانجىمدى = سانجيمدى] .
اوته چىدى .

قران ات دپدى سكون چكوب التدن الدى دپسنه اوردى پاره پاره اولدى .
اواني . ايذر : صره قوات اوغلى بکوكه دى كلسون ديدى .
اول دخى قايده دوندى .

قران ينه ار ديلدى .

دوزن اوغلى [(اوغلى)] الپ رسم ات دپدى ميدانه گردى

قران بوراده كنه صويلىدى ايذر :

قالقونجى يرندن طورى كلان

فاضلق اتن بطون بستان

نه يكت سن

ادك ندر ديكيل مكا

كديدى .

الپ رسم ايذر : قالقونجى يرندن طورى كلن اكى قرداش بىكىن اولدروب ذليل .
كزن دوزن اوغلى الپ رسم مكا ديرلر ديدى . اول دخى قزانه ات صالحى الام .
ديدى الجادى .

قزان بىك بوكا دخى بىضرىب اوردى. ايدر : مىره قوات وار بىكىدى كلسون دىدى.
اول دخى دوندى.

قزان كرو ار دىيلدى.

اوروزك جلاويسن عمىسى قره كونه طۇتمىشدى چكىدى اكسوزين التن الدى
قىلچى طرتىدى بىاستك اوزردە آت صالحى طروندىرىمى چىكتە قىلچ اىندردى
كىمنى كىدى او مو زنە دورت بىرمق دكلو زخم اوردى الجە قانى بشورلدى [شورلدى]
قىريتە ايندى.

اروز كنه دوندى كە بىدەن دخى چالە.

قزان بورادە چاغرب اوغلەنە صوپلەر كورەم خامنە صوپلەر ايدر :

قرە طاغىم يوكسلى اوغۇل
قرانكلىو كوزلەم ايدنى اوغۇل
البوم اوروز اصلاحم اوروز
اغ سفللىو بىاكە قىيمە اوغل

دیدى.

اوروزك شفقت طمرلىرى قىندى قره قىيمە كوزلەم قان ياش طولدى اتنى يە
ايندى. اتاسنک الين اوپدى.

قزان دخى اختاراي() يە ايندى اوغلنىڭ بويىن اوپدى.

بىكلر قزانلە اوغلنىڭ اوزرىتە ات صالحىلەر چورە الدلە جىعىسى اتنى اينوب قزانك
الين اوپدىلەر.

يورىوبن كافرە آت صالحىلەر قىلچ اوپدىلەر. درەملەدە دېلەردە كافرە قرغۇن كىرىدى.
قلعە الدلە كليسا سن يعقوب مسجد يابىدىلەر.

(اوروز) قاتلو كافر التن بىاسنى طارتوب الدى قالن اوغۇز ايلەنە كلوب چىدى
انجە يوزلۇ اناسنە مشتىجى صالحى.

قاژە بىكىزىر قزى كلىنى قزانە قرسۇ كلوب الين اوپدىلەر اياغانە دشدەلە.

قزان كوركلىو چەنە چادر او تاق دىكىرىدى. يدى كون يدى كىچە طوى دوکن
ايدىب يە ايجىمە اولدى.

ددم قورقود کلدی چووز چالدى غازى ارنلر باشنه نه کلدوكن سويلىدى .
قنى او كەن كەز بىك ارنلره [ارنلر] دنيا منم دينلر . اجل الدى يركزلىدى فانى دنيا
كيمه قالدى . كيلمۇ كيدملۇ دنيا صوك اوچى اوملۇ دنيا . اولوم وقتى کلدوكنده آرى
ايماندن ايرمسون قادر سى نامىردە محتاج ايمسون . بشىكلە دعا قىلاق قبول اولسون
امين امين دينلر ديدار كورسون كوناھكۈزى ادى كوركلو محمد مصطفى حرمىتىنە
بغشلسون .

خانم ايچ اوغوزه طاش اوغوز عاصى اولوب يېرك اولدكى « ئولدىكى »
بۇنى [بۇيى] پيانايدىر .

اوچ اوچ بوز اوچ يغناق اوسلە قزان ايون يغمالىردى .
قزان كرو ايون يغمالىدى اما طاش اوغوز بىلە بولنمادى هىمن ايچ اوغوز يغمالىدى .
قچن قزان ايون يغمالىسى [يغمالىسى] حلالىك الين الور طشرە چىرىدى الدن
[اندن] يغما ايدىردى [ايدىرلىرى]

طاش اوغوز بىكلەندىن اوروز امن وقلان بىكلە بۇنى ايشتىيلر ايتىيلر كە: باق باق
شمدىه دكەن قزانك ايون بله يغما ايدىردى شمىدى نجۇن بله اوپلىاوز دىدىلر .
اتفاقى جىع طاش اوغوز بىكلرى قزانە كىلىيلر عداوت ايدىلر .

قبلاش دىرلىر بر كىشى واردى . قزان ايدىر : مرە قلبلاش بو طاش اوغوز بىكلرى
خانم [طايىم] بله كلورلىرى شمىدى نجۇن كىلىيلر دىدى .

قبلاش ايدىر : بىز ميسىن نجۇن كىلىيلر . ايون [ايوك] يغمالىتىغۇن [يغمالىتىغۇك]
دم طاش اوغوز بله بولنمىدى سبب اولدر دىدى .

قزان ايدىر : عداوت باغلادىيلر هىمى دىدى .

قبلاش ايدىر : خانم من ورائىن انلىك دوستلىغۇ دوشىنىلىكىن بىلەن [بىلەن = بىلەن]
دیدى .

قزان ايدىر : سەن بىلورسەن وار دىدى .

قبلاش بىر قاج آدم ايلە بىنۇز [بىنۇب] قزانك طايىسى اروزك ايونە كلدى .

آروز دخی التون کوتلکن دکشیدی او غلتلریله او تورمشدی .

قلباش کلوب اروزه سلام ویردی : ایدر قزان بکلو اولدی البتده طایم اروز مکاکلسون دیدی قره باشم بوکلدى او زرومه یاغى كلدی دوهلم بوزلتدىلر قره قوجده قاضق انلرم کشتىدلر قازه بکىز قىزمن كلىمن بکلو اولدی منم قره باشمه ور نلر كلدی طایم اروز کلسون دیدی .

اروز ایدر : مرە قلباش اول وقتكم اوج (اوچ) بوز اوق يغناق اولسماول وقت قزان يغما ايدردى صوچز نېيدى كە يغماده بىلە اولمۇق دیدى . هېيشە قزانك باشنى بوکلو کلسون طايسي اروزى دايما كا « آك » طورسون بىز قزانە دشمنوز بىلويلىسون دیدى . قلباش بورادە صوپىش كورەلم خاتىم نە صوپىش ایدر : مرە قوات قالقونى قزان خان يىندىن طورى كلدى الا طاغىدە چادىن او تاغۇن دكدى اوج يوزالىتىش ئىلى اپنلر يانە يغناق اوولدى يىتايچىمك اراسىنە بىكلەرنى اكدى استومزە باغى [ياغى] نىسە كلدى من سنك دوستلەتك دوشمنىلەك صنایوكىلدىم . قزانە دشمن ايمشىن بلدى دیدى . قالقوب خوش قال دىوب كتدى .

اروز غايت سخت اوولدى طاش اغوز بىكلەرنە ادم صالحى : امن کلسون اپ رىستم کلسون دونە بىلز دولك اورن کلسون كرو قالن بىكلەر ھب کلسون دیدى . طاش (اغوز) بىكلرى ھب يغناق اوولدى .

(اروز) آله باركاھ او قلىرىن دوزە دكدى اتنىن يفردن دوهەن بىرا قيوندىن قوج قىزدردى [قىرددى] . طاش اغوز بىكلەرنە اغىرقى ايدوب طوبىلدى . ایدر : بىكلەرنى سزى نىيە قىردىم « قىغيردىم » بىلور ميسز . ايتدىلر : بىلزو ز .

اروز ایدر : قزان بىزە ملباشى كوندرمش ايلوم كونم چاپلىدى قره باشم بوکلو اوولدى . طایم اروز مکاکلسون دىمش . قلباشه ايتىم كە : قىچىكە قزان ايون يغمالدردى طاش اغوز بىكلرى بىلە يغمالدردى . بىكلەر قزانى سلام لەر كىدردى .

امن ایدر : ياسى نە جواب ويردك .

اروز ايدركە : مرە قوات بىز قزانە دشمنوز دىدم .

امن ایدر : اي و دىمش سن .

اروز ابدر : بکلر یاسز نه دیرسز.

بکلر ایدر : نه دیلوم چون سن قزانه دشمن اوولدک بزده دشمنوز دیدیلر .

اروز ارایه مصحف کتوردى هب بکلر ال اورب آند ایچدلر : سنك دوستك

دوست و دشمنوكه دشمنوز دیدلر .

آروز جله بکلرى خلعتلدى .

دوندى ایدر : بکلر بيرك بزدن قىز المش در كويكوزندر اما قزانك ايتاغىدر

[ايتاغىدر] كلسون بزى قزانلە بارشدرسون ديهلوم كتورەم بزه مطیع اولورسە

خوش اولماز ايسە بن سقالانى طوتاين سز قىلىچ اشورك « اوشورك » پارەلک ارادن

بېرەكى كتورەم اندن صىركە قزانىلە ايشومن خبر [خير] اولا ديدى .

بېرەك كاغد كومىرىدىلر .

بېرەك اووه سندە يكتىلە ييوب ايمىرىدى اروزدن ادم كلدى سلام ويردى .

بېرك عليك الدى .

ايتدى : خام اروز سزه سلام ايدر كرماتسون بېرك كلسون قزانلە بزى

بارشدرسون دير .

بېرك خوش اولا ديدى .

اتن چىكىدىلر بىندى قرق يكىدەه اروزك اونه كلدى . طشاغوز بکلرى او توردىكىن

كرب سلام ويردى .

بېرەك اروز ايدر : بيلورمىسىن سى نىه قىردىق .

بېرك ايدر : نىه قىردىكىز .

اروز ايدر : هېشۈل او توران بکلر قزانه عاصى او لاق اند ايمىدىك . مصحف

كتوردىلر سن دنى اند ايج دیدىلر .

قزانه من عاصى او لمزم ديو اند ايمىدى صوپىدى ايدر :

من قزانك نعمتى چوق يىشم

بلرسىم كوزومە طورسون

قرە قوجىدە قاصلق اتسە چوق بلشىم [بىشىم]

بلرسىم مەكا تابوت او لسون

يىخى قفتانلىن چوق كىشىم
بلزىم كفنم اولسون
الهباركاھ او تاغنە چوق كرمىم
بلزىم مكا زندان اولسون
من قزاندىن دونزم بلىو بلكل

دېدى .

(اروز) يېركىك صقالىنى طوتى بىلگى يېرىكە قىامدى .
يېرك اروز قاقدوغۇن بورادە بىلدى صوپىش ايدر

اروز

مكا بوايشى ايدە جىڭى بلىسىم
قرەقوجىدە قاصلق اتومە بىزىدم
اڭنى يېرك (?) [برك] دمۇر طۇنم كىردم
قرە پولاد اوز قىلغىم بىلۇمە بغىردم
الىن باشە قونتايىشوغىم اورىردم
قرغۇطالى ئىتش طوقام شىكمى [سکومى] الومە الوردم
الا كۈزلۈبىلەر يانە صالحە

قوات

من بو ايىشى طويىسم سكا بويىلە كلورمىدىم

الدايىن ار طۇنۇق عورت ايىشى در
عورتىكىدىنى او كىرندىك سن بو ايىشى

قوات

دېدى .

اوروز ايدر : مىرەھەزە مىزە سوپىلە قانكە صوصىنە [صوصامە] كىل اندا يېرىدى.

يېرك ايدر : و الله من قزان اغۇزنى [اغورۇنە] باشم قومىم قزاندىن دونزم كىرسە
يوز پارە ايلە دېدى .

اروز کنه قاقدی بيرك سقالنى برك طوتى بىكلە بقدى كوردى كىسە كلىز.
اروز قره پولاد اوز قىلەجن طوتوب بيرك صاغ ايلوغۇن چالدى قره قانه بولشدى.
بىرك باشى يوكلو [بوكلو] اولدى.
بىكلە بقدى هەرىشنى اتلۇ آتە بىندى.
بىركى دخى بىندردىلەر اردەنە ادم بىنرب قوچقلالەر قاچدلەر بىرك اواداسە
پىتوردلەر جەسەن او زەنە اورتىلەر.
بىرك بورادە صوپىلدى ايدر :

يكتىرم بروكىزدن او رو طورك
اغ بوز اتومك قىروغۇنى كىك
ارقوپىلى الا طاغىدۇن دونن اشوك
اقىدىلى كوركلى صوپى دلوب كچوك
قزانك ديوانە چاپوب وارك
اغ چىرب قره كيوك
سن صاغ اول بىرك اولدى دىك

ايىدكۈز : نامىد اروز طايىكىن ادم كىلدى بىرك استمىش - اول دخى وارمۇش
ھب طاش اغوز بىكلەرى يغناق اولىش بلدى يە ايچەمە ارەسىنە مىصفە كتوردىلەر.
قزانە بىز عاصى اولدى اند [اند] ايچىدىكلى سندخى اندايچ دىدلەر. ايچەمدى. من قزانىند
دونزم دىدى.

نامىد طايىك قاقدى بىرك قىليجىلى قره قانه بولشدى بوكلو اولدى يارن قىامت
كونىنە منم الوم قزان خانك يقاىىنە اولىسون مەم [منم] قانم اروزە قورسە دىدى.
بر دخى صوپىلشىن ايدر :

يكتىرم
اروز اوغلۇ بساط كىلدىن
ايلوم كونىم چاپلىدىن
قىتاباندە دوهلمىم بوزلىتىدىن

قره قوجده قاضلق اتم کشتمدين
انچه قيونلرم مکر شمدين
انچه يوزلو قىزم كلنم اكشتمدين ()
انچه يوزلى كوركلى
اروز اوغلى بساط كلوب المادين
ايلوم كونم چايدين
قزان مكا يتتشسون
منم قائم اروزه قومسون
انچه يوزلو كوركلى اوغلنه الى ويرسون
اخرت حقنى حلال اتسون
ييرك پادشاهلر پادشاهى
حقه واصل اولدى بلو بلسون

ديدى .

ييركك بىاسنه افاسنه خبر اولدى اغ ايوي اشكىنده شيون قوبدى فازه بىكزدقىزى
كلنى اغ چىردى قره كىدى .

اغ يوز [بوز] آتىك قىروغن كىدلر . قرق اللى يكت قره كىوب كوك صارندلر
قزان بىك كىدىلر صارقلوين يرماوردىلر ييرك ديو چوق اغلىلر قزانك الين اوپدىلر .
سن صاغ اول ييرك اولدى ديدلر . نامىرد طايىك الالايش اوقيوبن بىزى الدلر واردق
طاش اغوز بىكلى سزه عاصى اولىشلر بىلەتك مصحف كتوردىلر بىزقزانه عاصى اولدق
سن داخى بىزه مطىع اول ديدلر اندايجدلر . ييرك انكوك بىمىدى انلە مطىع
اولدى . طايىك نامىرد اروز قاقدى ييركى او توردى يرده قىلجلدى برايلوغۇن
دوشىرى . سن صاغ اول خام ييرك حقه واصل اولدى منم قائم اروزه قومسون
ديدى ديدلر .

قزان بوخرى ايشتىدى دستمالن الله الوب اوكر اوكر اغلىدى ديواندە زارلىق
قلدى . هب انهه اولن بىكلر اغلىشدلر .
قزان واردى او داسنه كىرى يىدى كون ديوانه چىقىدى اغلىدى او توردى .

بکلر یغلدی دیوانه کلدی . قزانک قرداشی قره کونه ایدر : قلباش وار ایت : ا GAM
قزان کلسون چقسون ب瑞کیدر [بریکیدر] سنک او جکدن ارامزدن اکسلدی هم
وصیت ایلشن من قام قومیاسن الاسن دیمش . وارهلم دشمنی حقلالوم دی دیدی .
قلباش ایدر : سن قرمداشی سن سن وار دیدی .

الحاصل ایکیسی بیله واردیلر قزانک او داسنه کردلر سلام ویردلر سن صاغ
اول خانم دیدلر ب瑞کید ارامزدن اکسلدی سنک یولکده باش ویردی دیرم قان
الام هم سزه اصمرلشن من قام السون دیمش اغلامگله نسنه می اولور طوری کل
یوقاری دیدلر .

قزان ایدر : مصلحت در تیز جبه خانه [جبه خانه بی] یوکلتسوونلر هب بکلر هب
بنسونلر دیدی .

جیع بکلر بندی . قزانک قوکر اتن چکدلر بندی یوری [بوری] چالندی
کوس اورلدی . کجه کوندز دیمدیلر یورته اولدی .

اروزه وجیع طاش اغوز بکارنه خبر اولدی . اشده قزان کلدی دیدلر .
انلر دخی چری دیوب [دیرب] بوری اغزدن [براگردن = براوغوردن] قزانه
قرشو کلدیلر .

اوچ اوچ بوز اوچ قرشولشدیلر .

اروز ایدر : من ایچ اغوزده قریم قزان اولسون .

امن ایدر : من قریم ترس او زامش اولسون .

الپ رست ایدر : من قریم اکسه قوجه او غلی اوچی اولسون دیدی .

هر بوری بر قریم کوزنده الایلر بغلاندی قوشونلر [قوشونلر] دوزلده بوریلر
چالندی طاوللر دوکلده .

اروز قوجه میدانه آت دیدی قزانه چاغرب مره قوات سن من قریم من سن
کل برو دیدی .

قزان قلقان یا پندی سکونن الله الدی باشی او زرنه چوردی ایدر : مره قوات
موحنت لغیله ار اولدرمک نجه اولور من سکا کوسترهیم دیدی .

اروز قزانک او زرینه آت صالحی قزانی قیچلدهی ذره قدر کسدرمدی
[(اوته بکدی)]

نوبت قزانه دکدی المتش طوتام الا کوندرین قولنق قصدی اروزه بر کوندر او ردی کوکسندن يلايدق [يلايدق] اوته چکدی . آت او زرندن يره صالحی قرنداشی قره کونیه اشارت ایتدی باشن کس دیدی . قره کونه اندن ایندی اروزک باشن کسدی .

طاش اغوز بکلری بونی کورپ هب اندن ایندیلر قزانک ایاغه دوشدیلر صوچلرین دلدلر الین او پدلر .

قزان صوچلر بنشدلری يیرکک قانن طایسندن الدی . اروزک ایونی چاپردی ایلنی کوتی يفمالتدی يکت بکل [بکلره] طویم اولدی .

قزان کوك الاك [الا] چنه چادر دکدردی او تاغن قوردى .

ددم قورقود کلوبن شاذلچ چالدی . غازی ارنلر باشنه کلدوکین ایدی ويردی .

قنى ديدكم بک ارنلر دنيا منم دينلر اجل الدی يركزلدی فاني دنيا كيمه فالدی كلهلى كيدملى دنيا صوك او جي اولملى دنيا العاقبت او زون ياشك او جي او لم اخري ايرلچ .

يوم ويرميم خانم او لم وقتی کلدوکنده ارى اياندن ايرمسون اغ سقللو بباڭ يرى اچاغ او لسون اغ برجكلی اناك يرى بهشت او لسون قادر سنى نامىدە محتاج ايمسون

اغ التوكده ييش كله دعا قلدق قبول او لسون امين دينلر ديدار كورسون يفسدرسون دورشدرسون كناھكزى محمد مصطفايه بغشلسون خانم هي .

تصحیحات :

صیفه	سطر
٤	٢٣
(محمد) اوله حق . (ای) حرف زاندر .	
٨	١١
(الک) کلمسنک لامی چیمامش .	
٩	١٦
(طويردي) کلمسنده (ير) چیمامش .	
١٣	٢٦
(لشنک) اوله حق . (او) زاندر .	
١٥	٢٦
(چاغردين) کلمسو (چاغر و بن) اولق موافقدر .	
١٧	١١
(اتلو) اوله حق . تانک نقطه‌لری ابی چیمامش .	
١٧	١٣
(دیکچ) . . یانک .	
١٧	١٣
(پايلدي) . . ايكنجي یانک .	
١٩	١٦
(يكت) اوله حق . یانک بر نقطه‌سي قالمش .	
٢٠	٢٥
(چكت) « . جيم ترکيئنك بر نقطه‌سي قالمش .	
٢١	٩
(قره‌جوغك) اوله حق . ابی چیمامش .	
٢١	٢٢
(طوبنداز) . . زانک نقطه‌سي قالمش .	
٢٢	٥
.	
٢٢	٢٦
(ينفامشوز) . . ابی چیمامش .	
٢٣	٨
(القيوز) . . یانک نقطه‌لری چیمامش	
٢٣	٢٦
(كجي م جه) . . جيم ترکيئنك .	
٢٤	١٥
(كجي) . . .	

١ ٢٥ (طالبين) کلمسو اصلنده‌کي کي ترتيب ايديله‌مدی : اصلنده لامدن صوکره بريسي قيسه ، اوته‌کي او زون ايکي ديش وار . برنجي ديشك آتنده‌کي نقطه برهده بکزر؛ ايکي بهده بکزر . ايكنجي ديشك نقطه‌سي يوق . بناءً عليه تصحیح ايديلن وجهله او قونمك ممکن اولديني کي (طالبين = طالبي نان) او قونمك ده ممکندرکه بودها موافقدر . نصل که (۳۳۳) نجی صیفه‌نک در ذنجی سطر نده عیناً بويله یازلشدرا .

صفحه سطر	
۲۶	محود کاشغری حضرتی ایسه بوماده‌یی (تلبدی) دیه تا ایله بازیور .
۳	(دیدارک) اوله جق . «الک نقطه‌سی قالمش .
۲۶	(اولنده) « . نونک «
۲۶	(چاب) « . جیم ترکیه‌نک «
۲۷	(چقمقلوچه) اولق دها موافقدر واقعاً جیمدن صوکره بر دیش وارسدۀ نقطه‌سزدر . (جه) او قوندیغه کوره ادات تصغیر اولوب معنایی ده اکلاشلشم اولور .
۱۴	(کوبک) اوله جق . باه ترکیه‌نک ایکی نقطه‌سی قالمش .
۲۸	(المنش) « . تانک بر نقطه‌سی
۲۹	(یکا) « . یانک نقطه‌لری
۲۹	(شادمان) « . نون ای چیقاماش .
۳۲	(بر) « . (ب) حرف «
۳۲	(قاره) « . نونک نقطه‌سی «
۳۲	(ایله) « . یا حرف «
۳۲	(کوپرسی) « . را حرف‌ای «
۳۶	(قالو) کلمه‌یی (قالق) او قونق ده ممکندر . فقط ایکنچی فافک نقطه‌سی یوقدر .
۳۷	(ایرمسون) اوله جق . یانک نقطه‌لری قالمش .
۳۸	(اشمشدی) « . نون او نودولمش .
۳۸	(اغوز) « . زانک نقطه‌سی قالمش .
۳۸	(ادیکچ) « . یانک بر «
۳۸	(ایدر :) « . ایکی نقطه‌یه یرینه عطف جمله علامتی قوئش .
۳۹	(بنسه) کلمه‌سنک ایکنچی حرف نون اولق ده ، تا اولق ده ممکندر . چونکه نقطه‌سی یا یق دوشمش بلکه بردر ؟ بلکده ایکیدر . هرنه ایسه ایکیستنده شیمدیلک بر معنا اکلایه‌ما یورم . تبع نیجه‌سنده برشی اکلایه‌بیلیرسم (لفتجه) ده یازه جنم . مع‌ما فیه بولیه معنایی اکلاشیله میان

صحیفه سطر

کلمه رک یا کلیش اولسی ده ممکندر. بوده طوغریسک بولونسی، بیلنمسی
ایله میدانه چیقه جقدر.

(باشک) اوله جق.	بانک نقطه‌سی قالمش.	۳	۴۰
(طوتی) «	. تانک نقطه‌لری «	۱۵	۴۰
(یلاک) «	. یانک نقطه‌لری ایی چیقاماش.	۱۹	۴۵
(نیه) «	. نونک نقطه‌سی قالمش.	۷	۴۸
(اماگی) «	»	۲۳	۴۸
(فتانی) «	. برنجی نونک نقطه‌سی چیقاماش.	۸	۴۹
(یوزنه) «	. واوحرفی	۱۱	۴۹
» «	: یانک (دیکچ)	۲۳	۴۹
· «	. باتوردی) «	۲۶	۴۹
· «	. نونک (اناگ)	۲۲	۵۰
» «	. غینک (ارغیش)	۲۳	۵۰
(خان) « . خ حرفک	»	۷	۵۲
(یوزلرسن) کلمه سنک برخی حرفی (ب) اولق دها موافقدر چونکه اصلنده کی نقطه ایکیدن زیاده بیوه بکزه یور.		۱۳	۵۵
بوده یوقاریکی کی در		۱۴	۵۵
(اتلری) اوله جق.	تانک نقطه‌لری چیقاماش	۲۵	۵۵
(اغجه) « . غینک	»	۳	۵۶
(شولم) « . ای	»	۲	۵۷
(ایلیوکده) کلمه سی تصحیح ایدلیه رک حالی اوزره قالمی دها موافقدر بوصورته همزه نک کسر و مدی، لامک فتحی، یانک ضم و مدی ایله او قونان (ایلیو) کلمه سیله کاف خطاب و ادادات ظرفدن تشکل ایتش اولور.		۲	۵۸
(مره) اوله جق.	هاء رسمیه چیقاماش.	۱	۶۰
(کوک) دیه تصحیح ایدلک لازم ایکن غفلت ایدلشددر. یاقیشان ده بودر. (۱۱۴) نجی صحیفه نک (۲۵) نجی سطرينه مراجعت ایدلسون.		۲۲	۶۰

صفحه	سطر	
۶۲	۶	(صیغروانلر) کله‌سی زائدر.
۶۳	۴	(خاتون) اوله‌حق. تانک نقطه‌لری ای چیقماش.
۶۴	۱۷	(بینه) « . نونک نقطه‌سی قالمش.
۶۴	۱۸	(اوزرنه) « .
۶۷	۱۵	(قرق) اوله‌حق. برنجی قافک بر نقطه‌سی قالمش.
۶۹	۱۳	(الوبن) « . بانک نقطه‌سی قالمش.
۷۱	۵	(کونی) « . نون ایله‌در.
۷۲	۵	(عرفانده) « . تا ایله.
۷۲	۶	(ببا) « . ایکنجی بانک نقطه‌سی قالمش.
۷۳	۱۷	(یصلدی) اولمش. لکن طوغریسی (بصلدی) اولمایدر.
۷۳	۲۶	(طوپلیام) اوله‌حق. اوچ یا ایله.
۷۵	۲۲	(نائب) کله‌سی نسیخه اصلیه‌ده شویله یازلش: (ب) دن اول بردیش وار. بونک آلتنده ایکی نقطه، اوستنده (عین بترا) وار. فقط اویولده دیزلسی ممکن اوله‌مدیغدن بوراده‌کی کبی دیزلمشدر.
۷۸	۵	(دیردم) اوله‌حق. (م) حرفی چیقماش.
۷۹	۹	(جوشن) « . نونک نقطه‌سی قالمش.
۷۹	۱۵	(کوزین) « .
۸۱	۹	(انام) « . میم چیقماش.
۸۱	۱۱	(قربان) « . فافک نقطه‌سی
۸۰	۲۱	(پتدی) « . همزه زائدر.
۸۷	۲۰	(من) « . نونک نقطه‌سی قالمش.
۸۸	۱	(دیدی) « . ایکی دال ایله.
۸۹	۱۶	(اورنی) « . نون ایله.

برده بوكله‌دن صوکره‌کی نقطه یا کلیش قونولش. چونکه بوعباره برجمله دکل بلکه مابعدینک صفتی در. اصل طوغریسی (ادمی‌لر اورنی دلی دومرسول) طرزنده وصل ایله یازلمق در.

		صیفه سطر
۹۰	۱۷	(ایلکلو) اوله جق . ایکنچی لامک اوچى چىقـامش .
۹۰	۱۸	(ایله) « . همزه قالمش
۹۰	۱۶	(باق) « . قاف اوچىز اوله جقدى .
۹۱	۵	(دلى دوسروله) عبارەسى طوغرى ايسە بوندن صوکرە (سویله) ئىسى كىلىدى . ويأخذود بىرىشى علاوه ايدىلەجك ايسە ھاء رسىمىيەسز (دلى دوسرول) اوئلىلىدى .
۹۷	۲۰	(قان) اوله جق . قافك بر نقطەسى قالمش .
۹۸	۹	(چقانز) « . زانك «
۱۰۲	۱۸	(چالشدىلر) « . يانك نقطەلرى چىقمامش .
۱۰۴	۳	(ايتدى) « . «
۱۰۴	۲۱	(قغان) « . قافدىن صوکرە غىن معجمە ايلە .
۱۰۵	۳	(ديەلر) « . ماضى دكلى تزامىدر .
۱۰۶	۶	(دىيدلر) كىھىنك اشارتى ياكىلىشىر . طوغرىسى شويابىدر : [([دىيدلر)]]
۱۰۷	۱۱	(كندو) كىھىنده (و) حرف بىشىك كېي اولىش .
۱۰۸	۸	(پاقدىن) اوله جق . اى چىقمامش .
۱۰۸	۱۹	(قچان) « . اىكى نون ايلە .
۱۰۹	۱۷	(كوردى) « . ماضى شەھىدى در .
۱۱۰	۲۱	(بصوبىا) كىلمەسى اساسىنده بولىهدىر . نون يىرىنە تىنۇن يازلىش . اسلىكتابىلدە بولىله املا پك چوقۇدر . هله (مقدمە ازنىقى) باشدن صوکە قدر بولىهدىر . (ديوان لغات الترك) دەدە بعض كەلەلر بوطرزىدە يازلىشىر .
۱۱۱	۱۱	(اوكتىسون) اوله جق . برنجى نونك نقطەسى قالمش .
۱۱۱	۲۳	(اشاغە) « . شىنىك نقطەلرى اىي چىقمامش .
۱۱۲	۳	(ايلىرو) « . يانك «
۱۱۲	۶	سطرك صوکنە شو اشارت علاوه ايدىلەك لازم ايدى ([...])
۱۱۳	۶	(مردانە) اوله جق .
۱۱۴	۶	(قاصلق) « . برنجى قافك بر نقطەسى قالمش .

صحیفه سطر

۱۱۴	۲۶	(یرله) کلمه‌سی اساسنده اویله یازلش که ایکنچی حرفاک هم را ، هم واو او قوئی ممکندر .	
۱۱۵	۱۳	(یولداشلغه) او له جق . شینک نقطه‌لری چیقاماش .	
۱۱۵	۲۱	(بالقر) « . (با) ای چیقاماش .	
۱۱۶	۱	(یتوکمده) کلمه‌سندۀ کی تانک شدۀ‌سی ایی «	
۱۱۶	۱۸	» او له جق . سین ایی «	
۱۱۸	۱۸	(ایرشدردی) « . همزه قالمش .	
۱۱۹	۱۲	(قودک) « . قافک نقطه‌لری «	
۱۱۹	۲۶	(کولکلیجه) « . جیمک نقطه‌سی «	
۱۲۰	۱۳	(اوژرینه) « . زانک «	
۱۲۱	۲	(اورکمک) « . میم ایی «	
۱۲۱	۱۷	(اروز) « . او چنجی حرف (و) در .	
۱۲۳	۶	(قاپق) « . باء ترکیه‌نک نقطه‌لری ای چیقاماش .	
۱۲۵	۲۰	(اسوز) کلمه‌سندۀ کی سینک شدۀ‌سی ایی چیقاماش .	
۱۲۶	۲۳	(دفع) کلمه‌سنک طوغزی‌سی (دفعی) اولمقد ممکندر که اسکی اثر لردۀ مستعملدر .	
۱۳۲	۱۱	(کندین) او له جق . کافک قولی قیرلش .	
۱۳۳	۱۹	(اتن) « . نونک نقطه‌سی قالمش	
۱۳۶	۱	(اوغلنجوغن) « . برنجی غینک نقطه‌سی قالمش .	
۱۳۸	۲۲	(اوغلان) « . غین ایی چیقاماش	
۱۴۰	۱۰	(بکلک) « . لام «	
۱۴۲	۶	(چوخه) یرنده (چوغه) اولمقد ممکندر . چونکه بعض کتابلرده بولیاهده کور دیکم وارددر .	
۱۴۲	۱۳	(برکشی) او له جق . باء موحده ایله	
۱۴۲	۱۸	(اوشنون) « . برنجی واو ایی چیقاماش .	
۱۴۲	۲۲	(ایدر) « . یانک نقطه‌لری «	
۱۴۳	۹	(مکر) « . صوکنده‌کی هاء رسیمه زاندر .	

صیفه	سطر	معنی
۱۴۶	۱۴	(یوخ) اوله جق . (خ) حرفک نقطه‌سی چیقاماش .
۱۴۷	۱۵	(نکاهدن) « . برنجی نونک نقطه‌سی بیوجک اولمش .
۱۵۴	۲	(سنک) « . (س) حرف ای چیقاماش .
۱۵۴	۲۳	» » « . (ی) (واردیلر)
۱۵۴	۲۵	» » « . (ر) (کوردمسه)
۱۵۶	۷	» » « . (ی) (هیدندن)
۱۵۷	۸	» » « . (د) (کوکسده)
۱۵۹	۱۳	(اولدزمسلک) « . (ز) حرفک نقطه‌سی چیقاماش .
۱۶۲	۸	(ادخلوسن) « . نونک نقطه‌سی ای چیقاماش .
۱۶۲	۱۴	« . (د) حرف چیقاماش . (دکدی)
۱۶۳	۲۲	« . کاف حرف فضلہ در . (دیدی)
۱۶۶	۵	« . کاف حرف قالمش . (کور)
۱۶۶	۲۰	(قلبایشی) « . قافک نقطه‌لری چیقاماش .
۱۶۸	۲۳	(صوصنه) کلمه سنک طوغری ، مستعمل اولدینه صوکره‌دن واقف اولدم . حتی (نسیمی) نک شعرنده وار :

بیت :

قرافقشلرک یایندن بکا کیرپیک آتر اوچ
الا کوزلرک مکر کم ینه قانعه صوصندی

بناء عليه تصحیحی زائد قالیور.

۱۶۹	۸	. (یروکزدن) اوله جق . یانک نقطه‌لری ای چیقاماش .
۱۷۰	۵	« . (المادین)
۱۷۰	۱۹	« . (بیلمندک) (ب) حرف « .
۱۷۱	۶	« . یانک نقطه‌لری ای چیقاماش . (دیدلر)
۱۷۶	۱	. (تلبردی) اوله جق . دوردنجی حرف (ر) در

فهرست : [۱]

صيغه

- ۳ صوکرەدن عەماڭلىرى زمانىدە دەدە قۇرقۇدە دائىر بىمەرى مىھول طرفندن
 علاوه ايداش اولان مقدمەجىك [۲]
- ۴ دەدە قۇرقۇدە حكىيانە دورت مقالەسى
- ۵ اوزان طرفندن قادىنلەر دورت قىسمە تقسيمى
- ۶ درسەنن اوغلى بقاج خان حكايىھى
- ۷ سالور قزانىڭ ئەۋىنەن يغمالانماسى حكايىھى
- ۸ باى بورە بىك [۳] اوغلى بامسى بىرەن حكايىھى
- ۹ قزان بىك اوغلى اوروز بىك اسىر اولمىسى حكايىھى
- ۱۰ دوخە قوجە اوغلى دلى دومرسول حكايىھى
- ۱۱ قاڭلى قوجە اوغلى قان طورالى حكايىھى
- ۱۲ فاضى لق قوجە اوغلى يىكىنەن حكايىھى
- ۱۳ دې كۈز حكايىھى
- ۱۴ بىكل اوغلى امىران حكايىھى
- ۱۵ اوشون قوجە اوغلى سىكىركەن حكايىھى
- ۱۶ سالور قزانىڭ اسىر اولمىسى حكايىھى
- ۱۷ اىچى انۇزە طاش اغۇزكە عاصى اولمىسى حكايىھى

[۱] اصلنەدە فەرەست يوق ايدى . طرف عاچانەمدەن علاوه دەر .

[۲] مقدمەنىڭ صوکرەدن باشقەسى طرەندەن يازلىشنى اولىسەنە دائىر بىر صراحت يوق دەدە بىر چوق كتابىلدە بوكىي علاوه ايدىش مقدمەلىر كوردىكىم جەنلە بونكىرە ذاتبىر اولىيورم .

[۳] اصلنەدە (باى) كىلەستىك يىرنە (قام) لەقلى وارسەدە حكايىھە اىچىنەدە هېپ (باى) يازلىش اولىدىنەن طوغىرىسى بولىدە ئەن ايدىيورم . كتابك مستنسخ و مصححى : معلم رفت